

בדלתנים

פ ת ו ח ת

גליון מס' 52 ■ אוקטובר-דצמבר 2014

לשכת עורכי הדין בישראל – מחוז חיפה

טקס פתיחת שנת
המשפט תשע"ה

”והיו עיניך רואות את מוריך”

ראיון עם נשיא בית המשפט המחוזי
בחיפה, כבוד השופט יוסף אלרון

◀ הסניגוריה הציבורית 7/24

◀ לפתוח משרד עצמאי

לשכת עורכי הדין בישראל
ועד מחוז חיפה

מג מלכ לשנה
אלנה אכרמה אלה!

*Веселого Рождества
и счастливое Новое Того!*

عيد ميلاد سعيد وكل
عام ونتو بألف خير

*Merry Christmas
& Happy new year!*

עו"ד יוסי חכם
יו"ר ועד המחוז

תוכן העניינים

8

16

32

38

בשעה: בטקס פתיחת שנת המשפט תשע"ה

המערכת אינה אחראית לתוכן המודעות, הידיעות והמאמרים. הדעות והפרשנות המתפרסמות הינן על דעת הכותבים ובאחריותם הבלעדית. כל ההצעות בחוברת זו כפופות לחוק הגנת הצרכן.

32
אתיכאן
שליחת יד בכספי לקוח ועוד סוגיות אתיות שעלו במחוזנו בעריכת עו"ד רן זינגר

34
לזכרו - השופט נתן קליינברג
עו"ד רמי בן-נתן

36
טוב לדעת
תכנון מס בירושה
ד"ר רפעת עזאם, עו"ד

38
בהעדר הגנה
המשפט בתחום התעבורה לקדמת הבמה
עו"ד אבי חליוז

40
בהעדר הגנה
תקנה 51 - Quo-Vadis
עו"ד ישראל יונגר

42
אישי מעו"ד
לישראל באהבה
מראיינת: עו"ד ארנית זונברג

44
דין ואומר
44 - השטחת הפירמידות - האם המרפא לשוק ההון?
עו"ד יהודית קורן
46 - על חוק המאבק בארגוני פשיעה
עו"ד לירן אוהיון
47 - גירושין בדין הדתי הדרוזי
עו"ד מולא כמיל, מנהל בתי הדין הדתיים הדרוזים

49
עוד דעה
סמכויות בית הדין הרבני, עד לאן?
עו"ד אמנון גבעוני

50
Final Offer
סינרגיה של הראש והלב
עו"ד עפר אטיאס

4
על הסף - דבר יו"ר ועד מחוז חיפה
עו"ד יוסי חכם

6
סולידריות על פי חוק
עו"ד שימי קדוש

8
אישי מעו"ד
"זהו עיניך רואות את מוריק"
ראיון עם נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה
כבוד השופט יוסף אלרון
- עו"ד יוסי חכם
- עו"ד איתן לדרר
- עו"ד גובראן גובראן
- עו"ד ארנית זונברג

14
אוהבת את המדינה שלנו
עו"ד חלי הפא

16
עו"ד פנים למשפט
הסיגוריה הציבורית 7/24
עו"ד שרון רינגר

18
טוב לדעת
לפתוח משרד עצמאי
עו"ד זיו אור

20
בצריך עיון
פיקוח אפקטיבי על האפוטרופסים
עו"ד יעל פנקס

22
דברים מטקס פתיחת שנת משפט
22 - נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, השופט יוסף אלרון
22 - נשיא בתי המשפט השלום במחוז חיפה השופט אינאס סלאמה
23 - פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן
24 - יו"ר ועד מחוז חיפה, עו"ד יוסי חכם
25 - יו"ר המועצה הארצית, עו"ד חוה מרצקי

26
צולם ביום חול
טקס פתיחת שנת משפט תשע"ה

28
לשכה ושות'
מדווחים מהשטח, הודעות לשכה, חדשות המקצוע, כדאי לדעת ועוד
בעריכת עו"ד חנה קציר

עורכת: טל דניאל-חבקוק
עורכת משנה: עו"ד חנה קציר
יו"ר ועדת העיתון: עו"ד ארנית זונברג

יעוץ: עו"ד מיכל שקד
עו"ד יהודית קורן
חברי מערכת: עו"ד עפר אטיאס, ארנה אלבו, אורית אסנין, חלי רופא, רות ברזילי, ליאור מזור, דנה נוף, יעל פנקס, שימי קדוש

יו"ר ועד המחוז:
עו"ד יוסי חכם
מנכ"ל ועד המחוז:
גב' רביטל אלמוז

הפקה ופרסום: נירפרינט מדיה
והפקה בע"מ, טל' 03-6496069
www.nirprint.co.il

עיצוב: אילן פארי
www.peeri.com

מודעות: קארין רומנו
050-5295330
Karin@nirprint.co.il

צילומים: עו"ד ענבל עפרון,
מהדי שאהין,
Shutterstock.com

דוא"ל המערכת:
ib@haifabar-law.org.il
טל' 04-8537015/7

חברי ועד מחוז חיפה
עו"ד יוסי חכם, יו"ר
עו"ד איתן לדרר
עו"ד גובראן גובראן
עו"ד ערן בקר
עו"ד חיים קינן
עו"ד עלי עאדל
עו"ד ענבל בית הלחמי
עו"ד שמואל בן חיים
עו"ד וואל חלאילה
עו"ד השאם דאוד
עו"ד וסים פלאח
עו"ד רסמי זחאלקה
עו"ד אמאני חלאילה
עו"ד אורי שרם
עו"ד יוסף ליבנה

למי נועדו התקנות החדשות

כנראה שמשעמם במשרד המשפטים כי תחת מעטה חשאיות ומתוך ליבו של מאבק סוער בשאלה אם מדינת ישראל היא קודם דמוקרטית או קודם יהודית, החליטה שרת המשפטים כי מדינת ישראל היא קודם כל מבורדקת, מבולגנת ולא אחראית עד כדי אבסורד.

התקנות החדשות קובעות כי אדם יהיה רשאי להגיש תביעה רק אם הושלמו הפעולות המקדמיות, או הצד שכנגד לא התייצב לפגישת המהו"ת או חלפו ארבעה חודשים מהיום שהצד שכנגד קיבל את מכתב הדרישה. דומני כי דרישה זו מסורבלת ובעייתית, עד כדי פגיעה אפשרית בזכות הגישה לערכאות ללא הסמכה בחקיקה הראשית. לא שאני שולל הידברות לפני תביעה, להיפך! עם זאת, דומני כי המנגנון יביא רק להארכת הסכסוך תחת לקצרו ואנו נצטרך לנהל פעמים רבות הליכי פרה-משפט והליכי פוסט-משפט.

שנית, מעתה יהיו כתבי התביעה מחויבים להיות מלווים בתצהיר בדומה להליכי סדר דין מהיר המוכרים לנו כיום. אין סיבה להכביר מילים על הצורך בהיערכות שונה לגמרי של עורכי הדין לתיקים, לרבות תמחורם ללקוח.

שלישית, "נגעת - שילמת" או ליתר דיוק "צפית - קיבלת" ובכך אני מתייחס לכך שהתקנות החדשות מבקשות להכניס אותנו למאה ה-21 עם אפשרויות למסירות והמצאות אלקטרוניות. שימו בצד את העובדה שמערכת המחשוב של הנהלת בתי המשפט נמצאת בשלהי המאה ה-19 עד כדי כך שאני מחזיק מחשב מיוחד במשרדי שאותו אני דואג לא לעדכן בגרסאות חדשות של מערכות הפעלה ודפדפנים כדי שיוכל לתקשר עם מערכות המחשוב של בית המשפט. אחת החדשות המרעישות בתקנות היא שאם צפית במסמך - משמע שקיבלת אותו - דהיינו הייתה מסירה. גם עניין זה מצריך היערכות שכן לעיתים מי שצופה הוא דווקא צוות המזכירות והדבר עלול לגרום לתקלות.

עד לרמת מספר העמודים

רביעית - ואחת הקשות לעיכול מכולן, היא ההגבלה במספר העמודים. אין זה סוד שאני מחסידי הכתיבה הקצרה והטיעון הקצר. לאחרונה, מצאתי את עצמי זועק מכאב, עת נאלצתי להגיב להמרצת פתיחה בנושא מינורי אשר כללה עשרות עמודי מלל, שמן הסתם ברור לכם שהיו חזרה על חזרה על חזרה של הדברים מחד גיסא ותרגום לארמית, אשורית עתיקה ולטינית של חלקים אחרים מאידך גיסא, אשר נועדו, מן הסתם, להעיד על האינטלקט הרב של הכותב או להצדיק את שכר הטרחה, אשר אם נגבה לפי מספר מילים איזי ב"כ התובע מוחזק בעיני כמיליונר.

עם זאת, המבחן של התקנות לאורך כתבי הטענות הינו אבסורדי עד כדי הזוי. תחת מבחן מהותי, או קו מנחה או מתן שק"ד לשופט נקבעו **מספרי העמודים** בתקנות. כך, לדוגמה, אורכו של כתב התביעה לא יעלה על שלושה עמודים, ואורכו של התצהיר לא יעלה על חמישה עמודים. שווה, אגב, יהיה להגיש את התביעה למחוזי, שבו נוכל לכתוב שמונה עמודים. מדהים שתביעה על שני מיליון וארבע מאות אלף ₪ מצריכה 5 עמודים ואילו תביעה של שני מיליון וחמש מאות אלף ש"ח, מאפשרת לנו 3 עמודים נוספים. היעדר מבחן מהותי כלשהו מביא את המצב עד כדי אבסורד. כך, לדוגמה, אם אגיש תביעה על שלושה אירוועי דיבה נגד נתבע אחד, עלי להסתפק בשלושה עמודים. האם הם מבקשים שנפצל את התביעה לשלוש תביעות שונות?!

חברי עורכי הדין - ראו הוזהרתם

מי שהצליח לעבור את המשוכה של ביטחון שדה בצה"ל ולהשיג סיווג בטחוני גבוה, הסתערתי על משימת השגת הטיוטה של תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ה-2015. לא הייתה זו מלאכה פשוטה, שכן התקנות גובשו תחת מעטה חשאיות וכמובן שללא שיתוף עורכי הדין, שהם הצרכנים העיקריים שלהן.

עבודה במחשכים והעלאת רפורמות לעיון הציבור כמעשה עשוי, אינן זרות למשרד המשפטים. על סגירת בית המשפט בנהריה למדנו מילקוט הפרסומים. גם על הרפורמה המבקשת לבטל את מחוזות הלשכה והקמת מדינת תל אביב למדנו בד בבד עם הגשתה לוועדת השרים לחקיקה.

כאמור, שרת המשפטים החליטה לבטל את מחוזות הלשכה ולהקים את מדינת תל אביב ובהיות התל אביבים אוהבי תקנות, אין כמו לקדם את המדינה החדשה בתקנות חדשות.

שאלה ראשונה ומרתקת היא מה יהיה גורלן של התקנות החדשות. השאלה מקבלת משנה תוקף לאור חיבתה של מערכת המשפט לאפסן את תקנות סדר הדין במגירה. אם גם דינן של התקנות החדשות להיקבר בארון, אז מה תועלת לנו? אולי כדאי לעשות פיילוט בבתי המשפט, של עבודה לפי התקנות, קודם להתקנתן ולהטרפת המערכת ואז, ובהתאם להפקת הלקחים, נוכל לערוך רפורמה טובה יותר, אם בכלל? אז איך נראית רפורמה בתקנות סדר הדין האזרחי, שנעשתה בלי התייעצות עם עורכי הדין?!

ישר צצה ההארה כי המאושרים ביותר יהיו הנבחנים בבחינות ההסמכה של לשכת עורכי הדין. במקום יותר מ-500 תקנות סדר דין ישנות יצרכו עוללי עריכת הדין החדשים לשנן רק 176 תקנות; במקום כתב תביעה, כתב תביעה בסדר דין מקוצר, המרצת פתיחה ושאר ירקות, יהיה רק כתב תביעה; כמובן שגם עורכי הדין שמתפרנסים מכתובת שאלות למבחנים ירוויחו, כי יצטרכו לכתוב שאלות חדשות לקראת מבחני הלשכה.

ועכשיו - לשינויים הצפויים לנו

ראשית, לא עוד ריצה לערכאות. קודם להגשת תביעה חובה יהיה על הצדדים להתכתב, להיפגש, להתדיין ביניהם מחוץ לכותלי ביהמ"ש, לגבש מוסכמות ופולגותאות, לנסות לפתור את הסכסוך באמצעות ADR, מהו"ת ועוד.

המלאכה בידיים של שופט במקום למנות צוות הכולל גם עורכי דין.

האם יש חזון בתקנות לגבי הפסקת עינוי הדין ומתן פסקי דין בזמן? עקרונות היסוד בתקנות מדברים על יצירת וודאות דיונית, מניעת שרירותיות והגשמת העקרונות החוקתיים ועל בית המשפט נקבע כי הוא אמור לפעול להגשמת מטרות אלו. ולשאלת השאלות - תוך כמה זמן יהיה על בית המשפט ליתן את פסק דינו?? אז כאן כבר אין יותר כללים ברורים שמבטיחים וודאות. כאן חזרנו לסאלח שבתי. לפי נוסח התקנות, פסק הדין יינתן בהקדם האפשרי!! ומהו ההקדם האפשרי? - לשרת המשפטים הפתרוני. אגב, אני מאוד אשמח להגיש את כתב ההגנה בהקדם האפשרי. כך גם לגבי תצהירי העדות בהקדם האפשרי. נראה לי הרבה יותר הגיוני מ-30 יום, 45 יום או אפילו 90 יום. גם לי, כמו לשופטים, יש סד זמנים ואילווצים. אבל לי יש מועדים ולהם יש את כל הזמן שבעולם.

וזה ממשיך - מה יהיה אורכו של פסק הדין?? אז גם כאן אין מגבלת עמודים. נכתב שפסק הדין יכלול פירוט קצר של המחלוקות ואת תמצית הנימוקים. על פני כמה עמודים? מדוע לא להגביל גם את השופטים באורך פסק הדין? הרי ברור שאותו רציונל, המאפשר הגבלת הטיעון, צריך לחול על החלטה בו.

לסיכום, אציין כי יש דברים טובים בתקנות החדשות. עם זאת, יש גם המון דברים גרועים. בולט לעין היעדר שיתוף הציבור בכלל ועורכי הדין בפרט. לא ברור מדוע לא נעשתה עבודה מול עורכי הדין בעיצוב התקנות. לא מובן מדוע בנושא כה מהותי, אצה הדרך למשרד המשפטים להקציב ימים ספורים להתייחסות הציבור. או שאולי הכול בגלל חוק הלאום. או שלא.

יוסי חכם, עו"ד
יו"ר ועד המחוז

המישית - שהופכת את הרביעית לגרועה יותר - אי עמידה בתנאים שנקבעו בתקנות לא תאפשר את הגשת המסמכים. כך, לדוגמה, אם כתב התביעה או ההגנה או התצהיר גלש במקצת מהמותר, לא תתאפשר הגשתו. כמובן שאפשר יהיה להגיש בקשה שתאפשר להגיש את מה שהתבקש, או שלא.

בלי להתייעץ עם הצרכנים העיקריים - עורכי דין

והגרוע מכל - בעוד שישנה ציפייה טבעית שמשרד המשפטים יעסוק במשפטים, הרי התקנות רואות לנגד עיניהן את השופטים בלבד ולא את כל צרכני עולם המשפט ובכלל זה עורכי דין. זה, כנראה, מה שקורה כאשר מפקידים את

Shutterstock.com

סולידריות על פי חוק

מי ירים את הכפפה?

אפליה מתקנת לטובת תושבי הדרום בחקיקה

המוצע יכול להתבצע גם ללא חקיקה אלא כקמפיין וכאמנה חברתית בלתי מחייבת אבל בעלת מימד ערכי מחייב. דווקא לשכת עורכי הדין יכולה להרים כפפה זו ולתרום את חלקה הצנוע לייצור סולידריות אמיתית וקבועה ולא כזו מתקתקה וחולפת.

כל הנימוקים

יהיו שיגידו שזו חקיקה פופוליסטית, וישאלו מהיכן יבוא המימון לחקיקה שכזו. לטעמי, מדובר "במשחק סכום אפס". ממילא, בסופו של דבר, המדינה מעבירה כספים ליישובי הספר בעקבות מבצע כזה או מלחמה אחרת. אלא שכעת הדבר אינו מוסדר בחוק, לא תמיד מגיע לידים הנכונות, ואין אמירה ערכית ברורה מטעם הריבון.

יהיו שיגידו כי חקיקה שכזו יש בה פגיעה בשוויון או ירחיקו לכת ויטענו כי זו חקיקה הפוגעת בחוק יסוד: חופש העיסוק. בנוגע לפגיעה בשוויון אומר כי ככל שהמדינה לא תחוקק חוקים אלו, אך תעביר כספים לפרופריה, מן הסתם כספים אלו, מקורם בהכנסות המדינה המגיעות מכיסונו. בנוגע לפגיעה לכאורית בחוק יסוד: חופש העיסוק, בעיני, כל החקיקה המוצעת עומדת בתנאי פסקת ההגבלה: דהיינו ככל שיש פגיעה כתוצאה מחקיקה זו, מדובר בפגיעה שנועדה לתכלית ראויה, והיא בוודאי הולמת את ערכיה של מדינת ישראל וככל שהיא פוגעת, הפגיעה מידתית ואינה למעלה מן הנדרש.

אנו, עורכי הדין, למדנו עד כמה ערכים כמו שוויון, העדר אפליה ומניעה של אכיפה סלקטיבית, הינם נשמת אפה של הדמוקרטיה והחמצן לחוסנה החברתי של המדינה. הקלישאות הללו, שהכרנו מפסקי הדין בקורס למשפט חוקתי, יכולות להפוך למשהו מעשי לו אנחנו, עורכי הדין, נרים את נס הסולידריות ולא רק בעתות משבר.

”צ” וק איתן” חידד עבורנו את השאלה עד כמה קיימת נכונות, בשעת משבר, להביע תמיכה וסולידריות עם החלש. כולנו, לרבות חברי הקהילה המשפטית בארץ, נטלנו חלק כזה או אחר באירוח משפחות מהדרום, רכישות מבעלי עסקים באזור עוטף עזה, משלוח חבילות לחיילים ולתושבים והענקת הנחות לתושבי הדרום. זו הייתה שעתה היפה של הנתינה. אך לצערי, זוהי נתינה מוגבלת בזמן, עם תאריך תפוגה ידוע מראש – שוך הקרבות. לטעמי, כמשפטנים תפקידנו לקבע סולידריות זו כך שלא תהא מוגבלת בזמן ולא תישאר ייחודית רק לעיתות משבר. באמצעות לשכת עורכי הדין, אנו יכולים לנסות ולקדם אסופת חקיקה חברתית שתייצר משענת חברתית ראויה, בדיוק לרגעים כאלה אך לא רק להם. בקליפת אגוז אנסה במאמר זה להציע ראשי פרקים לפעולות חקיקה שיכולות להפוך סולידריות לאפקטיבית ויעילה בכל ימות השנה:

חוק איזון משאבי ארנונה – תכלית החוק: העברת חלק מסוים (עד 10%) מהכנסות הארנונה של רשויות מקומיות "חזקות" (כאלה שאינן גרעוניות – וישנן לא מעט כאלה) ליישובי הספר, בהם הרשויות גרעוניות לא בגלל התנהלות הקלוקלת אלא בגלל מיקומן הבעייתי.

חוק מיסוי גיאוגרפי – תכלית החוק: הטבת מס דיפרנציאלית של עד 10%. ככל שהעסק או העוסק קרובים יותר לגבול, כך אחוז ההטבה יהיה גבוה יותר (דוגמא: קיבוץ נחל עוז היושב "על הגדר" ייחנה מהטבה של 10% ואילו שדרות, היושבת כ-20 ק"מ מהגדר, תהנה מהטבה פחותה יותר בהתאמה). בשל מיעוט העסקים על הגבול, לא יהיה כאן הפסד הכנסה משמועתי למדינה אך הדבר יהווה תמריץ לעסקים לנדוד לכיוון הגבול ויהווה גם אמירה סולידרית עם הנמצאים בחזית.

קרן תמיכה ממשלתית בעסקים בחזית – מטרת הקרן להשלים הכנסות אבודות (על פי דוחות מע"מ ניתן לאתר אובדן הכנסה) לכל אותם עסקים בחזית. מימון הקרן יבוא מהעלאת מס הכנסה על הכנסות משכר דירה. כיום, קיים פטור על הכנסה משכר דירה עד כ-5,000 ₪ לחודש ודי אם נקטין את תקרת הפטור ל-3,500 ₪ כדי שנצליח לגייס מימון מספיק לצורך קרן זו.

חוק תיעדוף במכרזים – כל אדם, עוסק או תאגיד, שמקום עסקו ומגוריו בטווח של עד 40 ק"מ מהגבול, ייחנה מתיעדוף של 10% בניקוד בכל מכרז של המדינה וגופי הסמך שלה, אלו ייגש.

חוק "תו גבול" – חוק המחייב לסמן כל מוצר או שירות, שיוצרו או ניתנו על ידי עוסק מאזור של עד 40 ק"מ, בסימון בולט. התו ייצור מוטיבציה אצל חלק מהצרכנים להעדיף מוצר שכזה על פני מוצרים דומים שיובאו או יוצרו שלא באזור ספר. החוק

עו"ד שימי קדוש

עורך דין,
חוות הדעת הרפואית שלנו
היא הנשק המנצח שלך

קבל חוות דעת רפואית מהמומחים המנוסים בתחום

כשאתה צריך לנצח בתיק נזיקין, במיוחד כשמדובר ברשלנות רפואית, אתה חייב את המומחים הטובים ביותר לצדך. אתה חייב את זה מהיר, זמין ואיכותי, בתהליך יעיל ומקצועי שחוסך לך זמן והתעסקות. **קרדיומדיקס מעמידה לרשותך ניסיון מצטבר של 20 שנה ואלפי חוות דעת, עם יותר מ-200 מומחים בכירים ובעלי שם מכל תחומי הרפואה.**

■ בדיקת עילת התביעה לרשלנות רפואית ■ הכנת חוות דעת משפטית במקרה של רשלנות ■ הערכת גובה הנכות והקשר הסיבתי לתאונה/מחלה בתביעת נזיקין ■ חוות דעת רפואית בנושאי: תאונות עבודה, מחלות מקצוע ומיקרו לביטוח לאומי ■ מומחיות ייחודית בחוות דעת רפואיות נגד חברות ביטוח בכל התחומים ■ בדיקת רופא חתם לשלילת הפיצוי בדגש על הצהרת הבריאות ■ הערכת כושר עבודה ע"י רופאי תעסוקה ■ הערכת עלויות וצרכי שיקום.

לפרטים נוספים: 03-6097575

והיו עיניך רואות את מוריך

מראיינים:

עו"ד יוסי חכם,
יו"ר ועד מחוז חיפה

עו"ד איתן לדרר
פרקליט מחוזי חיפה (אזרחי)

עו"ד ג'ורג' ג'ורג'אן
מ"מ יו"ר ועד מחוז חיפה

עו"ד ארנית זונברג
יו"ר עיתון "בדלתיים פתוחות"

ראיון עם כבוד נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, השופט יוסף אלרון

אמור לי מה על שולחנך ובחדרך ואומר לך מי אתה

ב
עולם בו כולנו "משוטטים בענן", מפרסמים מידע עצמי בפייסבוק, מתועדים באינסטגרם, מצ'וטטים בפוסטים וחושפים עצמנו לדעת - צניעותו של כבוד הנשיא בולטת. נתקשה למצוא אודותיו מידע החושף איזה פרט אישי, ואף את מלוא קורות חייו לא נמצא באינטרנט או במדיה הכתובה.

נפגשנו עימו לשיחה, המסכמת את שנת הנשיאות הראשונה, בתקופה שלאחר החגים ועם פרוס שנת המשפט החדשה.

על שולחנו של הנשיא מונחים ספר תנ"ך וגלובוס, כאילו מרמזים על שורשיותו מחד גיסא, ועל השקפתו הגלובאלית

והפלורליסטית מאידך גיסא. מאחוריו דגל ישראל ומעליו סמל המנורה על שבעת קניה.

הנשיא, יליד הארץ, בן העיר חיפה, הצעיר במשפחה ששורשיה בעיר מוסול שבעיראק. משפחת הוריו עלתה לארץ בשנת 1951 והתיישבה בעיר חיפה. מסלול חייו של כבוד הנשיא, תחילתו ב"תיכון חדש", לימודי משפטים באוניברסיטת בקינגהאם באנגליה, התמחות בפרקליטות הפלילית, והמשכו כשופט - תחילה בבית משפט השלום ועד לכהונתו כנשיא בית המשפט המחוזי בחיפה.

שיפור השירות מעל לכול

בתקופת נשיאותך עד כה, נראה כי אתה מביא עימך גישה שונה לבית המשפט בהתייחס, למשל, אל השופטים, שלא כפי שנהוג לראותם, כ-"מורמים מעם".

תפיסת עולמי היא כי השופט יושב בתוך עמו ואינו מורם מעם דווקא. אמרתי לא אחת, במסגרות בהן נשאתי דברים, כי אמון הציבור הכרחי לתפקודה של מערכת המשפט. ללא אמון זה, השופטים לא יוכלו לעשות מלאכתם כהלכה. האמון מתבסס, בראש ובראשונה, על ההכרה כי בתי המשפט עושים מלאכתם נאמנה ופועלים ללא ליאות לעשיית משפט צדק, כשהמשמעות הינה גם, שהציבור יראה את מערכת המשפט ככזו שנועדה לשרתו. הפרסומים על כרסום אמונו של הציבור במערכת המשפט מטרדיים אותי מאוד.

- הנשיא נולד בחיפה בשנת 1955.
- בשנת 1973 סיים את לימודיו התיכוניים בעיר בבית הספר "תיכון חדש".
- בשנים 1973-1977 שירת בצה"ל. לאחר מכן יצא לאנגליה ועסק במסגרות ביטחוניות שונות.
- בשנת 1983 סיים את לימודי המשפטים באוניברסיטת "בקינגהאם". התמחה בפרקליטות ובמשרד עורכי דין והוסמך כעו"ד בשנת 1985. עבד כעצמאי עד שבמרץ 1994 נבחר לכהונת שופט בבית משפט השלום בחיפה. בשנת 2001 סיים לימודי תואר שני במדעי המדינה, בתחום מינהל של ביטחון לאומי. בשנת 2003 מונה לשופט מחוזי.
- בחודש מרץ 2012 מונה לכהונת סגן נשיא וביולי 2013 מונה לכהונת נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה.

**"המטרה
העומדת לנגד
עיניי היא שיפור
השירות לציבור
הבא בשערי
היכל המשפט.
אמרתי שדלתי
תהיה פתוחה
בפניכם בכל עת.
אכן כך היה ואני
מבטיחכם שכך
יהיה גם בעתיד.
אני ממשיך
להיות משרת
ציבור"**

מדברי כבוד הנשיא בטקס פתיחת
שנת המשפט, ספטמבר 2014

כבוד נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, השופט יוסף אלרון עם המראיינים: יו"ר ועד מחוז חיפה, עו"ד יוסי חכם, פרקליט מחוז חיפה (אזרחי), עו"ד איתן לדרה, מ"מ יו"ר ועד מחוז חיפה - עו"ד ג'ובראן ג'ובראן, יו"ר עיתון הלשכה "בדלתיים פתוחות" - עו"ד ארנית זוננברג.

"והיו עיניך רואות את מוריך"

התמונות המעטרות את קירות החדר נבחרו גם הן בקפידה. בין תמונה מרשימה של עירנו חיפה לתמונה של בית המשפט במשכנו הישן בהדר, ניבטת גם תמונה משנת 1930, בה יושבים נכבדי הקהילה היהודית, סבו וסב גיסו של כבוד הנשיא, בפגישתם עם שליחים מארץ ישראל. המכובדים יושבים מולנו, כאומרים: יהיו לך פני אבותיך ופני רבותיך מנחים אותך מלפניך, מלשון הפסוק: "והיו עיניך רואות את מוריך".

* ישעיהו פרק ל' פסוק כ'

אנו ערים לשינויים פרסונאליים לא מעטים לאחרונה. אכן, בשנה האחרונה חלו בבית המשפט שינויים פרסונאליים בשל פרישת שופטים ותיקים ומינוי של שבעה שופטים חדשים ושני רשמים.

במינויים החדשים אנו רואים ייצוג גם לשופטים מהאיזורים המוגדרים כפריפריה לחיפה, כמו חדרה, הקריות, עכו ושופטים ממוגזרים שונים. אנו בטוחים שאין זה מקרי.

נכון. יש לתת עדיפות לשופטים מהמחוז הזה ועד כמה שניתן לקדם לבית המשפט המחוזי. המחשבה היא גם פונקציונאלית - כך שאם לשופט מסוים ישנה התמחות ספציפית, למשל, מתחום דיני המשפחה, הרי שהיא מחייבת את קידומו כדי שבבית המשפט המחוזי יהיה מגוון של שופטים בעלי התמחויות שונות.

דו"ח תקן מצבת כוח אדם - בית המשפט המחוזי בחיפה

נכון ליום 16.7.14

מספר משרות	עובדים	
43	41	עובדי מנהלה
30.6	31	קלדניות שופטים
34	33	עוזרים משפטיים
7	7	מתמחים
4	3	סטודנטים
5	5	שירות לאומי
31	33	שופטים
153.6	152	סה"כ

תפיסה זו היא שהביאה לפתיחתו של המדור לשירות לקהל שנפתח בסמוך לכניסתך לתפקיד?

נכון. אך לא די בשיפור הממשק המינהלי שבין ציבור המתדיינים, עורכי הדין ובית המשפט. לא די בפעילותה של הפקידות החרוצה והיעילה העובדת בבית המשפט. לעיתים, דווקא כדי לתת לאזרח תחושה שמקשיבים לו, יש צורך בפעולה אחת קטנה נוספת, ולצורך כך הוקם המדור.

השירות לציבור חשוב לי לא רק כקלישאה. דלתי הייתה ותהיה פתוחה בפני עורכי הדין, בפני נציגיהם, בפני הפקידות ובפני כלל הציבור.

ביני ובין הלשכה קיימת הידברות מלאה וראויה לציון. יש שיתוף פעולה הדוק ופורה עם פרקליטי המחוז, הפלילי והאזרחי, הסניגוריה הציבורית המחוזית, הכונס הרשמי וכמובן, הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין. כך, למשל, הוקמה ועדה, בה יושבים נציגי הלשכה ושני סגני נשיאים, הדנה בסוגיית השמיעה הרציפה של משפטים גם בתחום האזרחי, ואף יצאה טיוטה המכילה הן את ההמלצות והן את ההשגות שהועלו ע"י הנציגים.

האם יש ביטוי כלשהו לעובדת היותך יליד חיפה?

חיפה, רחובותיה ונופיה הם כור מחצבתי. גדלתי כאן ואני ממשיך לקדם את נציגי חיפה והפריפריה שלה, בין אם בשיתוף באירועים מקצועיים, כנציגים של בית המשפט ובין אם בפורומים שונים. כנציגי הלשכה אתם מודעים לבקשתי שבכל אירוע של הלשכה, בכל השתלמות או יום עיון, ישולבו השופטים המקצועיים והמצוינים שבמחוזנו, כמרצים או כמנחי פאנלים.

אציין כי לעמלם של השופטים במחוז שלנו יש שכר, שכן יעילותו של בית המשפט המחוזי בחיפה הינה מעל לממוצע הארצי, על פי הדוחות הסטטיסטיים האחרונים וזאת, לצד צמצום ניכר בתיקים הישנים של בית המשפט. מכיוון שאני מודע כבר לחלק מהשאלות העולות בהקשר ליעילותה של מערכת השיפוט, אומר כבר עתה כי אני מתנגד לרעיון עריכת משוב השופטים. אין בו צורך ולא תצמח ממנו כל תועלת. נהפוך הוא - הוא רק יעכיר את האווירה הטובה ואת שיתוף הפעולה הקיימים היום.

"יעילות ואנושיות" - הידורו יחדיו?

איך באה לביטוי תפיסתך כ"משרת הציבור" בממשק עם ה"אזרח הקטן"?

בכל מפגש שלי עם העובדים והפקידים בבית המשפט ציינתי בפניהם כי מטרתנו היא לשרת את הבאים בשעריו של בית המשפט במאור פנים, החל מאיש הביטחון בכניסה ועד לשופט הדן בתיק. כל אחד בהתאם לתפקידו. הדבר חיוני גם ליצירת סביבת עבודה פוריה, שתהווה קרקע מוצקה לעבודה מקצועית ויעילה יותר. אני דוגל בגישה אנושית ומסבירת פנים כלפי הבאים לקבל שירות משפטי בבית משפט זה. כינסתי את נציגי הפקידות, המזכירות ואף נציגי האבטחה והעברתי לכולם את המסר של מתן שירות מקצועי ויעיל ועם זאת אנושי. בהתאמה, אני גם דוגל בפיתוח אמצעים למתן שירות לאזרחים המתדיינים ולציבור בכללותו. אני מתערב אישית כשאני שומע על עיכוב ממשי בפסקי דין כדי לצמצם את התופעה. זה יכול להיעשות בפניה ישירה לשופט, בבחינה של התיק ובדרכים נוספות שהמערכת הניהולית והשיפוטית מאפשרת לי.

בכל הערעורים הפליליים והאזרחיים ניתן לראות כי פסקי הדין ניתנים תוך פרק זמן קצר מאוד יחסית ובוודאי בזמן הקצר ביותר שניתן. אני מקבל דיווח מכל אחד מהמדורים עד ל-5 בכול חודש, ובאופן פרטני לגבי כל שופט ושופט ביחס לתיקים שלא ניתנו בהם פסקי דין במשך יותר מ-90 יום.

האם היעילות היא חזות הכול? בין המשרדים הקטנים והבינוניים יותר, בהם מתפקד עורך דין אחד או שניים קם קול צעקה נוכח הנהלים, המקפידים על היעילות הדינונית ואי דחיית דיונים. בשם היעילות השופטים עלולים "לשכוח" לעשות צדק ושופטים שוכחים, לעיתים, את הקשיים בהם נתקלים עורכי דין העובדים לבדם.

אני חותר למציאת האיזון. איני רוצה שיעילות תבוא על חשבוננו של משפט צדק. אני, אגב, איני מסכים איתך לחלוטין. גם בין עורכי הדין עצמם יש גישות שונות ויש עורכי דין המבקשים כי השופט ירז הטיפול בתיק, יקיים דיונים עם גישה דווקנית יותר בענייני סדרי הדין. דיונים יעילים והוגנים, בהם יתאפשר לכל אדם למצות את זכותו להכרעה קרובה וברורה, הם הדרך בה יוכלו שופטים לתת שירות טוב יותר לציבור. גם נוהל דחיית

מבלי לזלזל חלילה בכבודם של השופטים המכהנים, לעיתים המינוי אינו מצליח או שהשופט כבר שחוק לאחר שנים של כהונה.

אני סבור כי יש הפרזה בדברים. מרבית השופטים המכהנים מצוינים, ועושים ככל יכולתם ובהצלחה רבה, על מנת לעמוד בנטל ההולך וגדל במספר התיקים בהם מטפל כל אחד ואחת מהם. אני שלם עם הדרך בה מתווה הנשיא גרוניס הליכה בצנעה, במקרים החריגים ביותר, תוך הידברות מול השופט שהמערכת מזהה אצלו שחיקה.

"הציבור משליך עלינו, האמונים על החוק, את יהבו, בתקווה להפוך לחברה מתוקנת וטובה יותר. עלינו, על כולנו, להמשיך ולעשות את מיטב יכולתנו, ויותר מכך, כדי לענות על ציפייתו של הציבור. הציבור מצפה מאיתנו להבטיח את שמירת החוק ואת כיבודו לטובת הכלל. הציבור מצפה מאתנו כי נבטיח לו חברה תקינה וטובה יותר."

מדברים שנשא כבוד הנשיא באירוע לכבוד מפקדי משרתת ישראל

סיכום מלאי התיקים - בית המשפט המחוזי חיפה

הליכים	נפתחו	נסגרו	נסגרו עם דיון לאחר הוכחות	מלאי
אזרחי	1193	1373	941	2110
ימאות	14	21	16	21
מעצרים	1748	1749	1659	41
נוער	27	46	46	16
ענ' מים	32	28	23	26
ענ' כלכליים	1	1	0	0
ענ' מנהליים	1264	1378	1059	608
ערעור אזרחי	1160	1144	631	456
ערעור פלילי	542	599	564	112
פירוקים ופס"ר	3423	2212	2022	6266
פלילי	373	320	303	319
סה"כ	9777	8870	7264	9975

**מדברי הנשיא
בפני בכירי
המשטרה,
נציגי התביעה
המשטרית,
שופטים
ופרקליטי מחוזות
חיפה והצפון:**

"תפקידכם נושא עמו אחריות רבה. הציבור נושא את עיניו אליכם, אל רשויות התביעה ואלינו, בתי המשפט, בתקווה שיהיה בכוחנו לבלום את תופעות העבריינות והבריונות ברחובה של עיר, תופעות הפוגעות ברכושו ובכבודו של האזרח, לא פעם תוך התאכזרות יוצאת דופן לחסר הישע, לחלש ולקשיש. וכבר נאמר לא אחת כי חברה נבחנת על פי יחסה לחלשים שבה".

פנתה אליי במכתב גברת קשישה, שתיארה את סבלה, את חוסר יכולתה ליטול ייצוג משפטי וביקשה לערער על פסק דין שניתן בעניינה. סברתי כי, במקרה כזה, בו משתלבים מספר אלמנטים חריגים, יש לפעול אחרת, גם תוך סטייה קלה

דיונים מותיר מקום לשיקול דעת של השופט. המסר הוא כי אנו, בבית המשפט, נמצאים עבור הנזקקים לשירותינו. אולם, אין ספק כי יעילות אינה באה במקום משפט צדק ואנו עמלים על מציאת האיזון. אספר לכם אנקדוטה בהקשר זה. לא מזמן

חודש	כמויות תיקים-כלל המחוזיים			מדד יעילות-כלל המחוזיים		מדד יעילות-חיפה		חיפה ביחס לשאר המחוזיים	
	נפתחו	נסגרו	מלאי	CR2	CR1	CR2	CR1	CR2	CR1
ספטמבר-13	3,283	3,087	25,425	90.3%	94.0%	93.3%	105.9%	103.3%	112.6%
אוקטובר-13	4,545	4,465	25,508	100.0%	98.2%	99.7%	100.3%	99.7%	102.1%
נובמבר-13	3,645	3,898	25,254	100.4%	106.9%	83.1%	103.6%	82.8%	96.8%
דצמבר-13	4,128	4,427	24,957	104.2%	107.2%	98.5%	111.1%	94.5%	103.6%
ינואר-14	4,255	4,276	24,936	96.5%	100.5%	93.8%	103.4%	97.2%	102.9%
פברואר-14	4,023	4,098	24,862	98.3%	101.9%	104.9%	112.0%	106.7%	110.0%
מרץ-14	4,241	4,319	24,785	96.3%	101.8%	98.4%	108.9%	102.2%	107.0%
אפריל-14	3,713	3,464	25,035	92.8%	93.3%	93.4%	96.2%	100.6%	103.1%
מאי-14	3,838	4,156	24,716	100.3%	108.3%	96.3%	112.3%	96.0%	103.7%
יוני-14	4,008	4,200	24,522	95.2%	104.8%	77.4%	97.2%	81.3%	92.8%
יולי-14	4,050	4,147	24,421	92.3%	102.4%	96.7%	112.8%	104.8%	110.2%
סה"כ	43,729	44,537	24,421	95.8%	101.8%	93.5%	105.9%	97.6%	104.0%

"אני רואה את אחד מתפקידי של בית המשפט גם בהקניית ערכים של יושר, צדק וכיבוד החוק ובטוח אני שבית המשפט יעמוד במשימה זו."

מדברים שנשא כבוד הנשיא בטקס קבלת פנים בלשכת עורכי הדין-סחוז חיפה, אוגוסט 2013.

מסדרי הדין. הוריתי להתייחס למכתבה כבקשת רשות ערעור על מנת שלא יחלוף המועד להגשת הערעור.

מכאן, שגם אם היעילות חשובה לי, היא אינה על חשבון האנושיות. חשוב לנו שהאדם המתדיין בשערינו יישמע.

נראה כי העבודה השיפוטית עדיין בוערת בעורקיך.

העבודה הניהולית גוזלת ממני זמן רב. בבית משפט זה יש כ-153 משרות (שופטים, ע' משפטיים ואנשי מינהלה), הוא השני בגודלו בארץ, מתנהלים בו כ-10,000 תיקים, אך הקשר לעשייה המשפטית חשוב לי ואיני מעוניין להתנתק ממנו. ישבתי בעבר בערעורים אזרחיים ופליליים ושמעתי מאות תיקי פשע חמור.

בהקשר זה, אין להתעלם מכך שהעבודה השיפוטית היא קשה ותובענית. שעות עבודתו של השופט אינן מסתיימות באולם הדיונים, והן נמשכות גם בלילות ובסופי שבוע. באופן אישי, אספר לכם כי לעיתים תיק מסוים והפרטים המצויים בו ממשיכים ללוות אותי תקופה לא מבוטלת. עבודת השופט בהחלט אינה מתחילה או מסתיימת לפי שעות העבודה הקבועות בפועל. אני סבור שאורח חייו של שופט חייב להיות שונה והוא צריך לסגל אורחותיו לתפקידו זה. מדובר בסייגים ובכבלים שהשופט נוטל על עצמו מרצון ובכל זאת, למרות הקושי, מדובר במקצוע שאינו רק מאתגר, אלא אני רואה בו שליחות של ממש.

גידול רב בתיקי הפש"ר והתמקצעות בתיקי פש"ר במחוז חיפה

האם יש סיכוי לתגבור התקנים בבית המשפט המחוזי בחיפה?

בשנה האחרונה, קלטנו שופטים חדשים לבית המשפט המחוזי, שיחליפו שופטים שפרשו או פורשים בקרוב, אך נגעתם בנקודה רגישה. בהחלט יש צורך בהגדלת מספר התקנים לשופטים אצלנו. אחת הבעיות היא הגידול בתיקי הפש"ר שנפתחים במחוז חיפה. מדובר בגידול משמעותי,

הידעתם?		
נתוני פתיחת וסגירת תיקים בתקופת הפגרה בשנת 2014 לעומת פגרת 2013 מלמדים על גידול עצום:		
	16/7/14-26/8/2014	16/7/13-26/8/2013
נפתחו תיקים	נפתחו 1330 תיקים	נפתחו 973 תיקים
נסגרו תיקים	נסגרו 883 תיקים	נסגרו 730 תיקים
	36% יותר	17% יותר

העולה על הקיים ביתר בתי המשפט בארץ. ביוני 2014 לבדו, נפתחו 661 תיקי פשיטות רגל. במהלך הפגרה, בפרק הזמן שבין 16.7.14 לסוף אוגוסט, נפתחו 540 תיקי פשיטות רגל חדשים. מתאריך 1.1.14 עד ל-12.11.14 הוגשו 3463 תיקי פשיטות רגל. מדובר בגידול של 50% על התיקים שנפתחו בשנה שעברה בתקופה המקבילה. כידוע לכם, בחיפה ישנם היום רק 3 שופטים שעוסקים בפש"ר.

על פי הנתונים הסטטיסטיים של הנהלת בתי המשפט,

המודדים את יעילות בתי המשפט המחוזיים בארץ, ניתן לראות כי בין החודשים ספטמבר 2013 ויולי 2014 (כולל), בית המשפט המחוזי בחיפה עמד על 104% (ללא תיקי פשיטות הרגל) ו-97.6% עם תיקי פשיטות הרגל.

בפרק זמן זה, עמד מדד היעילות של כלל בתי המשפט המחוזיים על 101.8% (ללא תיקי פשיטות הרגל) ועל 95.8% עם תיקי פשיטות הרגל.

הגידול הניכר בתיקי פשיטות הרגל מהווה "אבן ריחיים" על עבודתו של בית המשפט ועל תוצאותיו הסטטיסטיות, שאלמלא כן היו אף טובות יותר.

נתון נוסף, אותו אני מבקש לציין והמתייחס לכלל מצבת התיקים של בית המשפט בתחומים השונים, הוא שהחל מספטמבר 2013 ועד ליולי 2014 נפתחו 7070 תיקים ונסגרו 7486 תיקים.

כמו כן, יש לנו שני הרכבים חדשים של שופטים הדנים בפשעים חמורים. יש יותר מ-300 תיקי פשע חמור בשנה במחוז שלנו.

אין ספק, כי גידול זה מחייב מציאת פתרון מערכתית. למרות מצבת כוח האדם הנוכחית, ולמרות המצוקה בה אנו מצויים והצורך להוציא שופטים לשנת שבתון או אילוצים אחרים, אזי לפי נתוני הסטטיסטיקה, אנו מצויים ברף העליון, מעל הממוצע הארצי בסגירת תיקים (104% - כלומר 4% יותר תיקים נסגרים בחיפה מאשר הממוצע הארצי). נתון זה מעיד בהחלט על ההשקעה הרבה של הצוות השיפוטי במחוז, שהתגייס כולו כדי לעמוד במטלות.

ברצוני להזכיר גם את העובדה שהתחלנו בבניית מערך של "שופטים עמיתים", שופטים שפרשו, אך בעלי יכולת וניסיון שלא יסולאו בפז והם ישולבו בעריכת גישורים ויקלו על עומס התיקים הנדונים.

האם היית מציע לבטל את כללי הסמכות המקומית?

הדרך לטפל בעומס אינה ביצירת עומס לא צפוי נוסף. עם זאת, ישנם נושאים שבית המשפט המחוזי מטפל בהם ואין ספק שהם יכולים להישמע גם בערכאות הנמוכות יותר במקצועיות הראויה. ישנם נושאים פעוטים באופן יחסי, שבית המשפט המחוזי מטפל בהם רק מכיוון שהם במסגרת עתירות מינהליות. כך גם לעניין עבירות המין הלא חמורות, שמבחינת הסמכות נדונות במחוזי בהרכב של שלושה שופטים, אך יש לשקול שינוי בהקשר זה כך שהן תידונה ע"י דן יחיד במחוזי או אפילו בבית משפט השלום.

בעניין זה, כמו גם בעניינים אחרים, אנו עובדים בשיתוף פעולה מלא עם נשיא בתי משפט השלום במחוז.

יש צמצום ניכר גם של התיקים הישנים. האם אתה מעורב ומקבל דיווח על הכל?

בהחלט. יש כאן שקיפות מלאה והכול מופיע בדוחות. אנו משתדלים להיות עם יד על הדופק כל הזמן. פסקי דין ניתנים היום בזמן קצר ככל הניתן, ואם לא, כאמור, הדברים מופיעים בדוחות ומועברים לטיפול.

כשופט, כנשיא וכמי שעמל על עריכת השינוי המערכתית והמינהלי בבית המשפט המחוזי, אני מוכן לקבל ביקורת עניינית, אך אי אפשר להתעלם מהמאמץ הכביר שנעשה בבית

**מדברי הנשיא
בפני בכירי
המשטרה,
נציגי התביעה
המשטרית,
שופטים
ופרקליטי מחוזות
חיפה והצפון:**

"אני קורא לכם לסייע לבית המשפט להשיג את היעד האמור. זאת, על ידי ניהול חקירות יעיל וממצה; על ידי הגשת כתבי אישום בפרק זמן קצר ככל האפשר מיום ביצוע העבירה; על ידי הנגשת החומר החקירתי לסניגורים במועד, ועל ידי הבחנה טובה בין עיקר לטפל בהגשת הראיות לבית המשפט. והכול, מבלי לפגוע בזכויות הנאשם ובהגנתו."

ישנו מנגנון המטפל בנושא בחינות הלשכה. צירופי נושאים והפיכתם לפרקים, נעשים על ידי ועדת הבחינות, המונה שלושה שופטים, שלושה עורכי דין מהמגזר הפרטי ושלושה עורכי דין מהשירות הציבורי. בין הנושאים הנבחנים: חוקי יסוד, סמכויות בתי המשפט, סדרי הדין במשפטים פליליים ואזרחיים, דיני ראיות, הליכי הוצאה לפועל, סדרי רישום של מקרקעין, רישום תאגידים, ניסוח חוזים משפטיים, אתיקה מקצועית ועוד.

מיד לאחר שמוניתי כיו"ר הוועדה, החלטתי על צירופם של שני שופטים מבית המשפט המחוזי בחיפה, אברהם אליקים ויחיאל ליפשיץ כחברי הוועדה וכן שני חברים מהאקדמיה – הפרופסורים גבי הלוי וחמי בן נון, וזאת, משום החשיבות שאני רואה בעבודת הוועדה, והשפעתה על איכותם ורמתם של עורכי הדין.

בדעתי להביא לשינוי במבנה הבחינה הזאת, בעקבות הביקורת הנשמעת לגבי רמת הבחינה בכתב כמו גם הבחינה בעל-פה – שכן, ישנה תחושה שכל מי שניגש לבחינה בעל-פה עובר אותה, ולעיתים גם מועמדים שאינם ראויים.

זימתי הכנסת שאלה פתוחה למבחן בכתב, כשהתשובה תונח בפני הבוחנים בעל-פה ותהווה חלק מהתרשמות הוועדה הבוחנת בעל-פה, בבואה לקבוע אם הנבחן עבר את הבחינה בעל-פה או נכשל בה.

מה החזון שלך לעתיד לבוא?

איני דוגל בסיסמאות. המטרה בסופו של דבר היא לתת את השירות המשפטי הטוב והיעיל ביותר.

עם זאת, אסור שהדבר יבוא על חשבון עשיית משפט וצדק, כל זאת, תוך שיתוף פעולה עם כל המערכות בשירות המשפטי.

לפנינו מלאכה רבה ואנו אך בראשית יישומה.

המשפט הזה ע"י השופטים. ומיהם אותם שופטים? אלה מי, שלעיתים, עד לפני שנים ספורות, היו עורכי דין במגזר כזה או אחר. מדובר בציבור איכותי שאני גאה לעמוד בראשו.

לא פעם, אנו שומעים אותך אומר כי אתה חרד לאמון הציבור במערכת. היכן אתה פוגש את הציבור מעבר לאולמות השפיטה? הנכונה השמועה כי אתה קורא טוקבקים?

זה נכון, אני מחובר למדיה, באותה מידה שאני מכיר את ההיסטוריה. אבל ברור לכל, שהכרעה שיפוטית משאירה גם צד מאוכזב ולכן קריאת הטוקבקים אינה בהכרח המקור שממנו ניתן ללמוד על אמונו של הציבור. עם זאת, אני מאמין גדול באנושיות ובקשר בלתי אמצעי וכשיש רצון ליעל את המערכת ולקדמה, ולבצע פעולות שיש בהן כדי להעיד על האזנה למצוקות של הציבור, לא כקלישאה אלא באמת, מתוך עשייה ועבודה – אני מאמין שהתוצאות ניכרות.

אחת הפעולות הראשונות שנקטת בהן הייתה העתקת מועד ישיבת השופטים השבועית לשעה 12:30. אחרי הרבה שנים, בהן ישיבות השופטים התקיימו בימי ג' בשעה 11:00 וכל דיון שהתקיים הופסק באמצע, והרכבים שלמים עצרו שמיעת ערעורים כשהצדדים מחכים לסיום ישיבת השופטים. נדמה היה כי מדובר ב"תורה מסיני" ולא ניתן לעשות דבר.

התורה מסיני ניתנה רק פעם אחת והנה למרות ההרגל שונתה שעת הישיבה. שמעתי את התלונות שנשמעו בעבר, ואני מברך על כך שניתן לראות בכך צעד נוסף המלמד על שיתוף הפעולה בין כולם.

מהפיכה בבחינות הלשכה

כמי שמכהן כיו"ר ועדת בחינות ההסמכה של לשכת עורכי הדין מה הבשורה האחרונה בעניין בחינות הלשכה?

אוהבת את המדינה שלנו

חילקי בברלין או שווארמה בדניה... לעו"ד רופא התשובה ברורה.

עו"ד חלי רופא

חברים אני מודה: אני פטרוטית! אני אוהבת את המדינה - קטנה, חמה, דביקה, יקרה, מלאה צרות אבל שלי. וכשאני אומרת שהכי טוב לי פה בארץ הקודש, יש לכך גם מימד השוואתי - 3 שנים חייתי באנגליה, אמנם לפני 20 שנה, כשהייתי כבת 20, אבל זה היה מספיק שבילי כדי להבין שאין כמו ישראל.

כן, כמה פרטים שוליים

נכון שהקיץ מרגיש כאילו קיימת מזימה לרמוז שאני בעלת משקל עודף ולכן חם לי ומזיע לי, וכשאני מסתכלת סביב כואבות העיניים מלראות את פושעי האופנה המתהלכים לצדי, החיים ללא מודעות עצמית, שלא לומר מודעות סביבתית. א/נשים שנועדו לבדוק, למתוח ולאתגר את סובלנותי לאחר ולשונה. לזכותי אומר שאני עושה צעדים להחזרתם למוטב של הפושעים. לא אחת, מצאתי את עצמי בקניות של בגדים ואיפור עם נשים שאינן חברותיי, רק על מנת לעזור להן להיות ידידותיות יותר לסביבה והכול בתחושת שליחות ובמטרה להפוך את ישראל שלנו ליפה יותר עבורי.

נכון שרק פה אין, אף פעם, עמידה בתור ישר. אצלנו פותחה עמידה בתור באווירה בלתי פורמאלית ושכונתית בסגנון הפטרייה הייחודי, שאין לו שני בעולם. נכון יקר פה. האוכל יקר וניכר שאני אוכלת. הבגדים יקרים ואותם אני צורכת בכבוד. נכון שמזג האוויר אינו תואם, אבל זה שלי. זה בשפה שלי, במנטליות שלי ובעממיות שלי, שלמדתי, אחרי שהות בניכר, להעריך ולאהוב.

אומרים שיש שם טלוויזיה מצויינת

וכמיטב המסורת, בתקופת הלימודים באנגליה, לפני הסקיפ והשיחות הבינלאומיות במחירי סביר, קיטרתי. רק אלוהים וחברי הקרובים ידעו כמה נהנית וכמה סבלתי, כי איני נוהגת לשמור דברים בבטן, באיתור פוטנציאל של קרקע פורייה, אני הולכת על זה ומקטרת להנאתי ובגדול. למלם של חבריי והוריי,

עלות השיחות הייתה יקרה מאוד, הטענות הועברו בזריזות ובתמציתיות.

כמה חודשים בלבד לאחר נחיתתי שם, הפער בין המציאות לתחושת "אשת העולם הגדול" טפח על פני, תרתי משמע. הגוף לא הצליח להתרגל לקור המקפיא של אירופה ומהר מאוד קבלתי שיתוק במחצית הפנים. ההסבר של הרופאה, שראתה את חצי החיוך שלי והעין שנותרה פקוחה, היה שבשל מכת קור בלתי שגרתית נוצרה לי בצקת בשרירי הפנים. בארץ זה לא היה קורה לי. כחצי שנה התהלכתי עם מבט חצי קפוא בפנים, עד שהבצקת חלפה. עד היום אני מתהלכת עם עין אחת יותר "סקרנית" מהשנייה, ולא בכוונה.

אז, איפה, איפה, הן?

בפעם הראשונה שהלכתי ברחוב שמחה ובמראה סביר פלוס, עם אחי הבכור, הגבוה, שרידי והורס, זכיתי להתעלמות מוחלטת. שאלתי את אחי אם הוא מרגיש שמהו פה קצת מוזר והוא הסביר לי מיד את עובדות החיים. לונדון או לא לונדון... בבושת פנים התרגלתי לעובדה שאחי, שהיה מתוסכל כמוני, ספג את מירב תשומת הלב ואני, ה"שוליה", אתאמץ ככול שארצה, אזכה להתייחסות רק בקרב הנשים.... אז בן זוג לא מצאתי שם.

אנגלית כמובן

לימודים גבוהים באנגלית היו כמו להתאגרף עם יד אחת קשורה מאחורי הגב. הקושי גבר כשהתעצבנתי. איך שהדם הג'ינג'י שלי היה עולה לראש, האנגלית שלי קיבלה תפנית חדה, מילות הקישור נעלמו ואיתן המבטא. לאחר תקופה התעצבנתי חופשי גם באנגלית, אפילו חלמתי באנגלית, אבל בשנה הראשונה כל אנשי השירות, אם הייתי מבינה מה הם אומרים, קיבלו לקוחה כעושה עם תחביר חדש.

החוויה בסופר גם היא הייתה חדשה. בפעם הראשונה נתקלתי בתיקנים של הים. לא אשכח את כמות חיות הים שראיתי בסופר המקומי, שלל יצורים שלא רואים בישראל, בוודאי שלא לפני 20 שנה. לא אחת רכשתי כמה מהחיות המוזרות עם המבט המיימי, והריח הבלתי נשכח, כדי לחקור אותן בבית. לאכול אותן לא הצלחתי.

יקר בארץ, אבל הכול שלי, בשפה שלי, עם המחירים שאני מכירה ושאינם דורשים שינון של לוח הכפל. קשה לי לתאר עד כמה אני שונאת לערבב שימחת שיכרון קניות עם חישובים מתמטיים מיותרים. בחו"ל התערבבה חדות הקניות עם המתמטיקה כך שעד היום, ואפילו מתוך שינה, אני שולטת בכפולות של שערי מטבע החוץ.

חברים, יקר פה, קשה פה, גם לא מי יודע מה אופנתי פה, אבל אני את השהות שלי בניכר סיכמתי. סיימתי את לימודי באנגליה בהצטיינות יתרה וחזרתי ארצה בידיעה ש-3 שנים בגולה הספיקו לי די הותר. עד היום אני מתענגת על גיחות לחו"ל, שכן אחרי 3 שנים, למדתי להעריך כל רגע במדינה הקטנה שלנו על כל מגרעותיה. חבל רק שאי אפשר לעשות לה "רילוקיישן" מפעם לפעם, כמות שהיא, לאזור קצת יותר חברותי.

עורכי דין,

רגע לפני סוף השנה, מפקידים כספים בקרנות הפנסיה שבניהול הפניקס ונהנים ממסלול יעודי ואטרקטיבי במיוחד!

- דמי ניהול אטרקטיביים ביותר למצטרפים לקרן הפנסיה
- מערך הזכויות המוביל מבין כל קרנות הפנסיה בארץ
- כיסוי מקיף לאובדן כושר עבודה
- ניהול השקעות ייחודי ב"שיטת הפניקס"
- אופציה לניהול עצמאי של החיסכון באמצעות "מסלולי השקעות מתמחים"

רק בהפניקס לחברי לשכת עורכי הדין

0.2%

הגדרה עיסוקית הכוללת שחרור מתשלום דמי גמולים

0.1%

דמי ניהול מצבירה בחישוב שנתי בקרן הפנסיה

לפרטים פנה לסוכן הפניקס

או חייג: 1-700-505-606 | www.fnx.co.il | lawyer@fnx.co.il

במציאות כמו שלנו, תבדוק שיש לך הפניקס פנסיה וגמל.

הפניקס חברה לביטוח בע"מ, הפניקס פנסיה וגמל בע"מ
*תוקף ההטבות בדמי הניהול מותנה בכך שהעובד יהיה חבר לשכת עורכי הדין ובכך שיהיה מבוטח פעיל במוצר בקרן הפנסיה בניהול הפניקס. ככל שיופסקו ההפקדות ו/או תבוצע משיכה או העברה לקרן אחרת או תיפסק החברות בלשכת עורכי הדין תבוטל ההטבה בדמי הניהול. *תנאי הביטוח הינם בהתאם לתנאי הפוליסה וסייגיה/אין באמור כדי להוות ייעוץ פנסיוני, המלצה לרכישה או הצטרפות למוצר הפנסיוני. ככל שהחברה המנהלת תידרש לשלם עמלה לבעל רישיון (כהגדרת המונח בחוק הייעוץ הפנסיוני), העולה על האמור לעיל, ובכלל זה עמלת הפצה לבנק, תקטן ההנחה ודמי הניהול יוגדלו בהתאמה, והכול בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי. לעניין זה, "עמלה" משמעה עמלת הפצה, שיווק או תיווך. *התנאים המחייבים כפופים להסדר שנחתם עם לשכת עורכי הדין בישראל, לתקנון "הפניקס פנסיה מקיפה" ולפוליסת הביטוח של הפניקס חברה לביטוח בע"מ. ההרחבה תירכש במסגרת פוליסת ביטוח למקרה של אובדן כושר עבודה הכוללת תנאי הרחבה מיוחדים (פוליסת הרחבה), אשר תיערך במסגרת הפניקס חברה לביטוח בע"מ, בכפוף לתנאים ולמגבלות המפורטים בפוליסה ובתנאי ההסדר ובכפוף לחיתום רפואי. עלות פוליסת ההרחבה הינה בשיעור של 0.2% בלבד מתוך השכר ממנו משולמים דמי הגמולים לקרן. הכיסוי לאובדן כושר עבודה לחברי לשכת עורכי הדין בתנאים שאושרו תקף רק למי שחבר בקרן הפנסיה.

הסניגוריה הציבורית 7/24

מתוך הדו"ח השנתי של הסניגוריה הציבורית, המעסיק הגדול ביותר בישראל של עורכי די בתחום הפלילי, לשנת 2013

מאת: עו"ד
שרון רינגר*

תדי שנה, מגיש הסניגור הארצי דו"ח לשרת המשפטים, המסכם את פעילות הסניגוריה הציבורית בשנה החולפת. בדו"ח מרוכזים כלל התחומים בהם עוסקת הסניגוריה הציבורית, החל מייצוג חשודים, נאשמים ונידונים בכל הערכאות והטריבונלים, וכלה בהשתתפות בהליכי חקיקה וקביעת מדיניות.

בדו"ח הפעילות של הסניגוריה הציבורית לשנת 2013 הושם דגש על מספר תחומים מעניינים שבהם חל שינוי בשנה האחרונה, ואת חלקם אסקור ברשימה זו. הסניגוריה הציבורית הוקמה במטרה להרחיב את זכות הייצוג של האזרח בהליכים פליליים, ואכן חל שיפור עצום בהיקף הייצוג של בגירים וקטינים בבתי משפט השלום. כך, לדוגמא, ערב הקמת הסניגוריה הציבורית כ-60% מהנאשמים בבתי משפט השלום לא היו מיוצגים, והיום פחת משמעותית מספר הבלתי מיוצגים. שיעורי הייצוג הפרטי נותרו כשהיו, כך שניתן לראות כי עיקר האוכלוסייה, שהסניגוריה הציבורית מייצגת, היא זו שאינה נעזרת בעורכי דין פרטיים.

שיתוף פעולה כלשהו בזירת המעצרים

בתחום המעצרים סוקר הדו"ח את העלייה המדאיגה במעצרים לצורכי חקירה וכן במעצרים עד תום ההליכים, שמספרם גדל משנת 1998 עד לשנת 2013 ב-330% (מ-6,080 ל-20,082). מהדו"ח עולה, כי בכשני שלישים ממעצרי הימים כלל לא מוגש כתב אישום נגד העצור.

נראה כי מגמה זו התחזקה בעקבות "תכנית מפנה" שעליה הכריז מפכ"ל המשטרה הנוכחי, עם כניסתו לתפקיד בשנת 2011, שהציבה מספר יעדים מרכזיים להגברת ביטחונן האישי של האזרח. אחד היעדים הוא חיזוק ההרתעה, שנמדד בין היתר, ב"מדד מעצרי תום ההליכים". הסניגוריה הציבורית סבורה שהתכנית, במתכונתה הנוכחית, סותרת את העיקרון הבסיסי שהותווה בחוק המעצרים ובפסיקת בית המשפט העליון, לפיו המעצר אינו צריך לשמש כלי להרתעה. החשש הוא כי יעד מספרי כזה גורם מעצרים מיותרים.

ריבוי מעצרים עד תום ההליכים בעבירות קלות יחסית, וכן במקרים של נאשמים חסרי עבר פלילי או מאוכלוסיות מוחלשות, פוגע בזכויות העצורים, בהגיונות ההליך המשפטי, ויוצר לחץ על נאשמים לוותר על זכויותיהם. העומס הכבד המוטל גם כך על בתי המשפט, מביא ללחץ על העצורים להגיע להסדרי טיעון, שתוצאתם העונשית תהיה פחותה מיתרת תקופת המעצר הצפויה אילו ינוהל משפטם.

אחד השינויים המהותיים ביותר, בעת האחרונה, בפעילות הסניגוריה הציבורית נוגע להרחבת מערך ייצוג החשודים במהלך החקירה המשטרית גם לשעות הלילה. החל מאוגוסט 2012 הורחבה בהדרגה פעילות מערך הייצוג

ל-24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע. באמצעות מוקד טלפוני ארצי, המאויש ע"י סטודנטים, מתקבלות קריאות דחופות מהמשטרה בשעות הלילה ומוקפצים סניגורים חיצוניים כווננים על-פי רשימות שנערכו מראש. במידת הצורך, נעזר המוקד בכוננים מהצוות הפנימי. הייצוג מותנה בבדיקת זכאות כלכלית שנערכת לעצור. המוקד פועל במחוז חיפה החל מ-1.11.13. עד לסוף השליש הראשון של שנת 2013 התקבלו במחוז חיפה כ-40 פניות ליליות בממוצע לחודש. להרחבת מערך הייעוץ בשעות הלילה ובסופי שבוע יש חשיבות עצומה, שכן מדובר בעצורים שנמצאים בשלב קריטי בחקירתם. במחוז חיפה הייתה לפתיחת המוקד השפעה עקיפה מבורכת על נכונותה הכללית של המשטרה להעביר לסניגוריה הציבורית הודעות על בקשת עצור לייעוץ גם בשעות הפעילות הרגילות.

בשנת 2013 חל שיפור בהתנהלות המשטרה בכל הנוגע להעברת הודעה לסניגוריה על בקשת עצור לייצוג (מ-13.24% בשנת 2012 ל-17.83% בשנת 2013). ועדיין, רובם המכריע של העצורים אינם מממשים את זכאותם לייעוץ לפני חקירה. ניתן להניח שהסיבה לכך היא שמשטרת ישראל מודיעה לסניגוריה הציבורית על דבר המעצר רק בתום החקירה, בניגוד לפסיקת בית המשפט העליון בע"פ 8974/07 מ"י.

הסניגוריה הציבורית המשיכה לפעול במהלך 2013 ליישום הלכות בית המשפט העליון, שיעיגנו את זכות ההיוועצות לפני חקירה, ולהעלות כמות הפניות המגיעות מן המשטרה טרם חקירת העצור.

לא מספיק ייצוג בוועדות שחרורים

בשנת 2013 נמשכה מגמת העלייה בהיקף ייצוג אסירים בפני ועדות שחרורים. עם זאת, הסניגוריה הציבורית מייצגת כ-26% בלבד מכלל ההליכים המתנהלים בפני ועדות השחרורים. בחלק מן המחוזות מרבית האסירים אינם מיוצגים כלל.

הסניגוריה הציבורית מתריעה בדו"ח מפני המצב הקשה השורר בוועדות השחרורים כיום, בשל עומס בלתי סביר על הוועדות ועיכובים בוועדות המקצועיות, האמורות לספק מידע לוועדות השחרורים. דבר זה מביא לפיגור רב בשמיעת דיונים של אסירים שכבר נשאו שני שלישים מעונשם, ואף מגיעים למועד שחרורם המלא לפני שזכו ליומם בפני הוועדה. מציאות זו גוררת בעיות נוספות כמו צפיפות במתקני הכליאה והחזקת אסירים שהיה מקום לשחררם ורק בשל סיבות בירוקרטיות ממשיכים לשאת את מאסרם.

העומס על הוועדות מביא גם לפגיעה בתנאי עבודתם של הסניגורים המייצגים בוועדות השחרורים, הנדרשים להמתין שעות ארוכות במתחם בית הכלא, ללא תקשורת עם העולם החיצון, ללא ציוד אישי, אוכל או שתיה. פניות של הסניגוריה הציבורית לשב"ס ודוחות ביקורים רשמיים שערכה הסניגוריה הציבורית, הביאו לשיפור מה בחלק ממתחמי הוועדות, אך עדיין נדרש פתרון לבעיית איסור הכנסת הטלפונים הניידים למתחם.

**בתחום
המעצרים סוקר
הדו"ח את
העלייה המדאיגה
במעצרים
לצורכי חקירה
וכן במעצרים עד
תום ההליכים,
שמספרם גדל
משנת 1998
עד לשנת 2013
ב-330%**

שעברה. במסגרת הפרויקט, סטודנטים למשפטים מסייעים לעורך דין, המקבל מהסניגוריה הציבורית פניות לייצוג, בהליך של משפט חוזר.

בין המשפט הפלילי למשפט המינהלי

בשנים האחרונות מפתחת הסניגוריה הציבורית מומחיות ייחודית בממשק שבין המשפט הפלילי למשפט המינהלי. מעבר לקידום טענות מינהליות וחוקתיות בעלות אופי "בג"צי" בהליך הפלילי, כאלטרנטיבה יעילה וזולה בהרבה, יחסית להגשת עתירות לבג"ץ (וזאת בעקבות ההלכה שנקבעה בבג"ץ 9131/05 ניר עם כהן נ' מ"י), מסייעת הסניגוריה הציבורית גם בפיתוח תחומים משפטיים חדשים. אחד מהם נוגע להבטחת הליך הוגן בעת הפעלת מאסר חלף קנס פלילי שלא שולם. תחום זה, שהיה מוזנח לחלוטין עד לאחרונה, היווה מקור למאסרים שרירותיים ללא ייצוג, בעיקר של אוכלוסיות חלשות שאינן מסוגלות לדאוג לעניינן. מאבקה של הסניגוריה לקיום הליך הוגן בהפעלת מאסר חלף קנס הגיע לנקודת שיא בפסיקת בית המשפט העליון ברע"פ 837/12 גוסקוב נ' מ"י. בפסיקה תקדימית חייב בית המשפט את המדינה להפסיק את הנוהג הפסול, שהתקיים משך עשרות שנים, לפיו חייב שלא שילם קנס פלילי מזומן יום אחד לתחנת המשטרה ונאסר באופן מפתיע, בלא התראה כלשהי. בית המשפט העליון הורה למרכז לגביית קנסות להתריע בפני החייב 15 יום לפני שיוציא צו מאסר חלף קנס. בתקופה זו יכול החייב להשיג ייצוג משפטי, לבקש לקיים דיון בבית המשפט או לטעון טענות בכתב בפני המרכז ובפני בית המשפט. עוד נקבע, כי הליך זה יוכר במסגרת דיונית של בקשה לעיכוב ביצוע גזר הדין. בעקבות פסק הדין פעלה הסניגוריה הציבורית מול המרכז לגביית קנסות כדי להביא ליישומו.

פעילות הסניגוריה הציבורית במספרים

בעוד שבעבר חל גידול בהיקף פעילותה של הסניגוריה הציבורית, בשל הרחבת הזכאות לייצוג לאורך השנים ע"י המחוקק, החל משנת 2012 ניתן לראות עצירה בגידול והתייצבות של היקף עבודת הסניגוריה הציבורית. יצוין, כי חלק נכבד מן הנאשמים בבתי משפט השלום אותם מייצגת הסניגוריה הציבורית, הם כאלו שהתביעה הודיעה בכתב האישים כי תבקש להטיל עליהם מאסר בפועל (כמתחייב מתיקון 49 לחוק סדר הדין הפלילי).

הסניגוריה הציבורית היא המעסיק הגדול ביותר בישראל של עורכי דין בתחום הפלילי. בשנת 2013 עבדו עם הסניגוריה הציבורית 948 עורכי דין פעילים מתוכם 173 במחוז חיפה. ברשימת הסניגורים החיצוניים ניתן לראות גידול איטי ומתמיד, וכן תחלופה מתמדת בשיעור של כ- 20% בממוצע שנתי.

*מנהלת מחלקת איכות ובקרת הייצוג בסניגוריה הציבורית במחוז חיפה

סיוע בטיפול במשפטים חוזרים

בשנת 2013 קיבלה הסניגוריה הציבורית 29 פניות למשפט חוזר. הוגשו 2 בקשות למשפט חוזר, והסתיים הטיפול ב- 33 פניות, לאחר שבתום הליך של בדיקה מוקדמת הוחלט כי אין מקום להגיש את הבקשות.

עומס הפניות במחלקת משפטים חוזרים בסניגוריה הציבורית, לצד כוח האדם המצומצם במחלקה והבעיות המוסדיות המקשות על מלאכת תיקון הרשעות השווא, הוביל להסתייעות בשני גורמים משפטיים חיצוניים. האחד הוא הפורום לתיקון הרשעות השווא, שנוסד בשנת 2012 וחברים בו עורכי דין מובילים בתחום הפלילי. הסניגוריה הציבורית מעבירה לטיפולם של חברי הפורום פניות לייצוג בהליך משפטי למשפט חוזר. כמו-כן, חלק מעורכי הדין החברים בפורום פועלים גם במישור עקרוני ובקשיים הנלווים לעיסוק בתיקון הרשעות שווא.

השני הוא פרויקט החפות בקליניקה לזכויות בהליך הפלילי של הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית. פעילות הפרויקט החלה בשנת 2012 ונמשכה גם בשנה

**בפסיקה
תקדימית חייב
בית המשפט
את המדינה
להפסיק את
הנוהג הפסול,
שהתקיים משך
עשרות שנים,
לפיו חייב שלא
שילם קנס
פלילי מזומן יום
אחד לתחנת
המשטרה ונאסר
באופן מפתיע,
בלא התראה
כלשהי**

לפתוח משרד עצמאי

זיו אור, עו"ד

מרגישים שמיציתם את עצמכם כשכירים? כך הרגיש גם עו"ד אור המשתף אותנו בדרך שלו לעצמאות. המסקנה שלו היא הסיסמא המוכרת - Yes We Can!

רש מקום לעורכי דין צעירים, רציניים ומקצועיים שרוצים לסלול דרכם כעצמאים במקצוע. האמירה נכונה אף אם יגידו לכם שהשוק רווי בעורכי דין והיא תופשת גם במחוז בו העסקים לא מפותחים כמו אצל חברינו מהמרכז ובתל אביב. סיפורי האישי מדגים זאת ובו אני רוצה להעביר מסר מאוד חד וברור - "YES WE CAN".

ללימודי משפטים יצאתי בגיל 35 המאוחר (יחסית), שבו רבים מחברי למקצוע בני גילי הינם כבר בעלי וותק של כ-10 שנים. זה קרה לאחר התגבשות תובנה ברורה ומוצקה שעורך דין זה מה שאני רוצה להיות. יצאתי כשבאמתחתי ניסיון רב שנים בתחום הניהול הקמעונאי והמסחרי וגם במהלך הלימודים לא זנחתי את התחום ולמעשה, עד תקופת ההתמחות המשכתי לפתח את כישורי כמנהל מסחרי, הגם שהיה ברור לי שאני הולך לעסוק בעריכת דין. בדיעבד, ניסיון זה סייע לי רבות בהתמחות ולימים, כעורך דין.

התמחיתי אצל עו"ד פלר רועי, שאישיותו המיוחדת, לצד מקצועיותו בתחומי המשפט השונים אפשרה לי להתמודד בשלב מוקדם של ההתמחות עם סוגיות משפט שונות ולהעמיק בדחיפה תמידית בלימוד. היה זה טבעי וכמעט מובן מאליו שאמשיך לעבוד במשרדו של עו"ד פלר, בשל הקשר המיוחד שנוצר בינינו. גם במהלך עבודתי כשכיר תחת שרביטו, המשכתי לעסוק במגוון תחומים במשפט המסחרי והאזרחי, בסוגיות שונות בתחום המס, ליווי חברות, ליטיגציה אזרחית ומשפט מסחרי.

נקודת מפנה

עבודתי כשכיר מיצתה עצמה לאחר שנתיים, לא מבחינה מקצועית, אלא מבחינת התגמול החומרי. המשכורת לא שיקפה, לטעמי, את שעות עבודתי, ניסיוני (ולאו דווקא כעורך דין) וגילי. הבנתי ששכרי כעורך דין עם וותק כשלי, ובעיר חיפה, משקף פחות או יותר את השכר המקסימאלי שאני יכול לקבל וזה הוביל לשאלה הבלתי נמנעת - "פנינו לאן?". להמשיך ולעבוד באותו שכר - איני מוכן. לנסוע לתל אביב כל יום למען תוספת של 2,000-3,000 ש"ח ברוטו במשכורת? - ממש לא כדאי (במיוחד בהתחשב בעבודה שאני עובר לגור במשגב). התחלתי לחשוב על משרד עצמאי, למרות שמאז ומעולם ב-22 שנות תעסוקה, לא הייתי עצמאי. גם כשהייתי בעל עניין בחברה, הייתי חלק מצוות בעלי עניין, ומעולם לא פעלתי לבד כעצמאי.

המעבר מ-MODE של שכיר לעצמאי היה קשה מאוד. הניסיון הרב והמגוון בתחום הבטיח שמבחינת עבודת עורך דין אין לי ממה לחשוש. אך, מאידך גיסא, המעבר היה מלווה בחששות כבדים ובחוסר וודאות בכל הנוגע לקצב כניסת

העבודה ותזרים המזומנים.

אתוודה שהמעבר התודעתי משכיר לעצמאי היה טרנספורמציה לא פשוטה. זה לווה בשיחות רבות עם חברים מתחום עריכת הדין, מתחום האימון העסקי, מתחום הפרסום והשיווק, וכמובן אין ספור שיחות עם השותפה האמיתית לחיים ולדרך, בת זוגי - דנית. שיחותיי עם חברים למקצוע לימדו אותי שאפשר להתפרנס בכבוד (בלשון המעטה), במידה שמבצעים את העבודה באופן מקצועי, רציני ויסודי. חלק בלתי נפרד מעבודת עורך הדין העצמאי הוא משרה נוספת, שאינה ידועה לעורך הדין השכיר - משרת השיווק העצמי.

שיחה עם חבר חכם ובעל ניסיון בתחום קידום עסקים (חייב את הקרדיט לדודי גורין), הובילה למסקנה שהמשרד שאפתח, לא יהיה בחיפה (במקום המוכר והנוח לי) כי אם בכרמיאל, מקום מתפתח, לא רווי בעורכי דין ובעל יתרון חשוב נוסף - קרוב למקום מגוריי החדש.

כל מסע גדול מתחיל בצעד קטן

איתור המקום בכרמיאל היה הרפתקה כשלעצמה, מסע להיכרות, מיפוי ולימוד ההיצע של עורכי הדין בכרמיאל והסביבה ומתוך כך מפגש עם חברים נפלאים למקצוע, שמוכנים לסייע ולשתף פעולה במגוון תחומים. כך, באורח מקרי לחלוטין, חברתי לחבר ילדות, עו"ד נדב שפירא, שבעלותו משרד בכרמיאל, ובצמוד אליו אני חולק את משרדי. היציאה לעצמאות דורשת, מלבד כל הפרוצדורות הטכניות

חלק בלתי נפרד וחשוב, בדרך להיות עצמאי לאחר שהיית שכיר, הינו היכולת לשמר את הקשרים עם המשרד בו עבדנו. מניסיון, לעיתים המשרד שבו עבדנו כשכירים מהווה מקור להכנסה, אם באמצעות הפניית לקוחות/ תיקים או באמצעות עבודה משותפת על תיקי עבר או תיקים חדשים

לצאת לתהליך בשקיפות מלאה עם המעביד (תלוי במעביד כמובן). לעניין זה, הגם שאני יודע שהמעביד האחרון שלי מדהים באישיותו, אני רוצה לחשוב שיש עוד כמותו - חשוב לזהות את זה!) ולצאת מהמשרד ולהשאיר ערוץ פתוח ובריא להמשך עבודה משותפת.

מעבר לכך, כמי שדבק בכללי לשכת עורכי הדין הנוגעים לפרסום ורואה בהם כלי השומר על מיתוג המקצוע, איני נסחף אחר הצעות פרסום שיש בהן כדי לפגוע בכבוד המקצוע, ולא פחות מכך, בכבודי. במסגרת אותם כללים יש בהחלט אין ספור דרכים בהן עורך דין עצמאי בתחילת דרכו יכול לחשוף את שמו ואת פועלו. לשם כך, ועל מנת להגדיל את מעגל לקוחותיי בכרמיאל ובמשגב, התחלתי לפרסם מודעת רבע בעיתון "זוהר הצפון" ("הכלבו" של כרמיאל והסביבה) וטור שבועי - "דין דברים - טור שבועי בענייני משפט", שבו אני משתף את הקוראים בנושאים וסוגיות שונות בהם משרדי עוסק.

מאחר ואני מאמין בשיווק בלתי אמצעי, גם בתחום עריכת הדין, חשבתי איך אני מתחיל לחשוף את שמי ולשווק את היותי עורך דין עצמאי בקרב מעגלים בכרמיאל. לאחר מפגשים במעגלי נטוורקינג שונים מצאתי את המעגל המתאים ביותר לאופיי ולמטרותיי. שיתוף פעולה עם עמיתים למקצוע, לפיכך, הוא מפתח לא מבוטל להצלחתנו כעצמאים בתחום. יש הרואים בחברינו עורכי הדין מתחרים טהורים, אך ראייה זו שגויה לחלוטין מאחר ואנו כעורכי דין, השואפים לתת מענה מקצועי, רציני ויעיל ללקוחותינו, איננו יכולים להרשות לעצמנו לעסוק בתחומים רבים. התעסקות כאמור אינה אפשרית אובייקטיבית, אינה מקצועית וגם הלקוחות שלנו רואים זאת. חשוב מאוד, לפיכך, למצוא חברים למקצוע ששותפים לדעתנו, חברים שעוסקים בתחומים שונים משלנו ופשוט לשתף פעולה בהעברת תיקים הודית. קבלה והעברת תיקים הינה בעלת השפעה משמעותית על עבודתו של עורך הדין. כעורך דין שמעביר תיקים, מחד גיסא, ומפנה את הזמן לעסוק ולהתעמק בתיקים בהם אני אוהב ויודע לעסוק, מאידך גיסא, אני גם מתוגמל על העברת התיק מעורך הדין המקבל. העברת התיק נתפשת בעיני הלקוח כמקצועית. הלקוח מכבד עורך דין שאומר לו "שמע, בתעבורה אני לא מתעסק, יש לי קולגה, הכי מקצועי בתחום, אני בטוח שתהיה מרוצה". אין מדובר בחולשה! אלא ברצינות ואחריות על ענייניו של הלקוח. על עורך דין עצמאי לארוג סביבו נבחרת של עורכי דין מקצועיים ואמינים, שיש ביכולתו לסמוך עליהם בהעברת התיקים והטיפול בהם וקבלת חלקו בגין כך. מניסיון, בנייה של נבחרת כזו הינה משימה אפשרית בהחלט.

אין כל ספק, לא כולם רוצים ו/או בנויים להיות עצמאים, ויש רבים שעושים עבודתם באופן נאמן, מסור ומקצועי כשכירים במקום עבודתם.

דומה שניסיוני יכול להוות דוגמה אמיתית וממשית לכל אותם חברים שרוצים להיות עצמאים וחושבים שזה הצעד הנכון עבורם, אך מהססים ונמנעים מלעשות את הצעד הענקי הזה ולהם אני מציע לזכור תמיד: "YES WE CAN".

כגון: פתיחת תיק במע"מ, מס הכנסה וביטוח לאומי, גם בניית חזון אישי ומשרדי - קביעת המטרה והיעדים וכיצד אני משיג אותם.

בשולי הדברים, אציין שמי שחושב שהוא יוכל לצאת לעצמאות ללא סיוע של אנשי מקצוע רלוונטיים - טועה, לדעתי, ובגדול. מעבר לתמיכה המאוד חשובה של בן או בת הזוג, בניית החזון והדרכים להגשימו הינה עבודת צוות לכל דבר ועניין, המסורה לבעלי המקצוע הרלוונטיים, בשיתוף מלא עם הזים - עורך הדין.

השאלה הראשונה שעמדה בפניי, כעורך דין הבוחר במסלול של פתיחת משרד עצמאי, היא - באיזה תחום אני מעוניין למקד את עבודתי? השאלה הנגזרת מהתשובה לשאלה זו היא מי הם הלקוחות הפוטנציאליים שלי? ובהמשך - איך אגיע לאותם לקוחות?

כאמור, הליך בניית החזון והדרך (הארוכה) להגשימו מורכבים מהמון שאלות ותשובות. הליך שיש לעבור אותו

יחד עם אנשים נוספים מתחומים שונים, מעין סיעור מוחות המחدد את מטרותינו ואת הדרך הנכונה ביותר להשיגן.

כללים שיש לתת עליהם את הדעת

חלק בלתי נפרד וחשוב, בדרך להיות עצמאי לאחר שהיית שכיר, הינו היכולת לשמר את הקשרים עם המשרד בו עבדנו. מניסיון, לעיתים המשרד שבו עבדנו כשכירים מהווה מקור להכנסה, אם באמצעות הפניית לקוחות/תיקים או באמצעות עבודה משותפת על תיקי עבר או תיקים חדשים. אני ממליץ

פיקוח אפקטיבי על האפוטרופסים

כל החוקים הייחודיים, מנגנוני היישום הפיקוח והסימאות, אינם מצליחים להרים את מצב חולי הנפש בישראל.

עו"ד יעל פנקס

על קטין או חסר ישע ומונה ביניהם "הורה או מי שעליו האחריות לצרכי מחייתו, לבריאותו, לחינוכו או לשלומו של קטין או של חסר ישע - מכוח דין, החלטה שיפוטית, חוזה מפורש או מכללא, או מי שעליו האחריות כאמור לקטין או לחסר ישע מחמת מעשה כשר או אסור שלו" וכן "מי שהקטין או חסר ישע מתגורר עמו או נמצא עמו דרך קבע, ומלאו לו שמונה עשרה שנים; ובלבד שקיימים ביניהם יחסי תלות או מרות".

כתבתה של רוני לינדר-גנץ מ"דה מרקר", 13.09.2014, אמורה הייתה לזעזע את אמות הספים או לפחות את שלוותם של אלה שלדעתם גם חולי הנפש הם אזרחים במדינת מתוקנת, הזכאים לכל הזכויות שאמורות היו להבטיח את בריאותם ותנאי חייהם. הכותרת "מה קורה מאחורי הדלתות הסגורות של בית החולים הפסיכיאטרי אברבנאל?" היא כנראה בבחינת שאלה רטורית, משום שמהכתבה עולה שכבר בשנת 2003 קבעה ועדה, שיש לסגור את בית החולים, שאופיין כסובל מיחסי אנוש גרועים ביותר. מה קרה מאז? כנראה מאומה. ההנהלה אותה הנהלה, הליקויים אותם ליקויים. ומה הלאה? אולי קימו ועדה נוספת.

להתחבא מאחורי "לא ידענו"

אחד המרואיינים בכתבה סיפר כי "הבעיית באברבנאל נמשכות כבר כמה שנים. בית החולים מוזנח בכל המובנים. ההזנחה הפיזית איומה ונוראה... הרמה המקצועית-רפואית ירודה ואינה תחת פיקוח. חולים לא רוצים להתאשפז באברבנאל בגלל שמו הרע. אין הרגשה שיש הנהלה שמובילה את בית החולים, יש אווירה של תככים, פחד וחתרנות". התיאורים של מצב המבנה, תנאי המגורים, הזנחת מערכות המים, הביוב, החשמל, לצד טבח וקירות מתפוררים במיוחד במחלקות הסגורות, וכלה באיכות החיים (אם בכלל ניתן להשתמש בביטוי הזה ביחס לכך) של החולים והטיפול הרפואי בהם, מזעזעים. ומי הנפגעים העיקריים? אותם חולים שאין להם פה ואין באפשרותם ו/או ביכולתם לצאת משם.

עפ"י הכתבה, שורת מחדלים ניהוליים ונורמות התנהגות בעייתיות בבית החולים הובילו למה שבכיר במשרד הבריאות מגדיר "חוסר תפקוד כמעט מוחלט" ומשרד הבריאות מזהיר "אם המנהל לא יפרוש - נפעל בהתאם". זה אותו משרד בריאות שלפני יותר מעשור החליט לסגור את בית החולים.

בית החולים לא נסגר, והמנהל? הוא עדין מנהל. כעולה מהכתבה, המנהל זוכה לקיתונות ביקורת ומשרד הבריאות מזדעזע כל פעם מחדש. והחולים? מי חושב עליהם? היכן הסולידריות החברתית? היכן מקבלי המשכורות במשרד הבריאות ובמשרד האוצר שתפקידם לפקח על ההוצאות הכספיות, על ניהול בית החולים ועל הטיפול הרפואי והאישי בחולים? הם יכולים כנראה להמשיך בתפקידם, לשבת בחדריהם הממוחגים, ליהנות מארוחות מסודרות, מזינות ובריאות ולחזור לבתיהם המוגנים. הם יכולים להקים ועדות, להחליט החלטות, ברם, עולם כמנהגו נוהג ומצב בית החולים רק מתדרדר.

ס יוע משפטי, תמיכה ועזרה הם מסוג ההתחייבויות המוסריות, הערכיות והחשובות ביותר המוטלות על חברה כלפי החלשים. במגזרים החלשים, הפגיעים וחסרי הקול (ולא פעם גם חסרי כל) נמצאים החולים הקשישים והקטינים והזנוחים והנשכחים מכולם - אלה חולי הנפש שביניהם. אנו, החיים במדינת חוק, דאגנו לחקיקה האמורה להסדיר את הטיפול בחלשים שבינינו ובין השאר גם חקיקה המתייחסת ישירות ובאופן בלעדי לחולי הנפש. פחות דאגנו לביצוע קפדני של הוראות החקיקה ופחות מכך, למנגנוני ביקורת מספיקים על הפועלים או האמורים לפעול מכוח אותן הוראות. כך, חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, מעלה על נס את זכויות האדם וקובע כי "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם". חוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996, קובע כי מטרתו "לקבוע את זכויות האדם המבקש טיפול רפואי או המקבל טיפול רפואי ולהגן על כבודו ועל פרטיותו". חוק זכויות החולה והפסיקה, מיתנו את הפטרנליזם של המערכת הרפואית וקיבעו את זכויות החולה, לא רק לטיפול רפואי אלא גם לקבלת מידע, שיתוף בהחלטות וכד'. החוק לטיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 מתייחס לאדם החולה ומסדיר, בין השאר, את דרכי האשפוז והשחרור של חולי נפש. חמישים סעיפים וסעיפי משנה מסדירים נושאים שונים כגון, אשפוז מרצון של חולה ושחרורו; אשפוז קטין בהסכמת האחראי לו ובהעדרה; בדיקה כפויה דחופה ולא דחופה; אשפוז כפוי או אשפוז מרצון ועוד. חוקים אחרים מגדירים זכויות וחובות כלפי המוסד לביטוח לאומי, סעיפי עונשין ועוד.

להוציא את הכוונה אל הפועל

אבל, אליה וקוץ בה - חלק לא מבוטל מחולי הנפש אינם מודעים למצבם ולזכויותיהם. הם נעדרי יכולות וכישורים לחפש מידע על זכויותיהם, קל וחומר לעמוד עליהן או למצוא מי שיסייע בידם לעשות זאת. הם כפופים פעמים רבות להחלטות ולהכרעות של גורמים שונים בעניינם, ללא הידע ו/או היכולת להתמודד עמן. החלטות אלו מסדירות, בין היתר, את אורחות חייהם, הטיפול הרפואי והסוציאלי בהם ואפילו את מקום שהייתם או מגוריהם. החקיקה הקימה מנגנונים שאמורים לסייע לחולי הנפש. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, למשל, יצר מנגנון של מי שתפקידם מכוח צו שיפוטי לסייע להם - האפוטרופוסים הממונים, ומנגנון נוסף של אלה שתפקידם לפקח על האפוטרופוסים הממונים - אגף הפיקוח של האפוטרופוס הכללי במשרד המשפטים. החוק מגדיר מפורשות מי אחראי לחסרי הישע ומה עונשו של הפוגע בהם. סעי' 368 לחוק העונשין קובע מי האחראי

המנהל זוכה לקיתונות ביקורת ומשרד הבריאות מזדעזע כל פעם מחדש. והחולים? מי חושב עליהם? היכן הסולידריות החברתית? היכן מקבלי המשכורות במשרד הבריאות ובמשרד האוצר שתפקידם לפקח על ההוצאות הכספיות, על ניהול בית החולים ועל הטיפול הרפואי והאישי בחולים?

אפשרות לשכב בשנתם. ה"מטפלים" לא דאגו תמיד לתזונה נאותה או מספיקה, חימום לא היה ממש אופציה ומצב הניקיון וההיגיינה הסביבתית והאישית היה מזעזע. בדרך כלל, לא אפשרו ביקורים אצל החולים והם היו מוזנחים שנים ברמות בלתי נתפסות, כמעט ולא זכו לטיפול רפואי וזה שניתן, כלל סמים, טיפול במי קרח או מים רותחים, הקזת דם, ואמצעי ריסון כמו כבילה, כליאה, מניעת מזון עד כדי הרעבה או האכלה בכפיה וכד'.

הטיפול בחולי הנפש התקדם מאז, והשיטות המחרידות שבהן טופלו בעבר אינן קבילות ויש להניח שאינן קימות עוד. במונחי המאה ה-21, הטיפול בחולי הנפש שונה לחלוטין, היחס למצבם הבריאותי המיוחד הוא אחר, והאחריות למצבם ולרווחתם מוטלת לא רק על משפחתם אלא על החברה בכללותה.

קריאת המאמר ודוחות משרד הבריאות מעלים תהיה רבה באשר לסולידריות החברתית שאנחנו מצוויים לה, בכל הנוגע לחולי הנפש בכלל ולחולים המאושפזים בבית החולים אברבאנל בפרט. כנראה שבמקרה זה אין סולידריות.

בזמן שמשרד הבריאות בוחן ובודק את המצב, מקים ועדות, שולח מבקרים כותב מסקנות וכו' ומזדעזע, יש עשרות או אולי מאות חולים בבית החולים, שכל המערך הזה אמור היה לטפל בהם ולדאוג לרווחתם ולבריאותם ובפועל, כנראה, אינו עושה הרבה.

בתימה"ש הכיר, זה מכבר, בזכויות האדם בכלל והאדם החולה בפרט לתנאי מחיה סבירים וקיום בכבוד. כך, למשל, בפס"ד גמזו', קבע הנשיא דאז ברק:

"...בצד התכלית המיוחדת שעניינה מניעת ירידה לחייו של החייב, מונחת התכלית הכללית שעניינה הגנה ושמירה על כבוד האדם והחירות של החייב תכלית זו מעוגנת בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. כבודו של האדם כולל בחובו, כפי שראינו, הגנה על מינימום הקיום האנושי... כך כבודו של כל אדם; כך כבודו של חייב שאין בידו לשלם חוב פסוק במועדו, וכך כבודו של חייב על פי חוב פסוק ממזונות". שם דובר במזונות קטינה ואמה, אולם דברים אלו יפים בבחינת קל וחומר בעניין זכויות נזקקים וחולים לקיום בכבוד, לתנאי מחיה סבירים, גישה לטיפול רפואי וכו'.

לסיכום, הזכויות הוכרו, החוקים חוקקו מנגנוני פיקוח הוקמו ברובם הגדול - ברם, הביצוע צולע עד נכשל. **סולידריות חברתית משמעותה לא רק דאגה לחקיקה נכונה ותיקוני חקיקה ללא לאות או כתיבת פסקי דין, שהם בבחינת הצהרות מדהימות בדבר מגילת זכויות האזרח האומלל. סולידריות חברתית היא דאגה לכך שכל הערכים החשובים וכל אותן הזכויות ימומשו ויקוימו ומי שזקוק לעזרה יקבל אותה.** ומה שאני רוצה בעצם לומר - לא די בחקיקה, באמירות חגיגיות יפות ופטרנליסטיות, זה לא מספיק, צריך לטרוח ולהוציא זאת מהכוח אל הפועל ויפה שעה אחת קודם. זאת בעצם לטעמי עיקרה של הסולידריות חברתית.

yaelpa@netvision.net.il

1 רע"א 4905/08 פרופ' יוסף גמזו נ' ישעיהו נעמה, פ"ד (נה) 360

הקידמה לא הגיעה לפה

בתי חולים לחולי נפש, שנקראו בעבר הלא רחוק "בתי מחסה" היו בעיקר בתי סוהר - מתקני כליאה עם תנאי מגורים ומחיה איומים ביותר. לחולים ניתן יחס גרוע מזה שניתן לבעלי חיים (שכן מבעלי החיים ניתן להפיק תועלת ומהחולים לא). היו בתי חולים בהם החולים נכבלו לקירות תאיהם ע"י קולרי ברזל שאפשרו תנועה מוגבלת בלבד וללא

דברים מטקס פתיחת שנת המשפט תשע"ה

נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, השופט יוסף אלרון

מכובדיי כולם,

בפתח דברי, עם פרוס השנה החדשה, אני מאחל לכולכם ולבני משפחותיכם, שנה טובה, שנת בריאות ושנת משפט פוריה ומוצלחת!

טקס פתיחת שנת המשפט מסמן גם את סיומה של שנת המשפט החולפת. אי אפשר שלא להביט לאחור, לשנה שחלפה, מבלי למקד מבט ולו בתמצית, למספר היבטים הקשורים לחיינו ולסובב אותנו.

בחודשים החולפים היתה תשומת הלב כולה נתונה למערכה שהתנהלה בדרום, מתוך דאגה, הן לאזרחי הדרום והן לחיילים שהשתתפו במערכה. כולנו תקווה שהרגיעה שאנו חווים היום אכן תימשך למשך שנים ותאפשר חיי שגרה כסדרם.

לפני כשנה הצהרתי בפניכם כי אני רואה את עצמי כמשרת ציבור. המטרה העומדת לנגד עיני היא שיפור השרות לציבור הבא בשערי היכל המשפט. אמרתי שדלתי תהיה פתוחה בפניכם בכל עת. אכן כך היה ואני מבטיחכם שכך יהיה גם בעתיד. אני ממשיך להיות משרת ציבור.

אני קשוב לכל הצעה ולכל רעיון לשיפור ולטיוב השרות שניתן על ידי בית המשפט שלנו.

מערכת היחסים המתקיימת בין בית המשפט המחוזי לבין הגופים המוסדיים המשויכים לעבודת בית המשפט - ראויה לציון. יש שיתוף פעולה הדוק ופוריה עם פרקליטי המחוז הפלילי והאזרחי, הסניגורית הציבורית המחוזית, והכונס הרשמי, וכן הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין.

בשנה האחרונה חלו בבית המשפט שינויים פרסונאליים בשל פרישת שופטים וותיקים, ומינוי שבעה שופטים חדשים ושני רשמים.

כך גם בהיבט הארגוני/מינהלתי אשר כלל, בין היתר, את פתיחת מדור שירות לקוחות לקהל ושינויים נוספים שנועדו להקל עליכם, עורכי הדין, ועל הציבור בכללו.

בבית המשפט המחוזי בחיפה (מבלי לפגוע בבית משפט השלום ובית הדין לעבודה) מכהנים שופטים מצויינים שעושים ככל יכולתם, ובהצלחה רבה, לעמוד בנטל ההולך וגדל במספר התיקים בהם מטפל כל אחד ואחת מהם. אין זה דבר של מה בכך. יש שכר לעמלם. יעילותו של בית המשפט היא מעל הממוצע הכלל ארצי על פי הדוחות הסטטיסטיים האחרונים.

בל נשכח, את הצמצום הניכר שחל בתיקים הישנים של מצבת תיקי בית המשפט. תוצאות אלה מדברות בעד עצמן.

על רקע כל אלה, אנו נמשיך לפעול כדי להביא לכך שהשירות המשפטי הניתן על ידינו יהיה ברמה השיפוטית הגבוהה ביותר האפשרית, וכי השירות יינתן ביעילות ובמהירות, מבלי לפגוע בזכותו של כל אחד ואחת לקבל את יומו בבית המשפט.

לאחרונה שב ועלה הרעיון בדבר עריכת משוב השופטים. אני, כעמיתי השופטים, מתנגד לו בכל תוקף. אין בו כל צורך ולא תצמח ממנו כל תועלת. נהפוך הוא! עריכת המשוב רק תעכיר את האווירה הטובה ואת שיתוף הפעולה הקיימים כיום.

פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן מכבד את האירוע בנוכחותו.

אין צורך להכביר מילים על חשיבותו של תפקיד זה בחיי כל אזרחי המדינה. זהו תפקיד קשה, הנושא עימו אחריות רבה. פרקליט המדינה הוא אחד משני בעלי התפקידים החשובים ביותר במערכת אכיפת החוק. לנושא משרה זו, השפעה ישירה ורחבה על שלטון החוק במדינה, ועל האמון שרוחש הציבור לרשויות אכיפת החוק. אני מאחל לך, עו"ד ניצן, הצלחה רבה בתפקידך! הצלחתך היא הצלחת כולנו!

לקראת סיום, אני מברך את מקבלי אות יקירי המחוז, עורכי הדין אלי שילה, רפיק ג'אברין ועפר אטיאס, כל אחד ואחד מהם בהחלט ראוי לכבוד והערכה שוועד המחוז זיכה אותם בו. ברכה שלוחה גם לעו"ד אלבר נחאס על קבלת אות יקיר הלשכה.

שנה טובה ומבורכת! שנת משפט מוצלחת ופורייה לכולנו!

נשיא בתי משפט השלום במחוז חיפה השופט אינאס סלאמה

נשיא בית המשפט המחוזי, כב' השופט יוסף אלרון

אורח הכבוד, פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן יו"ר המועצה הארצית, עו"ד חוה מרצין יו"ר ועד המחוז, עו"ד יוסי חכם וחברי הוועד

שופטות, שופטים, פרקליטי המחוז, עורכי הדין איתן לדרר ועמית אייסמן, חתני אות "יקיר המקצוע", עורכות ועורכי דין יקרים, מכובדיי כולם.

ערב ראש השנה תשע"ה, אני מבקש לאחל לכולנו שנה טובה, שנה של בריאות ובטחון, שנה של עשייה והגשמה.

כל התחלה חדשה מביאה עימה שפע של אופטימיות ותקווה. אופטימיות לעתיד טוב יותר ותקווה כי משאלותינו אכן תתגשמה.

אחרי התקופה הלא קלה שעברה על כולנו בקיץ, אין לי אלא לאחל שימי השקט והשלווה יחזרו להיות חלק מהשגרה היומיומית והמבורכת של כל אחת ואחד מאיתנו.

בהזדמנות זו, אני מבקש לברך את מקבלי אות "יקיר המחוז" עורכי הדין: אלי שילה, רפיק גבארין ועפר אטיאס.

לכל אחד מכם עשייה ארוכת שנים ומבורכת, ועל כך שאו ברכה.

שמחתי לשמוע את דבריו של פרקליט המדינה לגבי שילובם של בני מיעוטים בשירות הציבורי בכלל ובמשרד המשפטים בפרט. אין לי אלא לברך על גישה זו שבוודאי תתרום לחיים המשותפים של כולנו כאן. הכנס שיתקיים בחיפה בתאריך 30.9.14 הינו הזדמנות מצויינת להציג את הדברים לכל מי שמתעניין, ואני עצמי אהיה שם.

אין זה סוד, שלי באופן אישי נעים להיות כאן, בין חברים ומכרים ותיקים. שיתוף הפעולה בין לשכת עורכי הדין במחוז לבין בית משפט השלום הוא מן המפורסמות, ואני בטוח כי שיתוף פעולה זה יימשך גם בשנה החדשה ובשנים שתבואנה אחריה.

בנימה אופטימית זו, אני שב ומאחל לכולנו שתהיה שנה מתוקה ומוצלחת, לחברי בני העדה הדרוזית והמוסלמית אני מאחל עיד אדחא שמח. ושוב, שנה טובה מאד.

תודה רבה.

פרקליט המדינה עו"ד שי ניצן

מכובדי – נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, כבוד השופט יוסף אלרון; נשיא בתי משפט השלום בחיפה, כבוד השופט אינאס סלאמה; יו"ר המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין, עורכת הדין חוה מרצקי; יו"ר ועד מחוז חיפה של לשכת עורכי הדין, עו"ד יוסי חכם; אורחים נכבדים.

אני שמח על ההזדמנות שניתנה לי לשאת דברים בפורום מכובד זה. מאז כניסתי לתפקידי, לפני כתשעה חודשים, זוהי כבר הפעם השישית בה אני משתתף באירועים שונים של הלשכה, כשותף, כמאזין וכנושא דברים. זוהי הזדמנות מצוינת נוספת עבורי להדגיש את חשיבות הקשרים – העמוקים וההדוקים – בין הפרקליטות לבין לשכת עורכי הדין, קשרים שאני סבור, כפי שאף ציינתי מרגע כניסתי לתפקידי, שיש מקום להדקם ולהעמיקם אף יותר.

במיוחד אני שמח על ההזדמנות לבקר בחיפה. ברמה האישית, חיפה היא העיר שאליה הגיע אבי עת עלה לארץ לפני בדיוק 80 שנה, ובה גר במשך שש שנותיו הראשונות. אילולא נשלח על ידי ההגנה לירושלים, אולי גם אני הייתי חיפאי. בנוסף, רעייתי חיפאית, והוריה גרים כאן עד היום, ולכן אני חש כאן בבית.

מעבר לחשיבותה במישור האישי שלי, חיפה היא אחת הערים בישראל המסמלת יותר מכל את האפשרות לחיות בדו-קיום בין יהודים לבין ערבים, ואת התועלת הרבה שעשויה לצמוח מחיים משותפים של שילוב וחיבור. הדבר מתחדד ביתר שאת לאור אירועי החודשים האחרונים, שלוו בתופעות מכוערות של התלהמות והתבטאויות מסיתות, גזעניות ואלימות, שאין להן מקום בשיח הציבורי בישראל. אנחנו בפרקליטות פועלים, יחד עם משטרת ישראל, על מנת להילחם בתופעות אלה ולמגרן.

אך לטעמי, אין זה מספיק רק להתמקד בתופעות הקיצוניות ולהיאבק בהן בכלים פליליים. בעיניי, אחד מתפקידינו כשירות ציבורי, הוא לעודד את שילובן של קבוצות מיעוטים שונות במערכות המדינה, על מנת לחזק את הקשר בין הקבוצות השונות בציבור ואת שיתוף הפעולה ביניהן ובין מערכות הממשל. יש חשיבות רבה לתחושת קבוצות המיעוטים כי הן חלק מכלל מערכות המדינה, ואחת הדרכים לכך היא לשלבן בשירות הציבורי. מאז כניסתי לתפקידי אני שב ומדגיש בפני המנהלים ביחידות השונות בפרקליטות שיקדישו תשומת לב מיוחדת לקליטתם של בני מיעוטים – ערבים, דרוזים וצ'רקסים, וכן של חרדים לשורות הפרקליטות, כמתמחים, כפרקליטים וכעובדים מנהליים. לטעמי, שירות ציבורי הכולל בתוכו את הקבוצות השונות בחברה הישראלית, על מאפייניהן השונים, יהיה טוב יותר, עשיר יותר בהשקפות ובדעות, ואמון הציבור בו יתחזק. מטעם זה לקחתי לי מתמחה ערבי, כבר לפני כעשור, למרות שעסקתי אותה עת בנושאים מסווגים רבים, כדי לשמש דוגמה אישית.

במסגרת נסיונותינו לשלב בני מיעוטים, החלטנו שאין די בישיבה בחיבוק ידיים, אלא חייבים לנקוט בגישה אקטיבית ולצאת במסעי שכנוע. לפיכך, משרד המשפטים מקיים ב-30 בספטמבר כנס ראשון בחיפה, במגמה לשכנע בני מיעוטים להשתלב ביחידותיו השונות. בכנס, אלו

מוזמנים משפטנים ערבים, יוצגו יחידות המשרד השונות, וביניהן כמובן הפרקליטות, ונסה לגייס מועמדים מקרב האוכלוסייה הערבית הן כמתמחים והן כעורכי דין. כולי תקווה שהכנס יעודד משפטנים רבים מהמגזר הערבי להשתלב בפרקליטות ויקדם את המטרה החשובה הזו.

עניין נוסף שעסקנו בו רבות בעת האחרונה הוא כמובן מבצע "צוק איתן". המבצע, ככל פעולה שצה"ל עושה, לווה ביעוץ משפטי צמוד של הפרקליטות הצבאית ובעניינים עקרוניים גם בליווי היועץ המשפטי לממשלה ומשרדנו. העניין כמובן מתיישב עם היותה של ישראל מדינת חוק ועם ההקפדה שנוקט צה"ל בדיני הלחימה. מעורבות של משפטנים בקבלת החלטות צבאיות איננה מגרעת, כפי שאולי סבורים אחדים, אלא היא יתרון. המלחמה איננה לבר-טריטוריאלי למשפט. עליה להתנהל על פי כללי המשפט הבינלאומי ולאור המגבלות שהוא מציב. כך נוהגות המתקנות שבאומות. לפיכך הייעוץ המשפטי הניתן בזמן אמת מהווה "חומת מגן" לדרג הצבאי והמדיני.

לאחרונה נתבשרנו כי הפצ"ר החליט כבר עתה להורות על פתיחה בחקירת מצ"ח ביחס לחמישה אירועים שהתרחשו במהלך המבצע ולהורות על סגירת התיק ביחס לשני אירועים אחרים. ארועים רבים אחרים עדיין נבדקים. הפרקליטות הצבאית, כפי שהיא נוהגת בעקבות כל אירוע מבצעי, בחנה ובוחנת ביסודיות ובמקצועיות מידע בו נטען כי בוצעו עבירות על ידי חיילים, ומעבירה לחקירה פלילית את העניינים בהם היא מוצאת מקום לכך. הדבר עולה בקנה אחד עם שלטון החוק בישראל. ככל שמתעורר חשד לכך שנעברה עבירה פלילית במהלך הלחימה, יש לחקור זאת ולברר הנושא כראוי. כאשר התותחים רועמים, מערכת המשפט אינה משתתקת. היא פועלת לפי כללים אחרים – דיני המלחמה – אך היא פועלת. באם אדם סבור שיש מקום לשקול מחדש החלטה של הפצ"ר בעניינים כגון דא, רשאי הוא להגיש השגה ליועץ המשפטי לממשלה וזה יבחן את העניין בשנית. על החלטת היועץ ניתן כמובן להגיש עתירה לבג"צ, ככל החלטה של רשות מנהלית בישראל, וכך גם הדרך לביקורת שיפוטית פתוחה בפני אדם הסבור כי בהחלטה נפל פגם.

ועדת טירקל, שבחנה את האופן בו נחקרות טענות בדבר פשעי מלחמה בישראל, נדרשה לעניין זה, וקבעה שככלל, מנגנוני הבדיקה והחקירה בישראל עולים בקנה אחד עם אמות המידה הבין-לאומיות. למסקנה זו יש חשיבות עצומה, וחשיבות הקביעה עולה אם זוכרים אנו, כי לצד הוועדה כיהנו שני משקיפים בינ"ל מוערכים ביותר, שחתמו על מסקנותיה. יחד עם זאת, ועל מנת להקפיד על שיפור מתמיד של מנגנונים בישראל, המליצה הוועדה שורה של המלצות באשר למערכת המשפטית – הצבאית והאזרחית בישראל. בעיקר שמה הוועדה דגש על כך שעל החקירות להתנהל ביעילות, ביסודיות ובמקצועיות. בחודשים האחרונים פועל צוות בראשות ד"ר יוסף צ'חנובר, שמונה על ידי ראש הממשלה, לבחון יישום המלצות דו"ח טירקל הלכה למעשה. את חלק מההמלצות מדינת ישראל כבר יישמה וביחס לחלקן מתנהלת עבודת מטה מקיפה ויסודית. לטעמי, דו"ח טירקל הוא מקור לגאווה למערכת המשפט הישראלית. העובדה כי מדינת ישראל בחרה לבחון – בשקיפות וביסודיות – את התאמת מנגנוני החקירה שלה לאמות

(המשך בעמוד הבא)

עו"ד יוסי חנם, יו"ר ועד המחוז

פתיחת שנת משפט מספקת לנו הזדמנות להסתכל על הדברים המהותיים שהעסיקו אותנו עד לנקודת זמן זו, על מנת לכוון דרכנו לעתיד. במבט לאחור על השנה החולפת, אחד הנושאים הבולטים בשיח הישראלי היה הטרדות מיניות. אפילו לבית המשפט פנימה הגיע העיסוק בנושא. זוהי תופעה קשה שמתגלה בכל מקום שבו יש אנשים ואחת הרעות החולות של החברה. כל חברה.

המסר שלנו לפרקליטות המדינה וליועץ המשפטי לממשלה בנושא, הוא שאנו תומכים את ידיכם במאבקכם למיגור תופעה זו ולטיפול במטריד מינית, בין אם הוא שופט שלום או שופט עליון.

את הנגע הזה יש לבער ואחת היא אם המטריד הוא שר בממשלה או נשיא המדינה.

בעוד שהגנה על נשים שחוו הטרדה מינית היא משימה חשובה, אסור להפוך אותה לכלל המתוזמן לניצול הזדמנויות של פגיעה במועמדים לתפקיד. תזמון התלונה כנגד מטריד מינית לעיתוי שבו הוא עומד בפני קידום, מחליש את עבודת ההגנה על הנפגעות. ומשכך, אין מועד מתאים יותר לתלונה - המועד הרלוונטי להתלונן נגד מי שהטריד מינית הוא עכשיו! אם לאחר בירור עולה שהתלונה נכונה, המעוול - שר, מנכ"ל או בעל כל תפקיד אחר - חייב לעזוב את תפקידו מיידית.

מנגד, אגב, יש להיזהר מאוד משיפוט מוקדם ומ"עליהם" תקשורת על שופטים מכהנים. הקושי המתעורר כשהתלונה על הטרדה מופנית כלפי שופטים, נובע מכך ששופטים אינם יכולים להגן על עצמם. ולכן אנו מחויבים לשמור על כבודם.

במקום הזה ניצבת פרקליטות המדינה שמטפלת במהירות, ביעילות ובאינטנסיביות בתלונות נגד שופטים, על מנת למנוע

נאומו של פרקליט המדינה בנוס פתיחת שנת המשפט התשע"ה

(המשך מעמוד קודם)

מידה בין-לאומיות, מעידה על חוסן לאומי ועל פתיחות לביקורת ראויה ובונה. גם האופן בו הדו"ח נלמד ומיושם, בהנחיית הדרגים הגבוהים ביותר, מעידה על רצינות המהלך והחשיבות שהמערכת בישראל מייחסת לו.

לבסוף, נזכיר כי אנו עומדים בפתחה של שנה חדשה ובקרוב נחוג את ראש השנה.

שם החג - ראש השנה נקרא בכתובים במספר שמות - יום תרועה, זכרון תרועה. "ראש השנה" אגב אינו אחד מהשמות בכתובים, זהו שם מאוחר שמקורו בספרות חז"ל. מכל מקום, בתפילות החג ובברכות הנאמרות בו התקבע דווקא השם "יום הזיכרון".

המיקוד בזיכרון - הדגש שזוכה לו מרכיב הזיכרון בתפילות איננו מובן מאליו. בניגוד למרבית חגי ישראל, דווקא ראש השנה איננו ארוע זיכרון לאירוע היסטורי כלשהו, וביום זה אנו מוצאים דווקא מיקוד רב בעתיד - התלמוד למשל מבסס את הרעיון שכל מאורעות השנה נקבעים בראשיתה (כלומר, בראש השנה).

יום הדין - ראש השנה נחשב ליום שבו דן האלוהים את כל באי העולם אודות מעשיהם בשנה שעברה וכפועל יוצא ביום זה נקבע מה יקרה בשנה הבא: "הכול נידונין בראש השנה וגזר דינם מתחתם ביום הכיפורים, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר משום רבי עקיבא: הכול נידונין בראש השנה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן ובחג על המים" (תוספתא ראש השנה).

קשר בין זכרון ועתיד - לפי האמור, ראש השנה הוא חג שמשלב בתוכו מרכיבים של זיכרון העבר, אך אלו משמשים בערבוביה עם מושגי הדין והמשפט, ומשקפים בסוף דווקא את אופיו של החג כיום גורלי שהשפעתו על העתיד גדולה.

הקשר לעבודת הפרקליטות - ישנו קשר בין החג כפי שתואר לעבודת הפרקליטות. על פניו, אנו בפרקליטות עוסקים עיסוק מתמיד באירועים שקרו בעבר, ובחתימה לעשיית דין עם אלו שחטאו כלפי החברה. התקופה הזו של ראש השנה ו"הימים הנוראים" היא הזדמנות להדגיש את הקשר שבין העיסוק בעבר בזיכרון של אירועים ממנו, להשפעה על העתיד ועל עיצובו דרך המשפט.

מורכבות מעניינת באופי החג - ישנה סתירה מסוימת באופיו של החג שמצד אחד מתואר כיום דין, תיאור שמעורר רגשות של חרדה אולי, אל מול תיאורו כיום שמח וחגיגי. כבר בספר נחמיה ניתן למצוא התייחסות למורכבות זו: "אכלו משמנים ושתו ממתקים... ואל תעצבו, כי חדות ה' היא מעזכם". כלומר, למרות האופי הגורלי של החג כיום דין, הוא עדיין יום שיש בו הרבה שמחה וחגיגות. וזו אולי שוב הזדמנות להביט על התהליך המשפטי כולו, ועל עבודתנו כאן בפרקליטות, במשקפיים האופטימיים הממוקדים ביצירת עתיד טוב יותר. דרך מבט כזה, ניתן פתאום להבחין במימד של שמחה וחגיגות הגלום בעבודה היום-יומית שאנו עוסקים בה.

לסיום - כמי שעוסקים יום-יום בהליך המשפטי, ואלו בינינו העוסקים בפלילי אף עוסקים במיציא הדין עם עבריינים על מעשיהם בעבר, אני מאחל לנו שנצליח לזכור תמיד את ההשפעה שיש למלאכתנו על עיצוב העתיד. מי יתן שנקודת מבט זו תכניס שמחה לעשייה שלנו בפרקליטות, בכלל המגזר הציבורי ובמגזר הפרטי. ברוח זו אאחל שנה טובה לכל הנוכחים. שנת בריאות ושנת סיפוק מקצועי.

עו"ד חוה מרצקי, יו"ר המועצה הארצית

פרקליט המדינה עו"ד שי ניצן, נשיא בית המשפט המחוזי השופט יוסף אלרון, נשיא בתי משפט השלום במחוז השופט אינאס סאלמה, שופטים, חברי עורכות ועורכי הדין, נכבדיי.

אני שמחה על ההזדמנות לעמוד כאן היום, בשמה של המועצה הארצית.

ראשית אני רוצה להודות לחברות וחברי המועצה על הזכות שנתנו לי השנה לעמוד בראש המועצה, ועל שיתוף הפעולה הפורה עמם - ובעיקר אני מבקשת להודות לחברי המועצה מהמחוז - ג'ובראן ג'ובראן (שגם חבר הוועד המרכזי), וואאל חלאילה, חלי בן ארי, שאער מטאנס (גם הוא חבר וועד מרכזי) וזכי כמאל.

לחברינו במשרד המשפטים - אני רוצה להודות על העבודה העניינית והאינטנסיבית שלהם בנושאים שיש לנו ממשק עמם - כמו קביעת כללים מכוח חוק הלשכה, על היענותם המיידית לכל פניה או בקשה לשיתוף פעולה, ועל הכנס "שותפים לדרך" שעורך משרד המשפטים בחיפה לשילוב האוכלוסייה הערבית, הדרונית והצ'רקסית במשרד. הפעילות הברוכה שלכם ושיתוף הפעולה אינם מובנים מאליהם. תודה.

לחבריי היקרים חתני פרס יקיר המחוז, אלי שילה, עפר אטיאס ורפיק ג'בארין - המחוז לא היה נראה היום אותו דבר בלעדיכם -

אלי אני חבה לך חובה אישית מיוחדת על שנים של הנחיה באתיקה.

עפר - תודה על המנהיגות והמקצועיות בהובלת ביה"ד שלנו על ההחלטות האמיצות שהוצאת תחת ידך.

רפיק - תודה על השעות שהקדשת לוועד המחוז ובפעילות הנרחבת.

ואחרון חביב - לחברי היקר אלבר נחאס - היתה לי זכות גדולה להיות שותפה לבחירתך להיות יקיר הלשכה כולה. אין ראוי ממך.

ברכות לכולכם.

אנו נמצאים בערבה של שנה חדשה וערב יום הכיפורים בו אנו אומרים כי - אין אנו עזי פנים וקשי ערף לומר לפניך.... "צדיקים אנחנו ולא חטאנו, אל חטאנו" - ופורטים את חטאנו לפי אותיות האלף - בית.

ולפחות בשמי אני יכולה לומר בחרדת קודש שאני יודעת שאנחנו שליחים של כל אחד ואחת מכם, אך איננו מלאכי שרת - וחטאנו - ולפי הא-ב-

אשמנו;

ברברנו;

גינינו ותקפנו לפעמים גם למעלה מהצורך;

אבל מאידך גם -

דיברנו את אשר על ליבנו;

הגנו על הערכים בהם אנו מאמינים;

ונלחמנו על צדקת הדרך;

זכינו בלא מעט מאבקים לטובת עורכי הדין;

חוקקנו את הכללים שהיו דרושים ליישם את אמונותינו - כמו כללי הסיוע למעוטי יכולת, פרויקט שיזמנו לפני כעשור והכללים להפעלתו אושרו במועצה, משרד המשפטים והכנסת רק החדש.

טיפלנו באין ספור פניות של עורכי דין וגופים שונים;

והרשימה הנ"ל מונה עוד 13 פעלים - כמספר יתר אותיות האלף-בית - של עשייה כמו גם טעויות.

ובכול מקרה, אני מבטיחה לעשות כל מאמץ כי בשנה הבאה עלינו לטובה נגדיל את רשימת הזכויות ונצמצם את רשימת החטאים.

ולקראת השנה החדשה - אני רוצה לאחל למערכת המשפט בכלל ובמחוז שלנו בפרט, שלא ניתן לרוחות הרעות שמנסות לנשב לפגוע במרקם היחסים המיוחד שבין עורכי הדין והלשכה לבין השופטים, מבטיחה שנמנע פגיעה בשופטים באמצעות משוב בחירות, לא ניתן יד להתבטאויות בלתי אחראיות כגון אמירות על "אווירה" של הטרדות מיניות בבתי משפט ושהמועצה תדאג כי מערך שלטון החוק במדינת ישראל לא רק שלא יפגע אלא אף יתחזק.

תודה לכולכם על כך שאתם גורמים לכך שיש לנו מחוז כה מיוחד ושנה טובה.

מצבים בהם תיקים יצברו אבק במשך שנים ויצרו עינוי דין איום, באקט של אנטיתזה לעשיית צדק במערכת.

לפיכך, ברצוני לברך את פרקליט המדינה על אחד הצעדים הראשונים שנקט, הן בהצהרה והן בשורה של מעשים, ושתוצאותיו ניכרים בשטח וזאת על מנת להאיץ ולקצר את ההליכים לביורור מהיר של תלונות, להגשת כתבי אישום וכשצריך, גם לסגירה מהירה של תיקים.

המלחמה האחרונה, שאולי לא הוגדרה משפטית כמלחמה, אבל האמינו לי, כמי שהיה במילואים חודש שלם, זו הייתה מלחמה לכל דבר ועניין, הציפה אתגר נוסף העומד בפני פרקליטות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה - הקצנה והסתה לגזענות כלפי שני הצדדים, לצד פעולות אכיפה במקרים אלו, שזכו לכותרות. לכן, במעמד זה נאמר לפרקליט המדינה - אנו מגבים אותך בפעולות היד הקשה כלפי גזעניים וכלפי מסיתים מכל צד של המפה הפוליטית! מחוזנו ידוע כמחוז מעורב של עורכי דין מוסלמים, נוצרים, דרוזים ובאהיים. מאז ומתמיד השתדלנו והצלחנו לפעול באחוה תוך שיתוף פעולה הרמוני. כולנו שגרירים של סובלנות ואני בטוח שתצליח במלחמה הזאת.

אנו עומדים לפני יום הכיפורים, שהשנה מאתגר יותר מכיוון שהוא מצויין במקביל לעיד אל-אדחה, חג הקורבן של אחינו המוסלמים והדרוזים. קיים לפיכך חשש מהתדרדרות היחסים בערים המעורבות, דוגמת חיפה ועכו במחוזנו. לנו, היהודים, יום הכיפורים הוא יום התכנסות במרחב הפרטי שלנו, בעוד עיד אל-אדחה הוא יום שבו יוצאים מהמרחב הפרטי לחגוג בחברה בבילויים, מסעדות וארוחות משותפות. העיתוי הזה של שני החגים ההפוכים במהותם טומן בחובו אפשרות נפיצה בתקופה זו המאופיינת בהעדר סובלנות, כפי שראינו בעכו בעבר. כולי תקווה שנגלה את רוח האחוה וששני האירועים הללו יצוינו ברגיעה ובשלווה.

פתיחת שנת המשפט תשע"ה

כנס מוצלח של פתיחת שנת המשפט תשע"ה נערך בבית הפרקליט בחיפה עם נוכחות של כ- 200 אורחים ביניהם שופטים, עורכי דין ועיתונאים. "תיכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה", כך פתחה עו"ד אורית אסנין אשר הנחתה את הכנס. עו"ד אסנין הודתה לאורחים והציגה את מי שכיבדו בנוכחותם - פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן, נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, כב' השופט יוסף אלרון, נשיא בתי משפט השלום במחוז חיפה, כב' הנשיא אינאס סלאמה, עו"ד חווה מרצקי, יו"ר המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין, כמו גם חברי ועד מחוז חיפה.

יושב ראש ועד המחוז במפגש עם שרת המשפטים

יו"ר ועד המחוז, עו"ד יוסי חכם ועימו יתרו יו"ר המחוזות בלשכה, נפגשו עם שרת המשפטים ציפי ליבני כדי לדון ברפורמה המתגבשת בחוק הלשכה. עו"ד חכם ציין בפני השרה את הייחודיות של מחוז חיפה ואת חשיבות השמירה על מחוזות הלשכה ועצמאות הלשכה.

תקציב ועד המחוז

עו"ד יוסי חכם השתתף בישיבת המועצה הארצית של הלשכה והציג את תקציב ועד המחוז. עו"ד חכם הבטיח כי ימשיך לפעול כדי לספק לחברים סל שירותים מקיף במינימום עלויות, כדוגמת ההשתלמויות וימי העיון המתקיימים השנה במחוז ללא עלות כספית למשתתפים.

חילופי גברא בוועד מחוז חיפה

תודה שלוחה לעו"ד טל אבריאלי על תרומתו הרבה לוועד וברכות למחליפו חבר הוועד, עו"ד עלי עאדל.

מחוז חיפה - און ליין באתר המחוז ובפייסבוק כולל לוח מודעות

באתר המחוז - הודעות, עדכונים וידיעות - מסווגים על פי מדורים, מידע על השתלמויות, אירועים, מופעי תרבות בהנחה ועוד... האתר מתעדכן ON LINE כל הזמן! עתה אפשר גם לפרסם משרות, חדרים להשכרה וכד' בעמוד הפייסבוק של המחוז המיועד לכך. אז אל תאמרו: "לא ידעתי!" אמרו: "לא גלשתי!"

כתובת האתר: www.haifabar-law.org.il
www.facebook.com/haifabar
לחיצה קטנה ואתם מעודכנים תמיד!

שיעור אחר

פרויקט "שיעור אחר", בו מתנדבים עורכי דין להעביר שיעורים לתלמידים בבתי הספר, מתקיים השנה בבית הספר חילמי שפעי בעכו, בי"ס גבריאלי בחיפה ובבית הספר תיכון מקיף בג'וליס. בבית הספר המקיף בג'וליס דנו השנה בזכויות הילד, דיני חוזים, הסכמים והוצאה

לפועל (אכיפה נגד חייבים), פלילי, נזיקין, מקרקעין, משפחה, הסכמים / או אחר, נזקי גוף, משפט וערכים בצל ההתפתחות הטכנולוגית - היבטים משפטיים של השימוש ברשת. המתנדבים, להם שלוחות תודות - הם עוה"ד - אסף גאנם, חוסאם קאסם, אודי עבאס, ויסאם נבואני, מחמוד תאופיק, אמל מאדי, ספאא גני, אבו יוסף ואיל, מוניר עבאס, טליע בדר, נאג'י עאמר, ענאן גאנם, אילן עבאס ואייל עמאר.

תכנית "שכר מצווה"

עו"ד סירין זועבי-בסול - ממונה על התכנית, מחוז חיפה

תודות לעוה"ד המתנדבים, שהתנדבו במרכזי הזכויות של התכנית במהלך החודשים אוקטובר ונובמבר:

שלי לוי, בסיר גבארין, בדראן טיאהרה, סמדר ישראלי, אייל בן ישי, ראמי עלי, מישאל גרשון, אמיר בר לב, נרקיס לביא, אסף הדרי, חיים גבאי, אורן מסוסט, אווה גלעדי, דוד בר לב, מוחמד גבארין, ריאד חאג, ניר ברזל, אורנה אלבו גולדברג, קירה חייט, סנדרין דרעי, נטלי אלגרבלי, חאזם חלאילה, יעל שרעבי, שלמה יער בר, דותן חיקי, רינת בר אל, אביב גלמן, חגית שוקי וגנית אשכנזי.

ברכות לשופטים החדשים

איחולי הצלחה לשופטים החדשים: בית המשפט המחוזי חיפה - השופט חננאל שרעבי, השופט יחיאל ליפשיץ והרשמת - עדי חן ברק.

בתי משפט השלום מחוז חיפה - רשמת ההוצל"פ תמי יטח, הרשם הבכיר אפרים צ'זיק ועו"ד יעקב גולדברג.

ברכות חמות ואיחולי הצלחה גם לעו"ד ד"ר טל גולן חברנו, על מינויו לשופט בבית הדין האזורי לעבודה בנצרת.

בהצלחה לכולם ואנו מקווים כי שיתוף הפעולה עם לשכת עורכי הדין יימשך.

סגירת בית המשפט בנהריה - הסאגה נמשכת

ביום 10.11.14, נפגשו בביהמ"ש העליון יו"ר ועד מחוז חיפה של לשכת עורכי הדין בישראל, עו"ד יוסי חכם וחבר ועד המחוז ואחראי מוקד נהריה, עו"ד ערן בקר עם מנהל בתי המשפט כב' השופט מיכאל שפיצר בלוויית נציגי משרד המשפטים, נשיא בתי המשפט השלום במחוז חיפה כב' השופט אינאס סלמה וראש עיריית נהריה מר ג'קי סבג.

הפגישה שנערכה לבקשת מנהל בתי המשפט, נסבה על גורלו של בית המשפט בנהריה והתקיימה לאחר הדיון האחרון בביהמ"ש העליון, אשר כידוע דן בעתירה למניעת סגירתו של בית המשפט בנהריה, שהוגשה, בין היתר, ע"י לשכת עורכי הדין.

עו"ד חכם ועו"ד בקר העלו טענותיהם בפני הנוכחים והסבירו כי בית המשפט בנהריה נסגר ב"מחסף", שבוצע כנגד כל תושבי נהריה והגליל המערבי בכלל וכנגד עורכי הדין בפרט. כן הפצירו, בתוקף, במנהל בתי המשפט ובנציגי משרד המשפטים, לחזור בהם מעמדתם ולהורות על פתיחתו מחדש של בית המשפט בנהריה, המעניק שירות לעשרות אלפי תושבי האזור.

בנוסף, הושם דגש גם על ריבוי בתי המשפט במרכז - לעומת מספרם המועט ביותר בצפון בכלל ובגליל המערבי בפרט. "במקום לסגור בתי משפט - צריך לפתוח בתי משפט נוספים, בכל הגליל" - קראו עו"ד חכם ועו"ד בקר.

לדברים הצטרף גם ראש עיריית נהריה מר ג'קי סבג, אשר מנה בפני מנהל בתי המשפט מספר מבנים, העשויים לאכלס את בית המשפט בצורה מכובדת והולמת, והציע סיוע ככל שיידרש על מנת לאפשר את פתיחתו מחדש של בית המשפט בנהריה מייד לכשתתקבל ההחלטה לעשות זאת.

נציגי לשכת עורכי הדין וראש העיר הסבירו למנהל בתי המשפט את חשיבות קיומו של בית משפט בעיר נהריה, בהיותה המרכז האורבני של הגליל המערבי כולו, ואת החשיבות של הנגשת בתי המשפט גם לתושבי הפריפריה וקו העימות.

בסיום הפגישה סוכם כי הנהלת בתי המשפט תבחן שוב את הנושא, בהתייחס לטענות הלשכה והעירייה בעניין.

רשמים מצולמים מימי עיון והשתלמויות שהתקיימו לאחרונה בבית הפרקליט

ציון היום הבינלאומי למאבק באלימות נגד נשים

לרגל היום הבינלאומי למלחמה באלימות נגד נשים התקיים בבית הפרקליט ערב מרגש בנושא "לאחות את הקרעים". את הערב הפיקה עו"ד מירית קרוגליאק והנחתה העיתונאית הדס שטייף מגלי צה"ל. יו"ר ועד מחוז חיפה נשא דברי פתיחה ולאחר מכן דיברו עו"ד ליאת לייזר, על הדר ומגדר במרחב החברתי כלכלי, עו"ד טלי אייזנברג על ייצוג נפגעות עבירה, מר רוני לוי - על יישום החוק למניעת הטרדה מינית וגב' רונית פיסו על אלימות ממסדית. הערב נערך בשיתוף עם גב' ביאטריס כץ-רוזן יועצת ראש העיר לקידום מעמד האשה ועם מועצת נשים נשר וארגון אשה לאשה.

"הלשכה" לשירותך - לשכת הקשר בהיכל המשפט בחיפה

חברה/ יקר/ה,

חסר לך פס"ד? שכחת גלימה? עניבה?

זקוק לפינה שקטה כדי להתכונן לדיון?

לשכת הקשר בהיכל המשפט - לשירותך!!

- גלימות להשאלה, עניבות וחולצות למכירה.
- פקס, מחשב, מאגר משפטי "נבו" ואפשרות להדפסה.
- מתעדכנים בנושאי: השתלמויות, ימי עיון, מופעים בהנחה ועוד.....

הלשכה פתוחה בימים א'-ה' (לא כולל ערבי חג) בשעות 08:30-15:00.

קומה 0-חדר 1032 מול מעליות א'.

רכזת הלשכה - גב' רקפת גלעד

טל' 04-8698163, פקס' 04-8698164

פינת שלוחת חדרה

מאת: עו"ד אודליה חן - יו"ר השלוחה

שלוחת חדרה פתחה את שנת המשפט עבורכם עם תוכנית מגוונת ועשירה של ימי עיון והשתלמויות קצרות, המבוססות בין היתר על בקשותיכם. אנו מברכים את עורכי הדין הותיקים והמצטרפים לשורותינו לאחרונה מאיזור חדרה והסביבה בשנת משפט פוריה.

השלוחה מתכבדת להציע מגוון של ארגזי כלים לעורכי הדין הצעירים, במספר תחומי משפט וכן יום עיון בליטיגציה - דגשים חשובים בייצוג משפטי בערכאות (פירוט בחוברת ההשתלמויות ובדף הפייסבוק של המחוז).

כמו כן, לאור הביקוש הרב מדי שנה, השלוחה תקיים גם השנה קורס גישור כללי למעוניינים.

פרויקט "שכר מצווה" בראשותו של יוזם ויו"ר הפרויקט עו"ד שחר ולנר הנו אבן דרך של השלוחה וגם השנה מארחת השלוחה השתלמות

למתנדבי הפרויקט ומצטרפים חדשים, בת 5 מפגשים בנושא הוצאה לפועל ופשיטות רגל, עם מיטב עורכי הדין והשופטים בארץ.

נשמח לקבל עוד מתנדבים לפרויקט נעלה זה, המסייע לשכבות החלשות ולמעוטי יכולת לקבל ייצוג משפטי הולם כזכות יסוד בסיסית במדינתנו.

רשות האכיפה והגבייה פתחה עבורכם את שעריה במבנה חדש בחדרה, ברחוב הנשיא, ועברה למערכת ממוחשבת ומחודשת - "כלים שלובים", שתדרוך לגביה הועבר בשלוחה.

גם השנה פתחה השלוחה את האפשרות לקלוט עורכי דין אשר מעוניינים להיות פעילים בלשכה ולהשפיע. המעוניינים מוזמנים לפנות ולקבל מידע נוסף אצל מזכירת השלוחה.

הנני מאחלת, חברים, לכולנו וליו"ר המחוז, עו"ד יוסי חכם, שנת משפט פוריה לעשייה.

ממתנינים לארח אתכם בשלוחה.

יקירי מחוז חיפה

כביטוי להערכה ולהוקרה לעורכי דין ושופטים בדימוס, ש בד בבד עם עבודתם המקצועית תרמו לחברה, החליט ועד המחוז להעניק מידי שנה את אות "יקיר מחוז חיפה". האות מוענק בהתאם להמלצת ועדת האיתור שחבריה הם - עו"ד יהודית קורן, עו"ד האשם שחאדה ועו"ד אריה אבראל ובאישור ועד המחוז. תודה וברכה שלוחות לחברי הוועדה על פעילותם ולנבחרים שקיבלו השנה את האות.

עו"ד אלי שילה

עו"ד שילה מספר רישיון 2295, למד משפטים בבית הספר הגבוה למשפט וכלכלה, שלוחת תל אביב של האוניברסיטה העברית והוא חבר בלשכת עורכי הדין מאז מרץ 1955. בעל משרד עצמאי בחיפה. היה גם מרצה במשפט מסחרי בשלוחה ללימודי חוץ של הטכניון. בנוסף, שימש כתובע על פי מינוי מאת היועץ המשפטי לממשלה בוועדות מקומיות לתכנון ולבניה. עו"ד שילה ייצג בהתנדבות רבים שידם לא השיגה שכירת שירותים משפטיים ומאז שנת 1983 כיהן שנים רבות בהתנדבות כתובע ראשי של לשכת עורכי הדין במחוז והיה חבר בוועדת האתיקה ובוועדה להגנת המקצוע. בשנת 2005 קיבל עו"ד שילה את אות "יקיר המקצוע" של לשכת עורכי הדין. עו"ד שילה תרם שעות רבות בהתנדבות למחוז חיפה, ותמיד היה פנוי למתן עזרה, תשובה, רעיון ומידע. באישיותו ובמקצועיותו, בצניעותו ובהגינותו יצק לתפקיד התובע הראשי את התוכן הראוי והיווה אות מופת לשמירה על כבוד המקצוע. על תרומתה הבולטת, במהלך שנים רבות, לעולם המשפט ולחברה, שיש בה כדי להרים את קרנו של מקצוע עריכת הדין, במסירות, במקצועיות ובנועם הליכות נמצא עו"ד אלי שילה ראוי לקבל את אות יקיר המחוז.

עו"ד רפיק ג'בארין

עו"ד ג'בארין, מספר רישיון 6295, הינו חבר בלשכת עורכי הדין מאז אוקטובר 1971. בעל משרד עצמאי בחדרה. כיהן כחבר ועד מחוז חיפה, היה חבר ועדת האתיקה וכן יו"ר ועדת בתי משפט השלום במחוז. לאחרונה סיים לימודי תואר שלישי וקיבל תואר ד"ר. עו"ד ג'בארין הינו דמות ציבורית ידועה, בעל רקורד מרשים של עשייה הן במסגרת הלשכה והן מחוצה לה. תרם רבות לקידום ענייני עורכי הדין הערביים והמחוז בכלל. אדם נעים הליכות, צנוע, ומקובל על ציבור עורכי הדין. על תרומתו הבולטת, במהלך שנים רבות, לעולם המשפט ולחברה, תרומה שיש בה כדי להרים את קרנו של מקצוע עריכת הדין, במסירות, במקצועיות ובנועם הליכות נמצא עו"ד רפיק ג'בארין ראוי לקבל את אות יקיר המחוז.

עו"ד עפר אטיאס

עו"ד אטיאס נולד בשנת 1949. בוגר הפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית בירושלים (1974) וחבר בלשכת עורכי הדין מאז אוקטובר 1975. מס' הרישיון שלו הוא 7597, אבל מבחינות רבות הוא צעיר נצחי. עו"ד אטיאס עבד כעורך דין במשרד עורכי הדין יוסף ישורון ושות' בחיפה, ולאחר זמן קצר הפך לשותף במשרד. בשנת 1992 פרש מהשותפות והקים משרד עצמאי יחד עם עו"ד חיים פרוכטר ועו"ד מיקי מאיר, שפרש בהמשך. עו"ד אטיאס מהיר תפיסה, ומיטיב לבור את המוץ מן התבן. הוא עתיר ניסיון בתחום הליטיגציה, וחרף ה"קילומטראז'" הגבוה שיש לו בבתי המשפט, הוא נלהב בכל תיק מחדש, לוקח כל תיק ללב, ונלחם כדי לנצח. החתירה לניצחון אינה גורעת מהיותו של עו"ד אטיאס עורך דין קולגיאלי, המקפיד על שמירת כללי האתיקה. עו"ד אטיאס כיהן כחבר בית הדין המשמעתי במחוז ולאחרונה סיים שתי קדנציות כיו"ר נשיאות בית הדין המשמעתי, שבהן ישב כראש המותב במספר רב של תיקים, ותרם תרומה נכבדה לשמירת טוהר המקצוע.

עו"ד אטיאס התברך באיכויות שפה ואיכויות ניסוח, ואנחנו - התברכנו בפירות כישורו. מאמריו הופיעו מראשית ימיו של ביטאון ועד המחוז, "דין ואומר", ולימים היה אחד מחברי מערכת הביטאון. כיום, "דין ואומר" הוא חלק מן העיתון "בדלתיים פתוחות", ולעו"ד אטיאס שמור בו טור קבוע בשם "FINAL OFFER".

מראשית דרכו של הטור הציב עו"ד אטיאס תנאי אחד ויחיד - "אפס צנזורה". תנאי זה נשמר בקפדנות, למרות "כאבי הבטן" של אנשי ה"פוליטיקלי קורקרט" במערכת העיתון; הדברים שהוא כותב - הם דברים שרבים חושבים, אך לא מעזים להגיד.

בנוסף לפעילות המשפטית, עו"ד אטיאס כיהן במשך עשר שנים כמרצה בחוג לכלכלה ולחשבונאות באוניברסיטת חיפה. צד מוכר פחות במגוון הכישורים שבהם התברך עו"ד אטיאס, הוא תחביב הצילום. עו"ד אטיאס נהנה ממתן ביטוי צילומי לאנשים, תופעות טבע ועוד, ואת קירות משרדו מפארים חלק מצילומים אלה.

בשנת 2013 קיבל עו"ד אטיאס את אות "יקיר המקצוע" של לשכת עורכי הדין ביחד עם יושבי ראש בתי דין משמעתיים אחרים בלשכה, "כהוקרה על תרומתם כיו"ר בתי הדין המשמעתיים לשמירה על טוהרו של מקצוע עריכת הדין בישראל".

על תרומתו הבולטת, במהלך השנים, לעולם המשפט ולחברה, שיש בה כדי להרים את קרנו של מקצוע עריכת הדין, במסירות, במקצועיות, בלב חם ושלם - נמצא עו"ד עפר אטיאס ראוי לקבל את אות יקיר המחוז.

סוגיות אתיות שנדונו בבתי הדין המשמעתיים ובבית משפט

התבטאויות לא ראויות נגד רשמת הוצל"פ

ביה"ד המשמעתי המחוזי הרשיע עורך דין, לפי הודאתו (במסגרת הסדר טיעון), בביצוע עבירות של התנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין ובאי-שמירה על כבוד המקצוע (תיק בפ 64/14), וזאת לנוכח עשיית שימוש בלשון בלתי ראויה ובלתי הולמת, במסגרת תלונה שהגיש עורך הדין לרשות האכיפה והגבייה כנגד רשמת הוצאה לפועל פלונית. בין היתר, נכתב ע"י עורך הדין בתלונה הנ"ל: "הרי שהגישה לחייבים במדינת ישראל היא גישה מזלזלת הנוצרת בתרבות של העם היהודי, המכבדת כסף, כוח ועושר, ולא את האדם באשר הוא". במסגרת ההליך המשמעתי התנצל עורך הדין על התבטאויותיו, הביע חרטה כנה, התחייב להתבטא בעתיד באופן הולם וראוי, הורשע בדינו, והושת עליו עונש של שישה חודשי השעייה ע"ת למשך שנתיים.

התבטאויות לא ראויות כלפי מומחה רפואי

ביה"ד המשמעתי המחוזי הרשיע עורך דין, לפי הודאתו (במסגרת הסדר טיעון), בביצוע עבירות של התנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין, ובאי-שמירה על כבוד המקצוע (תיק בפ 15/13), וזאת לאור האמור להלן: עורך הדין (הנאשם) ייצג לקוח בתביעת נזיקין בעילה של רשלנות רפואית. התובע (הלקוח) נבדק ע"י מומחה רפואי בתחום הפה והלסת מטעם הנתבע, ומסר לו צילומים פנורמיים. כעבור כמה ימים, ולאחר שהמומחה דחה את בקשת התובע להשיב לו את הצילומים (באותה נקודת זמן), פנה הנאשם אל המומחה (מטעם הצד שכנגד) ישירות ובכתב, והשתמש בלשון בוטה, פוגענית ובלתי ראויה. בין היתר, נכתב על ידו כהאי לישנא: "אנו רואים בחומרה את גזילת המסמכים הרפואיים שהובאו לעיונך בתום לב בהוראת משרדנו. דע כי המסמכים נגזלו שלא כדין וכי הינם מוחזקים ללא רשות הבעלים ובניגוד לכל דין... אנו סבורים שאדם שמחזיק מסמכים שגזל שלא כדין, תוך התעלמות מהאזהרות והדרישות להשיבם, והכול בעבור בצע כסף, הינו אדם שחוסר יושרו אינו מוטל בספק, ואינו ראוי להיות רופא בישראל". לא זאת אף זאת, הנאשם אף הגיש תלונה למשטרה כנגד המומחה הרפואי, ושלח עותק הימנה להסתדרות הרפואית בישראל ולהסתדרות רופאי השיניים. במסגרת ההליך המשמעתי הנאשם התנצל באופן מפורש, מפורט ובכתב, הביע חרטה כנה, התחייב להימנע מלחזור על מעשה דומה בעתיד, והורשע בדינו.

פרסומת אסורה של עורך דין

ביה"ד המשמעתי המחוזי הרשיע עורך דין, לפי הודאתו, בביצוע עבירות שונות שמהותן היא עשיית פרסומת אסורה וכן אי-שמירה על כבוד המקצוע (תיק בפ 38/14), לנוכח שתי מסכות עובדתיות, כדלקמן: עורך הדין פירסם את עצמו על גבי לוח מודעות שהוצב בתוך סניף של דואר ישראל. זאת ועוד, הפרסום חרג מכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת) אף בתוכנו, בין היתר, בכך שלפרסום צורפה תמונתו של עורך הדין, וכן הוטבע בו אירור של "מאזני צדק", ששניהם אסורים

שליחת יד בכספי לקוח מחייבת השעיה ארוכה

המ"ש המחוזי בירושלים דחה ערעור של עורך דין, שהורשע ע"י בתי הדין המשמעתיים בעבירה של שליחת יד בכספי לקוח (בסכום לא גבוה), והושת עליו עונש של השעייה בפועל מעיסוק במקצוע למשך 3 שנים (תיק בפ 94/11).

המערער ייצג קטין בתביעת פיצויים מחברת ביטוח, לפי חוק הפלת"ד. התביעה הסתיימה בפשרה בסך של 3,500 ש"ח, סכום ששולם למערער, ואולם הוא שילשל את הכסף לכיסו, ולא העבירו ללקוח. ביה"ד המשמעתי המחוזי השית על עורך הדין עונש השעייה בפועל למשך 3 שנים, וכן חייב אותו בפיצוי הלקוח בסכום של 5,000 ש"ח. יצוין כי המדובר בהרשעתו הראשונה של המערער בעבירות שעניינן נטילת כספים או מעילה בכספים. ערעור שהגיש עורך הדין לביה"ד המשמעתי הארצי. נדחה (תיק בד"א 47/13), וכך גם ערעור שהוגש על ידו לביה"מ"ש המחוזי בירושלים (עמל"ע 10747-04-14). כב' השופט דרורי חזר בפסק דינו על ההלכה הנוהגת לפיה: "במקרים 'רגילים', דין השולח יד בכספי לקוחותיו, ובמיוחד כאשר מדובר בסכומים משמעותיים, הינו הוצאה לצמיתות מחברותו בלשכת עורכי הדין, שכן מדובר בעבירה חמורה, אשר פוגעת באמון הציבור בעורכי הדין, בצורה קשה ביותר. רק בנסיבות אישיות חריגות ביותר, או כאשר מדובר בסכומים פעוטים או נמוכים יחסית, ראוי יהיה, כי בית משפט לא ישעה לצמיתות עורך דין, אשר שלח ידו בכספי לקוחותיו". ביה"מ"ש נמנע מלהחמיר בעונש (כאמור, 3 שנות השעייה) רק משום שועדת האתיקה לא הגישה ערעור מטעמה. על פסק דין זה הגיש המערער בקשת רשות ערעור לביה"מ"ש העליון (בר"ש 7576/14) אשר נדחתה, מבלי לבקש כלל את תגובת הלשכה.

המחאה לפירעון חוב של לקוח, חוללה

ביה"ד המשמעתי המחוזי הרשיע עורך דין בביצוע עבירות של התנהגות שאינה הולמת את המקצוע ואי-שמירה על כבוד המקצוע (תיק בפ 35/13), לנוכח העובדות כדלקמן: עורך הדין ייצג חייב בהליכי הוצל"פ, שהסתיימו בפשרה, במסגרתה משך עורך הדין המחאה אישית שלו לפירעון חובו של לקוחו. המחאה חוללה בנימוק "אכ"מ". נגד עורך הדין נפתח הליך (אישי) בהוצל"פ, והוא פרע את החוב רק כעבור 4 חודשים.

בית הדין הטיל על הנאשם את העונשים הבאים: השעייה בפועל לתקופה של 36 חודשים; השעייה ע"ת של 24 חודשים לתקופה של 3 שנים. כמו כן, חוייב עורך הדין בתשלום הוצאות ללשכה בסכום של 5,000 ש"ח. בפסיקת העונש שקל בית הדין הן את חומרת העבירה והן את הרשעותיו המשמעתיים הקודמות של עורך הדין (לרבות הרשעה קודמת בעבירה דומה), מהותן וכמותן, והגיע למסקנה שעורך הדין מתנהל, בקביעות, בצורה לא נורמטיבית.

עו"ד רן זינגר*

**לא הונפקה
חשבונית/
קבלה, לא בוצע
רישום מפורט
בנוגע לכספים,
הכספים לא
הופקדו בחשבון
פקדונות, היה
עירוב בין כספים
אישיים לכספי
לקוחות ולא ניתן
דו"ח כספי**

רשות להתגונן), והמקום המיועד לאישור עורך דין, הושאר ריק. בהמשך, "אימת" עורך הדין את חתימת פלוני המופיעה ע"ג התצהיר, וזאת מבלי שפלוני (המצהיר) התייצב בפניו, ומבלי שחתם בפניו. בית הדין אימץ את הסדר הטיעון והטיל על הנאשם, לאחר ששקל את מהות העבירות ואת הרשעותיו המשמעותיות הקודמות, לרבות הרשעה בגין אותה התנהלות

על פי הכללים. בנוסף, כלל הטקסט כמה ביטויים שאינם מותרים בשימוש במסגרת פרסומת של עורכי דין. המסכת העובדתית השנייה (שנכללה במסגרת הקובלנה המשמעתית) הייתה כדלקמן: במסגרת כתבה אודות עורך הדין, שפורסמה באחד המקומונים, צוטטו מפיו אמירות שאינן ראויות, ואשר אינן מכבדות את המקצוע, כגון: "כרגע אני עסוק ב...

ממש, עונש השעייה בפועל לתקופה של 30 חודשים.

מתן הלוואה ללקוח לשם קבלת עבודה

ביה"ד המשמעתית המחוזי הרשיע עורך דין, לפי הודאתו (במסגרת הסדר טיעון), בביצוע עבירה של איסור על מתן הלוואה או טובת הנאה אחרת לשם קבלת עבודה (תיק בפ 62/13), עבירה לפי סעיף 43 לכללי האתיקה, וזאת משום שהלווה כספים (בסכום מצטבר של כ- 37,000 ₪) ללקוח, אותו ייצג בתביעת נזיקין מכוח חוק הפלת"ד, על חשבון כספי הפיצויים הצפויים להתקבל בעתיד מן הנתבעת. לנוכח ההודאה המוקדמת, הזמן הארוך שחלף עד להגשת התלונה, הוותק של הנאשם ועברו המשמעתית הנקי (כמעט לחלוטין), אימץ בית הדין את הסדר הטיעון, והשית על הנאשם עונש של שלושה חודשי השעייה ע"ת למשך שנתיים, וכן חיבו בהוצאות.

* פרקליט האתיקה - מחוז חיפה

ולרסק את הצד שעומד מולי בתיק משפחה"; "...ביצעת מספר פעולות שמוטטו את הבעל". זאת ועוד, בצידי הכתבה פורסמו פרטי ההתקשרות עם עורך הדין, גם זאת בניגוד לכללים. במסגרת הסדר טיעון הביע עורך הדין חרטה כנה על התנהלותו, התנצל והתחייב שלא לחזור על מעשיו אלו בעתיד. הושת עליו (בהסכמה) עונש השעייה ע"ת של 4 חודשים למשך שנה וחצי.

אימות תצהיר שלא כדין

ביה"ד המשמעתית המחוזי הרשיע עורך דין, לפי הודאתו (במסגרת הסדר טיעון), בביצוע עבירות של התנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין ובאי-שמירה על כבוד המקצוע (תיק בפ 147/13), וזאת בגין שיתוף פעולה אסור עם גוף שאינו עורך דין, אך מעניק שירותים משפטיים למטרות רווח, וכן לנוכח אימות תצהיר שאינו כדין, כמפורט להלן: פלוני פנה לחברה אלמונית, העוסקת, בין היתר, בהסדרי חובות לבנקים, על מנת שתסייע לו בהתגוננותו מול בנק פלמוני, אשר הגיש נגדו תביעה משפטית בסד"מ. פלוני חתם על תצהיר בפני עובדת החברה (תצהיר התומך בבקשה למתן

לזכרו - השופט נתן קליינברגר

עו"ד רמי בן-נתן

אמיץ. כל כך אמיץ. ישר, והגון, וחם, וחכם. אבא שלי. האבא של מרים ושלי. וסבא של ילדי. ילדינו. ובעיקר - חברה לחיים ולדרך של אמא, שמיום פציעתו ועד ליום מותו לא נפרד ממנה, במשך ששים וחמש שנים, ולו גם ליום אחד.

אין עוד סיפור כמו סיפור חייו של אבא, ואני אספר מקצתו, כי חייבים לספרו. כדי שתדעו. אבא נולד ב-1928 בויליצ'קה שבפולין, לאביו אברהם ולאמו מרים. היו לו שני אחים - זיגמונט ובני, ואחות - סלה. זכרו את שמותיהם של כל אלה, מפני שאיש מהם לא שרד. כשהיה בן 11 צעד הצבא הגרמני לעירית מגוריו ואבא ומשפחתו הפכו לפליטים. כמעט שלוש שנות רעב ואימה לאחר מכן, בקיץ '42, הגיע היום שאותו כינה אבא-הנורא בחייו.

עשרת אלפים יהודים רוכזו בכיכר העיר בויליצ'קה, כדי להישלח אל מותם. אביו מת עוד קודם לכן, וסבתו כבר נרצחה בבוקרו של יום בביתה. הוא, סבו, אמו ושלושת אחיו המתונו בכיכר. את אחיו הגדול, את זיגמונט, הפרידו מן המשפחה, ואת השאר, סב קשיש, אישה אחת ושלושת ילדיה, שלחו אל הצד האחר של הכיכר.

ואז, בתוך כל ההמולה והכאוס, ברגע אחד של צלילות נדירה, אחזה בידו אימו, ודחפה אותו הרחק ממנה. לך לזיגמונט, צעקה, לך לזיגמונט. צעקה ודחפה את בנה, ילד בן 14, קטן בגופו, הלאה, הלאה.

ואבא הלך. בכך חרצה את גורלו לחיים. מכאן ואילך, שמר עליו זיגמונט מכל משמר. לא אספר את הסיפור כולו - הוא נפלא, ונורא, ומטיל אימה, וכולו עובר בנוראות שבתחנות המוות של אירופה. תחילתו - מפעל העבדים הנורא בסטלובה וורי, ממנו איש לא יצא חי וממנו ברחו השניים יחדיו, המשכו בפלשוב - אותו מחנה שכיכב בסרט רשימת שינדלר, שלמפקדו הפסיכופט - אמון גת - יצאו מוניטין של אכזריות ורצחנות, ואחריתו - במאטהאוזן שבאוסטריה, שם שחרר אותו חייל הצבא האדום ב-6.5.45. אלא שזיגמונט אחיו, שהפך מתלמיד גימנסיה יהודי לשורד קשוח ואמיץ, אשר שמר על אבי מכל משמר, לא שרד את המלחמה, ונרצח, כמה נורא, כמעט חודש לפני סיומה. וכך, כפי שסיפר אבי, לא נלוותה ליציאתו לחופשי כל שמחה - שכן בעמדו בשערי המחנה ידע כי הוא בודד בעולם. אבא לא חיכה. הוא שם פעמיו דרומה, והגיע למקום באיטליה ממנו, כך שמע, ניתן לעלות לישראל. עלה, והתגלגל להכשרת הנוער בגבעת השלושה. שם הכיר נערה צעירה, ניצולת שואה אף היא, הלה שמה. הם נהיו לזוג. משם היתה דרכם לפלמ"ח קצרה.

הוא נהיה חבלן, ולחם בגדוד החמישי של חטיבת הראל. היא הייתה לוחמת, כן, לוחמת, בגדוד הרביעי של אותה חטיבה. לא היה לך קרב שלא נלחמו בו בדרך לירושלים. זו בקסטל, ובבית מחסיר, ובנבי סמואל, בסן סימון, ובפריצה לעיר העתיקה. וזה - בליווי השיירות, בשיח ג'ראח, וברמת רחל, אשר בסמוך לה, בפאתי בית לחם, במזרזר מר אליאס, נפצע, ואיבד את שתי ידיו, ואת עינו.

וכך, נהפך שוב עולמו. אלא שהפעם, ניצבה לידו אמי. באותה רוח פלמחניקית, חילונית, מבורדקת, של פעם, הודיעו לה חבריה על פציעתו. בהחלטה של רגע ידעה כי מקומה לצידי, וכי שירותה הצבאי - הסתיים. היא נטלה את מעט חפציה, בקשה מאחד ממפקדיה, דדו, ואולי אורי בן ארי, כי יסיעה למזרזר בעמק המצלבה שם שכב אבא. ואכן, כפי שסיפר לי אבא, הקול הראשון שמע כאשר שבה אליו הכרתו - היה קולה של אמא. כמעט שלוש שנים של ניתוחים בארץ ובחו"ל נדרשו לו כדי לשקם את גופו הפצוע, אלא שרוחו - הייתה איתנה, ולצידי - עמדה אמא.

בהיותו בן 24, פצוע קשה וחסר כל, ממש כך, מצוייד באישה אוהבת ובמוח חריף, חזר וישב על ספסל הלימודים אותו נטש בארץ אחרת, בהיותו בן 11. עתה למד בשפה אחרת, זרה וחדשה. את לימודיו בפקולטה למשפטים סיים בהצטיינות. מכאן ואילך נראה היה כאילו דבר אינו יכול לעצרו.

הוא היה פרקליט בשירות המדינה, ולימים - נעשה שופט, שלום, מחוזי, ולבסוף - נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה. האישה הזו, לא הפסיק, ולו גם לרגע, להאמין כי יצר האדם טוב מנעוריו; כי יש לדאוג לחלש, לפליט, לנרדף; הוא ידע כי שלילת חירותו של אדם היא עונש נורא; הוא ידע כי נכות מתמשכת היא קשה מנשוא;

אמר לי אחד מחברי, משפטן חיפאי, כי חברות הביטוח לא אהבו אותו - הוא נהג לפסוק כנגדן בנדיבות; כאשר נאלץ לשלוח אנשים אל מאחורי סורג ובריח, ראה לנגד עיניו את תנאי הכליאה הקשים.

הוא היה איש של עקרונות ושל יושרה. פיצויים מגרמניה סירב לקבל; אמירת אמת הייתה ערך עליון; הוא כיבד נשים ואנשים, לימד עצמו ערבות והיצר על כך כי מדינתנו אינה דואגת כי כולנו נדבר שפה זו.

אך מעל לכל אלה ריחף ציווי ראשוני אחד, פרטי, ואישי - לעולם, לעולם, אל תהא לנטל על הזולת. בין אם הזולת הוא חברך, או רעייתך, או מדינתך - אל תיפול עליו לנטל; היה עצמאי, וחופשי, ובלתי תלוי. כך חי את חייו - כך נסע לעבודה, כך כתב את פסקי דינו; כך טיפל בעצמו.

אלא שבצידם של כל אלה, וקודם להם, היה אבא איש רגיש, וחם, ואוהב. לעולם לא אשכח את הרגע שבו התייצב במסדרון בית החולים שעה קלה לאחר לידת נכדו הראשון, יותם, נעץ בו מבטו, ונמס לעד.

אבא שלי היה סבא נפלא, והסבאות שלו היתה הזדמנות עבורי לחזור ולחוות את ההורות שלו - עדינה, מלטפת, רכה.

ככל שיכל, וסהדי במרומים שזה לא היה קל, לרפד את עולמה. בריאותו התדרדרה, ראייתו כהתה, אוזניו כבדו – והוא בשלו – עומד על משמר אמא. מכסה אותה לפני שתירדם, נושק על מצחה ולוחש על אזנה, לילה טוב, בובי שלי. עד לאותה נפילה בה רוסקה ירכו. הוא ידע כי יותר לא יוכל עוד לסייע בידיה של אמא. הוא ידע כי מכאן, חסל סדר עצמאות. לא איש כמוהו יכנע. בצלילות, בבהירות, ישב עמי ועם מרים בחדרו. נימק את שנימק, והצהיר את שהצהיר. הוא ידע כי הפציעה קטלנית, וכי אם לא ינותח – לא תהא לו תקומה. שיכך את כאביו, עצם את עיניו, ונרדם לשינה ממנה לא קם. אל תדאג לאמא, אבא. אנחנו שומרים עליה. תנוח על משכבך בשלום.

הוא אהב את כל נכדיו, קיבל אותם, הבין אותם, היה קשוב לכל נייע ונייד של רחשי ליבם; עם זה – דיבר על ספרים, ועם אחר – על כדורגל; לזו – האזין לסיפורי אהבתה, ולזה – הקשיב ברוב קשב. לא בכדי, כשסיכם את עשייתו המשפטית, דיבר על פסקי דין ומאבקים בהם דאג לעניינם של ילדים ושללומם. כפרקליט העמיד לדין את מר בש, שהשאיר מקרר בחצר ביתו והרג, בשגגה, את ילדיו של שכנו; כשופט, שיפר את הליכי גבייתן של עדויות מקטינים, והטריד עצמו בעניין אימוצם של אלה, כאשר עניינים אלה הגיעו לשולחנו. איש מן הסובבים אותו לא חי את נכותו, ולא נתן עליה את הדעת לאחר 5 דקות של שיחה עימו; אלא שהיה בכך משהו מתעתע – משא נכותו לא היה קל.

אמא, שהיטיבה לדעת יותר מכל, כינתה את פציעתו "ויה דולרוזה של אדם אחד, הנושא את צלב פציעתו על גבו, לכל חייו".

והוא נשא את משאו זה בכבוד, ובחן, ובלי לקטר ולו גם פעם אחת.

אלא שלפני שנים מספר, דווקא כאשר ראוי היה לו כי החיים ימשיכו ויאירו לו פניהם, חלתה אמא בפרקינסון. מחלה ארורה, אשר הרחיקה אותה ממנו לאט, לאט ונטלה ממנו את משענת חייו, בת זוגו הנערצת.

את הגזירה הזו לא יכול היה לקבל, ואת רשעותה לא יכול היה לשנות. היא שברה את ליבו. וכך, בעודו ממשיך ומנהיג את כולנו, עדין, שקט, ואוהב, עשה, ככל יכולתו, לסייע בידיה של אמא. עמד על משמר תרופותיה, דאג לבריאותה, וניסה,

תכנון מס בירושה

מהם המיסים המוטלים במישרין או בעקיפין על נכסים שמתקבלים בירושה - דירה, מניות או רכוש אחר? האם דינם של כל היורשים שווה כשמדובר בחובות מס על עזבונות? - כיצד תכנון נכון יכול לסייע כשמדובר בירושה.

מאת ד"ר רפעת זאם, עו"ד*

מס. הפעולה השנייה הינה מכירה של זכות במקרקעין הנמנית על נכסי העיזבון. פעולה זו היא אירוע מס לכל דבר ועניין ותקום חבות מס מלאה בגין מכירה זו. את יום הרכישה ושווי הרכישה יראו בהתאם למוריש ומוטלות חובות דיווח וקיום גם על מנהל העיזבון. מכאן, לאור האמור, באופן כללי, קיימת עדיפות מיסויית לחלק את נכסי העיזבון בין היורשים על פני מכירתם לצדדים שלישיים. לפיכך, ככל שיש מספר נכסים והבדלי שווי בין הנכסים, העדיפות מבחינת מיסוי היא לייחד נכסים ספציפיים לכל יורש, במקום להוריש במשותף, ולאזן בין השווי השונה באמצעות נכסי העיזבון השונים ולא באמצעות תמורה בכסף או מכירה לצד שלישי. לעתים, משתלמת גם חלוקת נכסים לא שוויונית שאין בצידה חבות במס על פני חלוקה שוויונית שיש בצידה חבות במס עקב אילוצי איזון באמצעות תמורה בכסף או באמצעות מכירה החוצה.

פטור ממס בגין מכירת דירת מגורים מזכה שנתקבלה בירושה

דירת המגורים היא אחד הנכסים הנפוצים ביותר שעוברים בירושה ומכאן החשיבות הרבה של תכנון המס בהעברה כאמור. פרק חמישי לחוק מיסוי מקרקעין, שעבר לאחרונה רפורמה מקיפה, מעניק בנוסחו היום פטור ממס שבח בתנאים מסוימים בגין מכירתה של דירת המגורים המזכה היחידה של תושב

פ טירתו של אדם היא אירוע אישי ומשפטי חשוב ביותר. בתהליך הירושה עוברים נכסיו של המוריש ליורשים השונים על פי חוק או על פי צוואה. העברת נכסים זו, בתהליך הירושה היא בעלת השלכות מס חשובות וטומנת בחובה פוטנציאל לחביונות מס או להטבות מס משמעותיות. תכנון מס נכון עשוי להבטיח העברת נכסים אופטימלית במונחי מס. בישראל, כידוע, ובשונה ממדינות רבות אחרות, לא מוטל כיום מס ירושה ו/או עיזבון וזאת, לאחר ביטולו בשנת 1981. על כן, חשיפת המס המרכזית היא בעיקר, אך לא רק, למס שבח מקרקעין שמוטל בגין השבח ממכירת זכויות במקרקעין בהתאם להוראות חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן: חוק מיסוי מקרקעין) ולמס רווח הון, המוטל בגין הרווח ממכירת נכסי הון בהתאם להוראות חלק ה' לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) (להלן: "פקודת מס הכנסה"). בשני המסים האלה אתמקד במאמר זה.

מס שבח מקרקעין בירושה

חוק מיסוי מקרקעין קובע בצורה מפורשת, בסעיף 4, כי "הורשה איננה מכירה או פעולה באיגוד לעניין חוק זה". הוראה זו היא חשובה ביותר ודרכה מכיר המחוקק בכך שהעברת זכויות במקרקעין בירושה עקב פטירה איננה אירוע רצוני ומן הראוי שלא להכביד על העיזבון ועל היורשים ולכן, הוא מוציא את ההורשה מגדרי המכירה או הפעולה באיגוד מקרקעין, שהן היסוד המוסד להטלת מס שבח מקרקעין. את הוראת חוק זו יש לנצל, אך תוך הבנת משמעותה המלאה. הוראה זו אינה הוראת פטור ממס אלא הוראה לדחיית מס. שכן, כמצוות סעיף 26 לחוק, עת ימכור היורש את הנכס שקיבל בירושה, הוא ייכנס בנעלי המוריש ושווי הרכישה ייקבע על פי המוריש, וחבות המס בגין השבח בתקופת המוריש תילקח בחשבון כעת, ככל שאין פטור אחר. מכאן, לדוגמה, אם נכסי העיזבון כוללים מזומנים בסך מיליון ₪ ומגרש ריק ששוויו בשוק הוא מיליון ₪ הרי ששווי זה הוא שווי ברוטו ושוויו הנקי של המגרש הוא פחות מכך. הוראה חשובה נוספת נקבעה בסעיף 5(ג) לחוק מיסוי מקרקעין שמבחין בין שתי פעולות: הפעולה הראשונה הינה חלוקה של נכסי העיזבון בין היורשים שאינה נחשבת מכירה ואינה מהווה אירוע מס, אלא אם שולמה תמורה בכסף או בשווה כסף מחוץ לנכסי העיזבון שאז יראו רק את חלק התמורה האמור כאירוע

ככל שיש מספר נכסים והבדלי שווי בין הנכסים, העדיפות מבחינת מיסוי היא לייחד נכסים ספציפיים לכל יורש, במקום להוריש במשותף, ולאזן בין השווי השונה באמצעות נכסי העיזבון השונים ולא באמצעות תמורה בכסף או מכירה לצד שלישי

השוניים בהתאם למצבת דירותיו של כל יורש. מכאן הערך הרב לתכנון מס ביחס לדירות מגורים, שייקח בחשבון בצורה מדוקדקת את מכלול הנסיבות בשאיפה לנצל, בצורה מיטבית וחוקית כמובן, את מגוון הפטורים על פי פרק חמישי, לפי התנאים של החקיקה בנוסחה העדכני.

מס רווח הון בירושה

בגין מכירתם של נכסי הון אחרים, מיטלטלין ומקרקעין, שאינם זכויות במקרקעין ואינם באים בגדרי חוק מיסוי מקרקעין, מוטל מס רווח הון על פי חלק ה' לפקודת מס הכנסה שפותח בהגדרת "נכס" ומגדירו כ"כל רכוש". מס רווח הון מוטל, כמובן, בגין רווח ההון ממכירת נכס כהגדרתו בחלק ה'. בהגדרת מכירה, בסעיף 88 לפקודת מס הכנסה, הוציא המחוקק את ההורשה. מכאן, למשל, במותו של מוריש שהוא בעל חברה פלוגנית, עוברות המניות ליורשים, מבלי שתקום חבות במס רווח הון בגין מכירת המניות, שכן ההורשה אינה מכירה. אך שוב, אין מדובר בפטור ממס אלא בדחיית מס בלבד. עת ימכור היורש את מניותיו הוא, יבוא בנעלי המוריש ויחוייב במס בגין כל תקופת הרווח, גם זו של המוריש (סעיף 88 - הגדרת "מחיר מקורי").

חשוב גם לדעת ולקחת בחשבון כי נכסי הון שאינם זכויות במקרקעין ניתנים להעברה גם בתקופת החיים כמתנה לקרוב והעברה זו תזכה בפטור ממס, על פי סעיף 97(א)(5), ככל שמדובר במתנה בתום לב. זאת, בשונה מזכויות במקרקעין שהעברתם לקרוב ללא מס שבח צומצמה לאחרונה ובכל מקרה קיימת חשיפה למס רכישה בידי המקבל. הבדל זה עשוי להשליך על דרך העברת הנכסים השונים במתנה ו/או בירושה ויש לשקול אותו במסגרת כלל שיקולי התכנון, שהם תמיד שיקולים נסיבתיים ופרטניים ממקרה למקרה.

סיכום

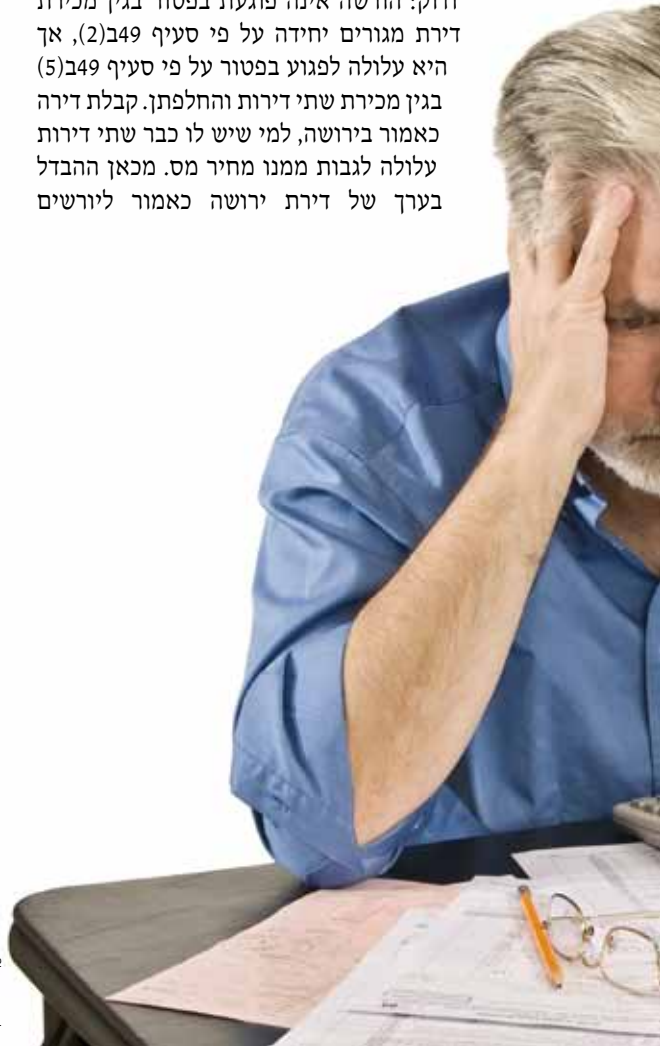
היבטי המס בגין העברת נכסים בירושה הם מורכבים ומגוונים. מורכבות זו מציבה אתגר והזדמנות בעת ובעונה אחת, הן למוריש, הן ליורשים והן למנהל העיזבון. מאתגר זה אפשר לצאת מורווחים או מופסדים. אך לאתגר זה יש להיערך בכל מקרה בבדיקה מקיפה, דקדקנית ופרטנית. היערכות כזו, בתכנון מס מתאים, היא הכרחית לכל מוריש בעל נכסים. אכן, סוף מעשה במחשבה תחילה.

* מרצה, חבר סגל בית ספר רדזינר למשפטים במרכז הבינתחומי הרצליה.

ישראל, או תושב חוץ שאין לו דירה במדינת התושבות שלו, זאת עד לתקרת שווי של 4.5 מיליון ₪ (סעיפים 49, 49א, 49ב לחוק). הפטור המרכזי כיום הוא, אפוא, הפטור בגין מכירתה של דירת מגורים מזכה יחידה ובצדו הפטור על פי סעיף 49 למי שבבעלותו שתי דירות אך לא יותר והוא מוכר אותן לרכישת דירה חלופית במקומן.

עוד נקבע בפרק חמישי כי קבלת דירת מגורים בירושה אינה פוגעת בפטור האמור בגין מכירת דירת מגורים יחידה (סעיף 49ג). ולמעלה מכך, מכירת הדירה שהתקבלה בירושה תהיה זכאית לפטור נוסף ונפרד על פי האמור בסעיף 49ב(5) לחוק. וכך מורה הסעיף: "המוכר דירת מגורים מזכה יהא זכאי לפטור ממס במכירתה אם נתקיים אחד מאלה: (5) המכירה היא של דירת מגורים מזכה שקיבל המוכר בירושה, ובלבד שהתקיימו כל אלה: (א) המוכר הוא בן זוגו של המוריש, או צאצא של המוריש, או בן זוגו של צאצא של המוריש; (ב) לפני פטירתו היה המוריש בעלה של דירת מגורים אחת בלבד; (ג) אילו היה המוריש עדיין בחיים ומוכר את דירת המגורים, היה פטור ממס בשל המכירה".

ודוק: הורשה אינה פוגעת בפטור בגין מכירת דירת מגורים יחידה על פי סעיף 49ב(2), אך היא עלולה לפגוע בפטור על פי סעיף 49ב(5) בגין מכירת שתי דירות והחלפתן. קבלת דירה כאמור בירושה, למי שיש לו כבר שתי דירות עלולה לגבות ממנו מחיר מס. מכאן ההבדל בערך של דירת ירושה כאמור ליורשים

המשפט בתחום התעבורה לקדמת הבמה

כראיה לחומרה שבה מתייחס בית המשפט לעבירות אלו נזכיר את הנאשמים המובלים אזוקים לדיון בהארכת מעצרים. רכיבי הענישה החמורה כוללים גם רכיבי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, עבודות שירות, שירות לטובת הציבור וכאמור פסילות רישיון ארוכות ועוד.

וכך זה נראה בחלק מבתי המשפט

נאשם המצפה כי יינתן לו יומו ביום המשפט בכבוד, בסבלנות ובפרטיות חש, ובצדק, אכזבה מהאופן בו מתבצעת ההתנהלות הביורוקרטית במשפט התעבורה. המציאות טופחת על פניו והתחושה אינה נעימה, בלשון המעטה. עשרות רבות של נאשמים ועורכי דין מתגודדים מסביב לשולחן תובע התעבורה, הכורע תחת עומס של טיפול בעשרות תיקים באותו יום, תוך ציפייה שקולם יישמע.

תובע התעבורה חסר אונים מול העומס, ומשתדל לרצות את כולם. חלק מהנאשמים בוחר להגיע להסדר טיעון, חלקם דוחה את הדיון כדי לגייס או להתייעץ עם עו"ד וחלקם בוחר לכפור באשמה ולנהל את התיק. ברור, לפיכך, שהמצב הנוכחי יוצר אי נעימות ואכזבה. כמו כן ברור לכול שעומס זה רב של תיקים חייב לקבל התייחסות וטיפול הולמים וכי יש לדאוג לשיפור המצב ויפה שעה אחת קודם.

שופטי התעבורה עושים מלאכת משפט צדק וכאמור,

פעם לא היו הרבה מכוניות בארץ. לא היו הרבה נהגים ולא היו הרבה כבישים. בימים ההם, הכול היה פשוט וגם אל עבריני נהיגה התייחסו אחרת אז.

הימים הללו חלפו מזמן. מספר המכוניות גדל, וכך גם גדל מספר הנהגים, הכבישים, עורכי הדין בתחום התעבורה, המומחים, הוועדות והשופטים. הענישה של עבריני התעבורה מצויה כיום במדרג גבוה מייד לאחר הענישה של המשפט הפלילי. אז מדוע לא מקצים לתחום משאבים ראויים, שיהיה בהם כדי לאפשר לעוסקים בו לבצע את עבודתם כראוי ובכבוד?

עו"ד אבי חליוא

השתלמויות שנתיות בתעבורה, פאנלים בימי עיון שבהם מתקיימים דיונים מקצועיים בתחום, פעילויות שוטפות של ועדות תעבורה במחוזות ברחבי הארץ, הידברות ושיתוף פעולה מקצועי עם נציגי מערכת המשפט ונציגי הלשכות של תביעות תעבורה, מפחים תקווה כי המשפט בתחום התעבורה זוכה לעדנה ותופס אט-אט את מקומו הראוי בקדמת הבמה המשפטית.

משפט בתחום התעבורה - משפט להמונים

מידי יום מוזמנים לבתי המשפט לתעבורה ברחבי הארץ מאות נהגים, העושים דרכם מדי יום בכבישי ישראל ומבצעים עבירות תעבורה, קלות כחמורות, מסוג הזמנה לדיון. היום, יותר מבעבר, מספר גדל של אזרחים שלהם נרשם דו"ח תעבורה מסוג ברירת משפט, בוחרים לממש את הזכות למשפט ולהגיע לשערי בית המשפט להוכחת חפותם. כפועל ישיר מכך, אלפי תיקי תעבורה נערמים בבתי המשפט, כמו גם בלשכות התעבורה. הגידול הזה במספר הפונים מחייב התנהלות ביורוקרטית השונה מהליכי המשפט המוכרים בתחומי המשפט האחרים. לחלק מן האזרחים, הגודשים מידי יום את פתחו של בית המשפט לתעבורה, מדובר במפגש ראשון עם מערכת המשפט בישראל ומשכך, נהגים אלה מגיעים לדיונים כשהם נרגשים עד כדי הדרת שינה מעיניהם. העונש בעבירות תעבורה קלות מסתיים, בדרך כלל, בקנסות, בפסילת רישיון נהיגה על תנאי ובפסילות בפועל לתקופות קצרות. ייאמר מיד כי הענישה מחמירה מאוד במשפט בתחום התעבורה בעבירות חמורות. עבירות כגון נהיגה במהירויות גבוהות, תחת השפעת אלכוהול, נהיגה בזמן פסילה, בתאונות דרכים קשות ועוד, גוררות, בין היתר, רכיבי ענישה של שלילת חופש תנועה כמו פסילות רישיון ארוכות מועד לחודשים רבים ואף שנים.

ועדות התעבורה, המשמשות כנציגות עורכי הדין בתחום התעבורה, פועלות במשנה מרץ, במקצועיות וביעילות, לשינוי ושיפור ופעילותן ברחבי הארץ אכן ניכרת. חברי הוועדות רושמים לפנייהם את הבעיות היומיומיות ומנסים בכל כוחם למצוא להן פתרון, וזאת ע"י הדברות עם נציגי מערכת המשפט, נציגי לשכות התעבורה ונציגי גופים מקצועיים (כמו רשות הרישוי, המכון הרפואי לבטיחות בדרכים נציגי המשטרה ועוד).

השתלמויות בתעבורה לשיפור והתמקצעות

שלא כבעבר, השתלמויות בתחום התעבורה הן דבר שבשגרה בימינו. בשנת 2008 עו"ד רחל בן ארי, בתפקידה כיו"ר ועד מחוז חיפה, נתנה אור ירוק לקיום השתלמות בתעבורה וההצלחה לא אחרה לבוא, עשרות עורכי דין נטלו חלק בהשתלמות. מאז, ההשתלמויות בתחום, בהן נוטלים חלק מטובי המרצים, מתנהלות כחלק בלתי נפרד מתוכנית ההשתלמויות של המחוז. מעבר להשתלמות ארוכה בתמישה מפגשים, נערכות גם השתלמויות קצרות ומתקיימים גם ימי עיון במוקדי המחוז.

שופטי התעבורה בחיפה, בראשם נשיא בתי משפט השלום במחוז, כב' השופט אינאס סלאמה תומכים ועוזרים לקיום ההשתלמויות ואף נוטלים חלק כמרצים. נציגי המשטרה ולשכות התביעה נעתרים לבקשות ליטול חלק ואנשי מקצוע מהשורה הראשונה מאגף הרישוי, מהמשטרה, מהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים ועוד, מאשרים השתתפותם כמרצים. אין כל ספק כי להתמקצעות עורכי הדין בתחום התעבורה חלק חשוב ביותר בהתמקצעות ומתן שירות טוב יותר ללקוחותיהם.

החזון המיוחל

עורכי דין בתחום התעבורה, כמו גם, להערכתני, נציגי מערכת המשפט ונציגי תביעות תעבורה, מייחלים ליום שבו תמונת המצב בתחום תשתפר. בחזון זה אנו רוצים לראות שהתגודדות ההמונים בלשכות התעבורה ובבתי המשפט יחלפו מן העולם (כמובן שללא קשר ובנוסף, התקווה היא שגם הנהגים ינהגו באחריות ובזהירות והתשתיות תשתפרנה).

החזון הוא ליצור מצב שבו **עורכי דין יוכלו לתאם פגישה בזמינות גבוהה**, בניחותא, ללא לחץ זמן, ובכך לאפשר גישה לבית המשפט כאשר מספר הנאשמים סביר.

בחזון זה יהיה משרד נפרד בהיכל המשפט (ישנם מחוזות בהם זה קיים) אשר יאויש על ידי תובע משטרתי המקבל את פני הנאשם בכבוד ובפרטיות. אלה ועוד הן דרישות לגיטימיות הכרחיות ואפשריות.

הדרך אולי עוד ארוכה, אך **בימים בהם נראים ניצני שיפור** אין לנו אלא להאמין ולקוות שבמהירה בימינו תחום התעבורה לא ייחשב עוד כבן החורג של המשפט הפלילי אלא יזכה ליחס וטיפול נאותים, שיהא בהם כדי לשפר את ההתנהלות ואת התחושה של כל המעורבים.

גזרי הדין החמורים שוללים מנהגים שעברו עבירות חמורות זכויות יסוד כמו חופש תנועה, פגיעה בעיסוק ואף שלילת חירות. דווקא בשל כך יש להכיר בכך שהמשפט בתחום התעבורה מורכב כמשפט פלילי לכל דבר ועניין ואשר על כן, יש לתת לו את המשקל הראוי.

לשכות התעבורה וועדות התחבורה

לשכות תביעות התעבורה בישראל כורעות תחת עומס רב. בשגרת יומם מתייצבים התובעים באולמות בתי המשפט ובנוסף, הם אמורים לתת מענה למאות נאשמים ועורכי דין הצובאים על פתחי הלשכות לצילומי תיקים, להידבר עם נאשמים ועם עורכי דין, לחתום ולאשר כתבי אישום, לנהל תיקי הוכחות, לכתוב סיכומים, לטעון לעונש ועוד...

כל עומס הפעילות הזה, מקבע עובדתית את הלחץ הכמעט בלתי אפשרי על לשכות התעבורה. ואם בכך לא די, הרי שמחסור בכוח אדם מקצועי (תובעים) ובכוח עזר (פקידים) רק מחמיר את המצב.

לפיכך, ככל שקברניטי המשטרה יתנו דעתם לצרכים המציאותיים ויפעלו לגיוס כוח אדם, ליעול בהתנהלות היומיומית בלשכות התעבורה ובבתי המשפט, הם יביאו בכך לשחרור השסתום של הלחץ המצטבר. אם לא ימצא פתרון ממהר - הלחץ האמור רק יגבר עד כדי מצב בלתי אפשרי.

תקנה 15 - Quo-Vadis

נדרש שינוי באופן קביעת נכות של נפגעי עבודה ביישום תקנה 15 של הביטוח הלאומי.

מכוח תקנות 14 או 31(ב) בשים לב למקצועו ולגילו של הנפגע ובלבד שדרגת הנכות היציבה כתוצאה משינוי זה לא תעלה על 19% אם דרגת הנכות פחותה מ-20% ובכל מקרה אחר לא תעלה על 100%.

15 (ב). הוועדה תתחשב במקצועו של הנפגע כאשר לדעתה הוא אינו מסוגל לחזור לעבודתו או לעיסוקו והנכות לירידה ניכרת ולא מזמן מוגבל בהכנסותיו.

16 א. לא תקטין הוועדה דרגת נכות על פי תקנה 15, לא תגדיל דרגת נכות של 20% ומעלה לפי אותה תקנה ולא תגדיל דרגת נכות לפי תקנה 16, אלא לאחר התייעצות עם הרשות האמורה בתקנה 18א.

17 א. עברו 12 חודשים ולא יותר מ-60 חודשים מאז קבעה וועדה או וועדה לערעורים לאחרונה לנפגע דרגת נכות יציבה בשיעור של 20% או יותר, רשאי הנפגע לתבוע מהרשות האמורה בתקנה 18 א לקבוע אם הנכות הביאה לירידה ניכרת ולא מזמן מוגבל בהכנסות הנפגע והרשות תקבע את דרגת הנכות בשיעורים ובתנאים כאמור בתקנה 15 א כללה הדרגה האחרונה שנקבעה לנפגע, קביעה לפי תקנה 15, רשאים הנפגע או המוסד לתבוע מהרשות לקבוע אם חל שינוי בהשפעת הנכות על הכנסות הנפגע ובהתאמה להקטין או להגדיל את דרגת הנכות בשיעורים ובתנאים כאמור בתקנה 15 א.

17 ב. הרשות תדון בתביעה נוספת כאמור בתקנת משנה (א) רק אם חלפו 12 חודשים ולא יותר מ-60 חודשים מיום שנקבעה לנפגע הדרגה האחרונה.

בהיבט המעשי, בכנייתו של עד 19%, אין צורך או מקום להפנייה לדיון בוועדת הרשות, שבדרך כלל לא תמליץ על הפעלת התקנה, אלא שיש בכוחה של הוועדה, אם מדרג ראשון קרי וועדה אזורית, או בדרך ערעור, להגדיל את

א כל העוסקים בתחום הביטוח הלאומי מודעים לכך שתקנה 15 חורגת מגבולות תקנה רגילה. לאחרונה קיבלה התקנה תפנית בעייתית כשהביטוח הלאומי מפרש אותה לחומרה ועושה בה שימוש בדרך לא נכונה, תוך התאמה עם תקנה 17. כוונתנו לתקנות הנוגעות לקביעת דרגת נכות של נפגעי עבודה, בהתאם לחוק ביטוח לאומי, כשהתקנה מצוייה בפרק הדין בוועדות רפואיות ובתוכן חבוייה "מלכודת דבש", בדמות תקנה 15.

מי קובע מי יקבל וכמה

להבנת הרקע, נחזור לשורשיה ההיסטוריים. הדוגמא הקלאסית לצורך בתקנה הוא הפסנתרן, שבעקבות תאונה בעבודה איבד אצבעות ונקבעה לו נכות של מענק (בין 0 ל-19 אחוזים) או נכות המזכה בקצבה מ-20% ויותר, כשברור לכול, שהפגיעה באצבעותיו פירושה נכות משמעותית ועל כן, יש צורך ביישום התקנה המאפשרת הגדלה או אף הקטנה של הנכות שברפואה, עד כדי מחצית. האפשרות להקטנה בוטלה בתיקון לפני מספר שנים, הואיל ובפועל כמעט ולא הוקטנה נכות שברפואה תוך יישום תקנה 15.

כדי להבין את הרעיון החדשני שבדעתנו להוביל, להלן נוסח התקנות:

15" א. הוועדה רשאית לקבוע דרגת נכות יציבה גדולה עד מחצית מזו שנקבעה לצד מבחנים, או מזו שנקבעה

עו"ד ישראל
ינוגר

Shutterstock.com

**ועדה רפואית
לערים
המורכבת
מרופאים, אמורה
להעמיק בנושאי
תעסוקה, כספים,
משכורות,
כלכלה וכושר
עבודה, משל
רופא קרדיולוג
אמור לעסוק
בירידות בשכר,
מסוגלות להיות
נהג אוטובוס או
נהג מטרונית**

וחלו שינויים בנתוני כושר העבודה בהשתכרות וזאת בהקבלה לתקנה 36 לתקנות הנ"ל, העוסקת בהחמרת מצב רפואי. קיים, אבל, הבדל יסודי - לפי תקנה 36 יש צורך באישור רופא מוסמך שחלה החמרה ואילו לפי תקנה 17, במגבלה של 5 שנים, ניתן לפנות בפנייה ישירה למל"ל.

בפועל, התקנה איפשרה הן לנפגע והן למוסד לתבוע (הדגש לא במקור) מהרשות לקבוע (הדגש לא במקור) אם חל שינוי בהשפעת הנכות על הכנסות הנפגע ובהתאמה - להקטין או להגדיל את דרגת הנכות. הפרקטיקה יצרה תמונה שונה - במקום "לתבוע" זה הפך ל"לקבוע", והמוסד מנצל את השינוי בתקנה 17 ופותח תיקי נפגעים בעלי קצבה טרם חלפו 5 שנים מהקביעה האחרונה והרשות מתכנסת בגפה ובעצמה ולא תמיד נותנת זכות שימוע לנפגע ומבטלת, בלי כל החלטה נוספת של ועדה רפואית, את יישום תקנה 15 במלואה או בחלקה. בדרך זו, חוסך לעצמו המוסד ערעור לביה"ד לעבודה על החלטת ועדת עררים, שיישמה את תקנה 15 בניגוד לעמדתו.

יתרה מכך, לאחרונה, נוצרה תקלה חדשה ונפגעים בעלי קצבת נכות, שקיבלו בזמנו תקנה 15 ומצבם הרפואי החמיר, יוצאים מקופחים מההחמרה המוכרת. לדוגמא, נפגע בעל שיעור של 50% נכות שברפואה ועם יישום תקנה 15 במלואה זכה לקצבת נכות בת 75%. נכות שכזו מזכה בקצבת נכות תואמת ובקצבה מיוחדת. בחלוף שנים, כשמחמיר מצבו הרפואי של הנפגע, הוא עומד במבחנים של תקנה 36 ומוזמן לוועדה רפואית הקובעת לו נכות של 60%. בשלב זה, הדיון עובר לוועדת רשות המבטלת את יישום תקנה 15 והתוצאה היא שהנפגע לא רק שיקבל קצבת נכות בת 60% בלבד אלא אף יאבד זכאותו לקצבה מיוחדת.

ועדת הרשות הופכת אט-אט לוועדה דומיננטית, כשבעצם היא אורגן של הביטוח הלאומי, ומורכבת מפקידי. בניגוד לדעה הרווחת, שערעור על החלטות ועדת ערעורין ביחס לתקנה 15 מוגש לביה"ד לעבודה, כערעור לפי סעיף 123 (בשאלה משפטית בלבד), מן הראוי כי כשם שערעור על החלטות המוסד על תקנה 17 המוגש ככתב תביעה לכל דבר, עם הוכחות הבאת ראיות ועוד (בדומה לדחיית הכרה בפגיעה מסויימת כתאונה בעבודה), כך גם ערעור על יישום או אי יישום תקנה 15, צריך להיות מוגש לביה"ד לעבודה כערעור שבעובדה, הואיל ואין להטיל על רופאים תפקיד של חוקר, כלכלן, חשב ועוד. זה אינו תפקידה של ועדה רפואית, אלא תפקיד ביה"ד. שאם לא כן, נוצר מצב מסוכן ובלתי אפשרי בו ועדות רפואיות, כמעט תמיד ובאופן מוכני, מאמצות את המלצת ועדת הרשות. דיון כתביעה לכל דבר בביה"ד יאפשר הבאת ראיות דיון ענייני.

נסכם, איפוא, כי הגיעה העת למחשבה חדשה ולבירור ענייני ולא רפואי של תקנה 15, בהקבלה לתקנה 17, כשבשתייהן עמדת ועדת הרשות היא עמדת פקיד התביעות והביקורת עליה אמורה להיות מקצועית ולא רפואית. הערעור על אי יישום תקנה 15 זהה לאי יישום תקנה 17 ולכן אמור להתברר בביה"ד לעבודה, בדומה לערעור על החלטת פקיד תביעות שהוא החבר הדומיננטי בוועדת הרשות.

הנכות. האמור תקף בתנאי שזה אינו עובר את 19% והמקרים המקובלים הם 10% נכות ההופכים ל-15% עם תקנה 15 וכן נכות שבין 10% עד 19%, שבמקום תוספת מחצית, שעשויה להגיע עד 28%, קיימת הגבלה בתקנות שנכות בת מענק אינה יכולה להפוך לנכות בת קצבה.

נשים דעתנו לקביעות של 20% נכות ויותר, כשלפי תקנה 16א', חובה ההיוועץ בוועדת הרשות. מהי אותה ועדה? כאן אנו מופנים להגדרה:

" הרשות" - ועדה המורכבת מפקיד השיקום כמשמעותו בתקנות ביטוח לאומי, שיקום מקצועי תש"ז 1956 מרופא מוסמך, עובד המוסד שנקבע לכך ע"י מנהל ביטוח נפגעי עבודה". במילים אחרות, ועדת הרשות היא ועדה של ביטוח לאומי בלבד.

הפרדוקס

נפגע שחלף על פני המשוכה של נכות בת קצבה עובר תחת שבט הביקורת של פקידי המל"ל, בוועדת הרשות המתכנסת בגפה, כשאינו לו, בדרך כלל, מעמד או זכות שימוע. קביעה זו של הוועדה המכונה "המלצת הוועדה", מועברת לוועדה רפואית, אם אזורית ואם ערעורין וזאת מאמצת, באופן מוכני, את המלצת ועדת הרשות, קרי המלצת הביטוח הלאומי. לנפגע קיימת בעצם זכות להציג בפני ועדת הרשות חומר או חוות דעת משלו, כגון חוות דעת רופא תעשייה, אך הסיכוי שוועדת הרשות תתחשב בכך הינו אפסי למדי. ועדה רפואית לערעורין המורכבת מרופאים, אמורה להעמיק בנושאי תעסוקה, כספים, משכורות, כלכלה וכושר עבודה, משל רופא קרדיולוג אמור לעסוק בירידות בשכר, מסוגלות להיות נהג אוטובוס או נהג מטרונית וכדומה, ללא הידע, הכושר והזמן לכך, ולכן הוועדות הרפואיות מקבלות, כאמור, מוכנית את המלצת ועדת הרשות.

המלצת ועדת הרשות מועברת לוועדה הרפואית ועל החלטת הוועדה הרפואית לערעורין יש זכות בדין להגיש ערעור, לפי סעיף 123, בעניין משפטי בלבד. מרבית הערעורים נדחים. הסיכויים לשנות החלטת ועדת ערעורין בעניינים שברפואה בבית הדין לעבודה הינם אפסיים. כך גם בערעורים עפ"י תקנה 15. הפרקטיקה המקובלת היא שבתיה"ד מקבלים את הערעורים ומחזירים את הדיון לאותה ועדה, או לעיתים, לוועדה בהרכב אחר, אך ביה"ד אינו נכנס, לפי סמכותו בהתאם לסעיף 123 לחוק, לפרטי החלטות ועדת הרשות ולא קובע בעצמו את יישום התקנה.

קריאה לבית הדין

קיים תקדים אחד בלבד, בו היתה לי הזכות להופיע עוד בפני הנשיא י. בר ניב ז"ל בבית הדין הארצי, שקבע בעצמו יישום תקנה 15 במלואה מבלי להשיב הדיון לוועדה רפואית לערעורין או לוועדת הרשות והגיעה העת שבתיה"ד ינהגו בדרך זו, כדי לחסוך אין סוף דיונים.

שינוי דרסטי חל בהיכנסה לתוקף של תקנה 17. מטרת התקנה היא לאפשר דיון מחודש ביישום תקנה 15 במידה

בימים אלה, בהם התלונות על יוקר המחיה, מחירי המילקי וארץ חמדת מרקיעות לגבהים חדשים - ספק עידוד לירידה, ספק עידוד לפרסומת אישית בלתי נדלית בפוסטים חתישים בפייסבוק, מרענן לשמוע את קולם של אלו שבחרו בסולידריות ובמחויבות עד כדי הקרבה לישראל.

**מראינת: עו"ד
ארנית זונברג**

ל עורכת הדין מיוריאל קופרמן היה הכול לכאורה - חיים באירופה, בית מקסים, פרנסה, מקצוע נחשק, חברים, קשרים, חיי קהילה והכול בשפה הרומנטית בתבל. היא עזבה כל זאת לטובתנו, לטובת ח' וע', לטובת חיפה, לטובת חיים בישראל. הקשיבו למה שיש לה לומר.

תארי את מסלול ההכשרה שלך.

סיימתי תואר שני בדיני מקרקעין באוניברסיטת ג'אן מולין - ליון III וב- 1992 נרשמתי למבחן קבלה למרכז הכשרה מקצועית לעורכי דין. התקבלתי עם 25 מתוך כ-300 מועמדים שניגשו לבחינה. שנת הלימודים במרכז ההכשרה הייתה מרתקת - שילוב לימודים עם מיטב עוה"ד והשופטים של המחוז והתמחויות במגוון בתי משפט, כולל בימ"ש לענייני משפחה, בימ"ש לנוער, בימ"ש לערעורים בעניינים פליליים, אצל שופט חוקר. לאחר סיום לימודי קיבלתי 3 הצעות עבודה. עבדתי כ-4 שנים בשני משרדים, במהלך

Shutterstock.com

הופעתי במגוון בתי משפט: בעניינים אזרחיים, פליליים, בדיני משפחה, בדיני עבודה ובבתי משפט מינהליים.

יהודיה בצרפת

לא סבלתי מאנטישמיות כעורכת דין. להיפך, היותי יהודייה היה סוג של יתרון או "הילת יוקרה". עם זאת, שמעתי בחיי לא מעט הערות לא נעימות על היהודים, בעיקר בנושא כסף. תמיד ידעתי שאני שונה. למדתי בבתי ספר ממלכתיים חילוניים, ולרוב הייתי הילדה היהודייה היחידה בכיתה. הבית היה יהודי מסורתי ואבא תמיד אמר שאסור לי להסתיר את יהדותי ושאני תמיד צריכה להתגאות בכך. זה לא דבר מובן מאליו. חברותי הסתירו את יהדותן מצאו את עצמן, לא פעם, במצבים בהם נאמרו בנוכחותן דברים איומים על יהודים מבלי יכולת להגיב.

בגיל 6, ילד מכיתתי אמר לי "יהודיה מלוכלכת" - קללה מאוד נפוצה בקרב האנטישמים בצרפת. המורה העירה ואמרה: "דווקא מיוריאל ילדה חמודה ונקייה!". במקרה אחר, נשאלתי ע"י חברה "למה אתם רצחתם את ישו?" הורי הסבירו לי שעלי להשיב שהרומאים עשו זאת. לא היה פשוט להזדהות כיהודייה בצרפת. ברוב המקרים היו שלוש תגובות ששמעתי: "ראית את תוכנית הטלוויזיה על השואה?": או "ידעתי שאת לא ממש צרפתייה...". או "האמת, אין לי שום דבר נגד יהודים, אני לא אוהב ערבים".

האם משהו מכך משפיע על עמדותיך היום?

עניין ה"זהות היהודית" תפס אצלי מקום בחיים מעבר לכל פרופורציה. צר לי על בזוז הזמן והאנרגיות השליליות שהקדשתי לזה. אני שמחה שבנותיי גדלות בישראל ולפחות עם הסוגיה הזו הן לא צריכות להתמודד. אני הרגשתי "מיעוט". כעסתי על הוריי שבחרו לחיות בגולה ומצד שני לא רצו לשמוע על "בווי פרנד" או חס וחלילה על חתונה עם גוי. אין ספק שזה גם חידד אצלי את היחס למיעוטים.

ישראל

בגיל 15, הגעתי לביקור ראשון בישראל. ב-1983 פגשתי את ראש הממשלה מנחם בגין ז"ל שהגיע לשדה התעופה בדיוק כשנחתנו. ב-1985 נסעתי עם תנועת בית"ר, ואז פגשתי ודיברתי עם ראש הממשלה המכהן דאז יצחק שמיר ז"ל, בביקור במוזיאון בתל חי - הוא דיבר צרפתית שוטפת. ב-1988 התנדבתי לצה"ל, פגשתי את ראש הממשלה דאז שמעון פרס, בעת שיצא ממשכן האופרה ביפו, ואף הוא דיבר אתנו צרפתית שוטפת.

ההחלטה לעלות התקבלה בשלושה ימים

את ובעלך עשיתם "כברת דרך".

הכרתי את יאן בעלי, בטיול סקי שארגנה אגודת הסטודנטים היהודים ליד ליון. הוא היה סטודנט למתמטיקה בפריז, בבית הספר היוקרתי של לואי לה גרנד. אחרי כשנה, נפגשנו בערב חברים ומאז לא נפרדנו. הוא סיים את לימודיו כמהנדס מחשבים ומייד התחיל לעבוד במחלקת מחשוב של המועצה האזורית של ליון.

עו"ד מיוראל קופרמן

**בגיל 6, ילד
מכיתתי אמר
לי "יהודיה
מלוכלכת" -
קללה מאוד
נפוצה בקרב
האנטישמים
בצרפת. המורה
העירה ואמרה:
"דווקא מיוראל
ילדה חמודה
ונקייה!.."**

את בנותיי גדלות בארץ (אלזה בת ה-19 כבר חיילת, משרתת בדובר צה"ל, נעמי בת 16 ודורין בת 14 תלמידות עירוני ה'), ניכר כי הן הרבה יותר מאושרות ממה שהייתי בגילן: אין להן התעסקות יומיומית בשאלות קשות של זהות.

לקח לי כ-10 שנים לחזור לרמת ההכנסות שהיתה לי מהמקצוע טרם העלייה. אך מבחינתי, זה לא העיקר. אני מרגישה הרבה יותר שלמה עם עצמי מאז שעליתי ארצה, יותר שלוה ורגועה באופן כללי.

היום, אני עוסקת בחוזים - נדל"ן ודירות. אני מייצגת רוכשים/מוכרים ישראלים ותיקים, עולים חדשים וצרפתים שמשקיעים כאן, עוסקת בנייהול נכסים, בדיני ירושה, באספקטים בינלאומיים: למשל - מנוח תושב צרפת שהשאיר כאן רכוש ומנוח תושב ישראל שהשאיר רכוש בצרפת. אני מנהלת תיקים מול הנוטריון הצרפתי וגם מול רשויות המס בצרפת - שם קיים מס עיזבון מאוד גבוה. אני כותבת חוות דעת בדין הצרפתי בכל מיני תחומים, לרבות דיני משפחה וירושה, דיני נזיקין ואף בפלילי. שמרתי על קשרים עם עורכי דין בצרפת, בעיקר בליון ובפריז, וכך אני גם מתעדכנת בחקיקה ובפסיקה בצרפת.

העליה לישראל - הייתה אחת ההחלטות הנכונות שקיבלתי

האנשים כאן ידידותיים ואכפתיים. כאן למדתי מה זאת אנושיות: הצרפתים אדישים - אפשר לחיות 10 שנים ליד השכן דלת מול דלת ולא להחליף אתו מילה.

חיי הילדים בצרפת מסובכים יותר. כאן יש חופש גדול לילדים, אנחנו לרוב מכירים את החברים שלהם ואת הוריהם. אולם, מפתיע כי דווקא כאן קל יותר לתת לילדים לצאת בראש שקט. בצרפת, קיימת אלימות רבה בערים ובעייתי לתת לילדים לצאת לאחר רדת החשיכה.

בהתחלה, הופתעתי שהמורה בביה"ס מוסרת את מספר הנייד לתלמידים ולהורים. בצרפת - למורים יש מספר חסוי כי הם חוששים מהטרדות של התלמידים, או ההורים. וכמובן, מזג האוויר כאן מצוין. בחיפה במיוחד. הים וההר עושים את שלהם. כשאני חוזרת לצרפת בחורף, אני מרגישה שחסר לי אור וחום, ולא רק פיזית!

סיפור העלייה שלנו החל ב-1997. קרובת משפחה מתל אביב שלחה לנו מודעת דרושים של חברת אינטל ישראל למרכז הפיתוח שלה במת"מ בחיפה. צוות של עובדי אינטל הגיע לפריז, כדי לערוך רעיונות עבודה. יאן הוזמן לראיון ונסע לפריז ובאותו יום, אחרי שעבר בהצלחה את המיונים, קיבל חוזה עבודה לחתימה. נתנו לנו שלושה ימים להחליט אם נגיע לארץ בתוך 3 חודשים. זו הייתה החלטה מאוד קשה כי עברנו דירה אחרי 6 חודשים של שיפוץ. אלזה, בתנו הבכורה, הייתה בת 18 חודשים, לשנינו הייתה קריירה מוצלחת, וכל המשפחה הקרובה - הורים, אחים, סבים וסבתות היו בצרפת. אחרי שלושה ימי ייסורים והתלבטויות קשות, החלטנו ... להפסיק לחשוב ופשוט ללכת על זה. מאז יאן עובד באינטל, עכשיו כמנהל מחלקה בתחום הפיתוח.

איך, ללא ידע בעברית, השתלבת במקצוע שלנו, שהוא מקצוע של מילים?

לא ידעתי עברית ובתחילה למדתי באינטנסיביות באולפן. למרות שעבדתי כעורכת דין כ-4 שנים, הייתי צריכה לעבור מסלול כמעט מההתחלה כדי לקבל רישיון ישראלי - לימודים ומבחנים בעשר יחידות לימוד בדיני מדינת ישראל, שנת התמחות אצל עוה"ד סמי ווהבי בחיפה, והמבחן המעשי של לשכת עוה"ד. בשנת 2000, כשלוש שנים אחרי העלייה (ושתי לידות של בנותיי נעמי ודורין), התקבלתי כחברה בלשכת עורכי הדין.

"יהודיה בליון, צרפתיה בחיפה"

לא היה קל למצוא עבודה כעולה חדשה בעלת מבטא צרפתי. עו"ד זיו פוקס לקח את הסיכון ומגיעה לו תודה על כך. אחרי שנה כשכירה התמנית ליועצת משפטית של הקונסוליה הצרפתית בחיפה.

האם ישראל הייתה נושא מרכזי בבית בצרפת?

בהחלט. ספגתי את האהבה לישראל מהבית. ב-1973, בעת מלחמת יום הכיפורים, אבי, שהיה חייל לשעבר בצבא הצרפתי, הגיע למשרד של הסוכנות היהודית כדי להתגייס ולהילחם בישראל. מסתבר שהיה שם תור ענק של מתנדבים. לכולם אמרו בנימוס שלא צריכים אותם.

באותה עת, להורי הייתה תוכנית חסכון שהסתיימה והם תכננו להחליף מכונית בכסף הזה. הם לא חשבו פעמיים ותרמו את כל הכסף למען ישראל. כשהודענו על החלטתנו לעלות לארץ, חברינו הטובים (הלא יהודיים) אמרו לי: "צר לנו שאת עוזבת אותנו, אבל בישראל תהיה יותר מאושרת".

מה את חשה לגבי התלוונות כאילו ישראל אינה מקום טוב לכלכלית לחיות בו?

אני מאמינה שישיראל היא מקום טוב יותר מהרבה מקומות אחרים בעולם, גם כלכלית. בצרפת, למשל, עשרות אלפים עוזבים את המדינה מידי שנה בגלל העומס הבלתי נסבל של המיסים ובשל בעיות חברתיות. למי שחושב חלילה לעזוב את ישראל כי "יותר קל שם כלכלית", אני מפנה לשאלה הראשונה: מה זה לגדול כילד יהודי בגולה? האם הם רוצים שהילדים שלהם יחוו את החוויות שחוויתי שם? כשאני רואה

קטע מרשימה של עו"ד קופרמן מהתנדבות בפרויקט "שיעור אחר":

"בשיעור שהעברתי בכיתה ה' בביה"ס "גבריאלי" שאלתי את הילדים אם הם מזהים את המבטא שלי וכולם זיהו את המבטא המובהק. רשמתי על הלוח את המילה "חוזה" ושאלתי את התלמידים מה אומרת להם המילה. הייתה השתתפות יפה ודנו במושגים של "תום לב", "גמירות דעת", מפגש רצונות" "הפרת חוזה" וכן על חוזי מכר, שכירות וחוזי עבודה. התרגשתי כשילדה יפיייה ממוצא אתיופי שאלה אותי לגבי הפרת חוזה של אמא שמסרה את התינוק שלה למשפחה אומנת ואחר כך ביקשה להתחרט.

בהמשך חילקתי אותם ל-4 קבוצות של 3-4 ילדים והעברתי להם פתקים ובהם סיפורים קצרים בנושא חוזים ושאלות: האם נכרת חוזה? האם מותר לבטלו? האם ניתן לאוכפו? בסוף הפעילות נציג מכל קבוצה הסביר את התשובה שבה בחרו.

נפרדתי מהתלמידים עם חטיפי שוקולד ומסר שבישראל הכול אפשרי, שהשמיים הם הגבול וגם מי שמגיע כעולה חדש עם מבטא כבד יכול לעבוד כעו"ד בישראל, ואסור לוותר על הגשמת חלומות. נהינתי והזמן עבר במהירות."

השטחת הפירמידות - האם המרפא לשוק ההון?

עו"ד יהודית קורן

בנקאי, חברה או חברות ציבוריות. החברה הציבורית, בצירוף הון המגויס מן הציבור, רוכשת חברה ציבורית נוספת, וכך הלאה. הסכימה הבאה באה להדגים את המבנה הפירמידאלי. יצויין כי המבנה שבו מתאפיינות הפירמידות העסקיות בישראל, ובראשן - קבוצת איי. די. בי., מורכב בהרבה מן המתואר מטה.

הבעייתיות במבנה הפירמידאלי

המבנה הפירמידאלי של קבוצות עסקיות מאפשר השגת שליטה בפועל על מרבית החברות בהשקעה קטנה יחסית.

הסכנות הנובעות מכך:

בעיית הסוכן (principal-agent problem) שנוצרת כתוצאה מן הפער (wedge) בין שיעור הבעלות לבין מידת השליטה. האיור הסכמטי שלמטה מסביר כיצד נוצר הפער. בהנחה שגיוס ההון מן הציבור, בכל אחת מן השכבות, הוא בשיעור קבוע של 49%, בעל השליטה שמשקיע 51% בחברת השכבה הראשונה, אשר ממשיכה בתורה ומשקיעה 51% בחברת שכבה נוספת, מגיע כבר בשכבה השלישית למצב, ששיעור השקעתו בהון הוא **13% בלבד**, בעוד שמשקלו בזכויות ההצבעה הוא - **51%** (בזכות שליטתו בחברות השכבה הקודמות בפירמידה):

ככל שנרד בשכבות הפירמידה, כך יגדל הפער שבין שיעור ההשקעה לבין מידת השליטה. הפער בין ההשקעה לבין השליטה יוצר את הסכנות הבאות: נטייה ליטול סיכונים מוגברים בחברות שבהן שיעור ההשקעה של בעל השליטה נמוך, ושיעור ההשתתפות של הציבור גבוה, כלומר: בשכבות הנמוכות של הפירמידה. תיתכן העדפת פרויקטים הממקסמים את רווחיהם של בעלי השליטה ולא של כלל בעלי המניות ("סיכון מוסרי"). הסיכון המוסרי גדל ככל שהפער בין השליטה לבין הזכויות ההוניות גדל. הסיכון המוסרי, בשילוב עם הגודל והמורכבות של הפירמידות - עשוי להוביל

ביום 9.12.2013 התקבל בכנסת החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013, המוכר בשם "חוק הריכוזיות", שמטרתו המוצהרת היא - להפחית את הריכוזיות במשק הישראלי ולהגביר את התחרות, ובכך - להקטין את יוקר המחיה. יש המתנבאים כי שוק ההון בישראל ישנה את פניו לחלוטין בתוך 6 שנים, וכי החוק יביא לתוצאה הרצויה של שיפור הממשל התאגידי, ויהפוך את ישראל לאחת המדינות המתוקנות². האם אכן כך?

לחקיקת החוק קדמה עבודת ועדה ("הוועדה להגברת התחרותיות במשק")³, שהוקמה ע"י ראש הממשלה בנימין נתניהו, באוקטובר 2010, כדי לטפל בבעיית הריכוזיות במשק הישראלי, באופן שיגדיל את הצמיחה ויגדיל את השוויון בחלוקת ההכנסות. הוועדה הסתייעה ביועץ, פרופ' לויטין אריה בבצ'וק מבית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד, מומחה בתחום הפירמידות העסקיות, והמלצות הוועדה הסתמכו על חוות הדעת שכתב. חלקו הראשון של החוק עוסק בהפעלת שיקולי ריכוזיות ושיקולי תחרות בעת הקצאת זכויות שרואים בהן משאב השייך לציבור. החלק השני עוסק בהגבלת השליטה בחברות במבנה פירמידאלי, והחלק השלישי עוסק בהפרדה בין גופים ריאליים משמעותיים לגופים פיננסיים משמעותיים. מאמר זה יעסוק בחלק השני של חוק הריכוזיות.

התופעות שהחוק נועד להתמודד איתן

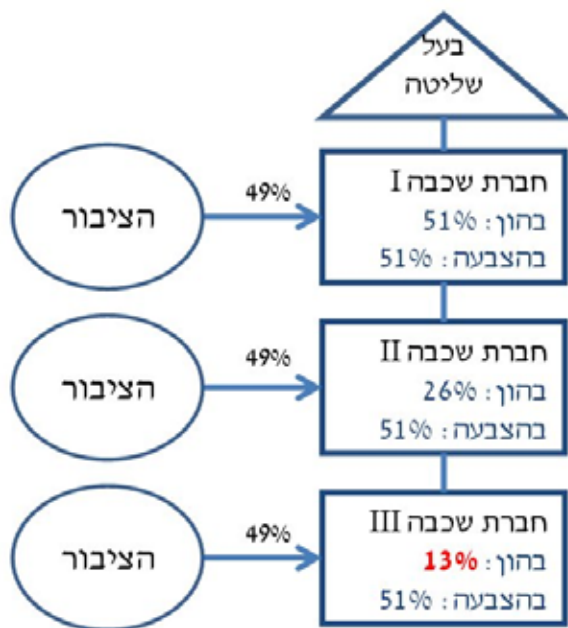
בהמלצות הסופיות של הוועדה להגברת התחרותיות במשק, שהוגשו ביום 18.3.12, נאמרו, בין היתר, הדברים הבאים:

"המשק הישראלי מתאפיין במבנה בעלות ריכוזי, כאשר לרוב החברות הנסחרות בבורסה בתל אביב יש בעל מניות עיקרי המסוגל לכוון את פעילות התאגיד. מאפיין נוסף של מבנה המשק הישראלי הוא חלקן הלא מבוטל של חברות ציבוריות הנשלטות על ידי מספר מצומצם של קבוצות עסקיות, אשר חלקן הגדול מאופיינות במבני שליטה פירמידאליים.

מהנתונים ששימשו את הוועדה עולה כי רבע מכלל החברות הרשומות למסחר בישראל משתייכות לכ-25 קבוצות עסקיות גדולות, וכי משקלן בנתח השוק (ללא חברת טבע) נאמד בכ-60%. בנוסף נמצא, כי קבוצות אלה מאופיינות בפזורה ענפי רחב, במפגש בין שווקים רבים, במערכת ענפה של קשרים בין-קבוצתיים המשתקפת בקשרי בעלות וברשת דירקטורים משותפת, וכן ברמת מינוף גבוהה. רוב הקבוצות העסקיות נמנות עם הלוחים הגדולים של מערכת הבנקאות, ומשקלן של 10 הקבוצות הגדולות באשראי העסקי החוץ בנקאי הוא כ-50% מסך ההנפקות. יתרה מזו, מחקרים בינלאומיים מראים כי עומק הפירמידות בישראל הוא מהגבוהים בעולם. השילוב של פירמידות עמוקות ורמות חוב גבוהות מייצרים בישראל מציאות בה מעטים שולטים במבנים גדולים, מורכבים וממונפים בעיקר באמצעות כספים של אחרים."

מהי פירמידה עסקית?

בראש הפירמידה העסקית יעמוד בעל שליטה, או - משפחת שליטה, אשר מחזיקים במניות של חברה פרטית או חברות פרטיות, המשמשות כחברת אחזקות. החברות הפרטיות רוכשות, תוך שימוש באשראי

מתוך מיצגת של הרשות לניירות ערך

מימין: עו"ד יהודית קורן, פרופ' דוד האן - כונס הנכסים הרשמי, ח"כ וי"ר ועדת הכספים, ניסן סלומיאנסקי.

השלטון הצביעה על כך, חברו 37 חברי כנסת מסיעות שונות, ובראשם ח"כ יצחק כהן, והגישו הצעת חוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות (תיקון - תאגיד שאינו מדווח או שותפות כחברת שכבה), התשע"ד-2014, אשר מוצע בה לתקן את ההגדרה של "חברת שכבה" ל-"חברה, חברת חוץ או שותפות".

השתתפות באסיפות כלליות: הצלחת הממשל התאגידי המוגבר תלויה בהשתתפות הציבור באסיפות הכלליות. כיום, שיעור השתתפות הציבור באסיפות כלליות נמוך ביותר, מסיבות פרקטיות. ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת אישרה ביום 14.5.14 תקנות המאפשרות הצבעה באמצעים אלקטרוניים. הדבר דורש התארגנות של הבנקים והנפקת סיסמאות גישה למשתתפי ההצבעה. ההנחה הסבירה היא, כי אפשרות ההצבעה באינטרנט תאפשר למספר רב יותר של בעלי מניות להיות מעורבים בענייני החברה.

מינוי הדח"צים והארכת כהונתם: הממשל התאגידי המוגבר מחייב את הגדלת מספרם של הדירקטורים החיצוניים, אשר נחשבים ל"שומרי הסף" של התאגיד. הדירקטורים ימלאו כהלכה את התפקיד המצופה מהם, אם מינויים והארכת כהונתם לא יהיו תלויים בחברה, בבעלי השליטה או בבעלי מניות המיעוט של החברה, כי אם - בוועדה חיצונית, רצוי - בראשות שופט בדימוס.

כהונת הנאמן: משך כהונת הנאמן, שתפקידו למכור את אמצעי השליטה בחברה הנוספת, שלא נמכרו במועד הקבוע בחוק - לא נקבע ע"י החוק. לנאמן, המתפרנס מכהונתו, יש לכאורה עניין שלא להזדרז במכירת אמצעי השליטה, דבר שאינו רצוי.

מיסוי דיבידנדים: כאמור, אחת ה"רעות החולות" של הפירמידה, היא - תיעול דיבידנדים ב"מעלה" הפירמידה, באופן שלא נשאת "כרית ביטחון" לנושי החברות שבתחתית הפירמידה. שיטת המס הקיימת, הפוטרת ממס דיבידנד המחולק לבעל מניות שהוא חברה, מסייעת בכך. עמדת בנק ישראל היא, שיש למסות חלוקת דיבידנד בין חברות.

מינוף: החוק מאפשר התקנת תקנות בתחום מתן אשראי בנקאי. רגולציה שתקבע כללים זהירים למתן אשראים לבעלי הון וחברות ציבוריות - תגן על כספי הציבור.

1 מבוסס על הרצאה שניתנה בכנס המחחות של לשכת עורכי הדין באלת.
 2 דברי שופט המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, השופט חאלד כבוב, ביום עיון בנושא הלבנת הון שקיים ועד מחוז תל אביב של לשכת עורכי הדין בישראל.
 3 יושבי הראש של הוועדה היו איל גבאי, מנכ"ל משרד ראש הממשלה דאז וחיים שני, מנכ"ל משרד האוצר. חברי הוועדה ותפקידיהם בעת מינויים, היו: רוני חזקיהו, המפקח על הבנקים; פרופ' זוהר גושן, יו"ר הרשות לניירות ערך; ד"ר גיתית גור, מהרשות לניירות ערך; ד"ר אודי ניסן, הממונה על התקציבים באוצר; עו"ד אבי ליכט, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה; פרופ' יוג'ין קנדל, ראש המועצה הלאומית לכלכלה; פרופ' עודד שריג, הממונה על שוק ההון במשרד האוצר; רונית קן, הממונה על הגבלים עסקיים; ד"ר קרנית פלוג, מנהלת חטיבת המחקר של בנק ישראל.

לפגיעה ביציבות המשק כולו.

תמריץ לשימוש בכוח השליטה של בעל השליטה לטובתו-הוא ולא לטובת החברה (tunneling). הדבר מתבטא בריבוי עסקאות בין בעל השליטה לחברה, ניצול הזדמנויות עסקיות ע"י בעל השליטה, מינויים שמשרתים את עניינו של בעל השליטה ולא של החברה.

שאיבת מקורות בתקופת גאות והעברתם לראש הפירמידה, כך שהחברות נותרות בלי מקורות פנויים או "כרית ביטחון" בתקופת השפל.

התבצרות (entrenchment): למרות ההשקעה הנמוכה של בעל השליטה בהון, המבנה הפירמידאלי מאפשר לו לשלוט שליטה מבוזרת בחברות הנכללות במבנה, כלומר: אדם אחר אינו יכול להשתלט על החברה. מנגנון ההשתלטות מבטיח, כי השליטה בחברות תוחזק בידי הגורמים היעילים ביותר עבור החברה וציבור המשקיעים בה. היעדרו של מנגנון שוק זה, מייצר תמריצים שליליים לניהול יעיל של החברה.

במבנה רב-שכבתי בעל השליטה יכול לבחור היכן למקם עסקה, בהתאם לרמת הסיכוי הרצויה לו על פי שיעור אחזקותיו, וזאת בלא קשר לטובת החברה הספציפית.

הצעדים שנקבעו בחוק

חוק הריכוזיות קבע את הצעדים הבאים, ל"השטחת" הפירמידות: הקבוצות העסקיות בישראל תוגבלנה למבנים של 2 שכבות ציבוריות או חברות אגרות חוב לכל היותר.

השינוי אינו מידי, אלא תהיה תקופת מעבר. עד יום 11.12.2017 (4 שנים מיום פרסום החוק) חלה חובה למכור את חברות הפירמידה החל מן השכבה הרביעית ואילך. עד יום 11.12.2019 (6 שנים מיום פרסום החוק) חלה חובה למכור את חברות השכבה השלישית.

בתקופת המעבר יחול ממשל תאגידי מוגבר, למניעת ניגוד עניינים, שאלה מאפייניו: (א) רוב הדירקטורים יהיו בלתי תלויים. (ב) מספר הדח"צים המינימאלי יהיה - מחצית ממספר הדירקטורים פחות אחד, ובכל מקרה - לא פחות מ-2. (ג) הדח"צים ימונו ע"י האסיפה הכללית, שבה לא ייחשבו קולותיהם של בעלי שליטה או בעלי עניין אישי, וסך קולות התומכים יעלה על 2%.

מכירת חברות השכבה, שיש למוכרן לפי החוק, תיעשה בתנאים הבאים: (א) תינתן חוות דעת הדירקטוריון בדבר הוגנות ההסדר המוצע. (ב) תתקבל הסכמה של למעלה מ-50% מבעלי המניות שאין להם עניין אישי בהצעה. (ג) יתקבל אישור בית המשפט, לאחר ששוכנע כי ההסדר הוגן וצודק ביחס לבעלי מניות שלא הסכימו לו, והתמורה עבור המניות משקפת שווי הוגן.

סנקציות על הפרת החוק

נגד חברות המפרות את הוראות החוק וממשיכות לשלוט שליטה אסורה בחברה אחרת, נקבעו הסנקציות הבאות:

מינוי נאמן לחברה הנשלטת. את המינוי עשוי לבקש כונס הנכסים הרשמי, בעל מניה או נושא משרה בחברה הנשלטת. מטרת המינוי היא - הקניית אמצעי השליטה בחברה הנשלטת לצורך מכירתם. הנאמן רשאי לבקש שורה של סעדים: (א) בהצבעה שנערכה לפני מינויו לא תובא בחשבון הצבעת בעל השליטה. (ב) ביטול מינויו של דירקטור שמינה בעל השליטה. (ג) ביטול התקשרות של החברה עם בעל השליטה, או - ביטול עסקה שלבעל השליטה יש בה עניין אישי. (ד) ביטול חלוקת דיבידנד.

מתן הוראה הקובעת שאמצעי השליטה בחברה הנשלטת יהפכו לרדומים. כל עוד לא מונה נאמן - אמצעי השליטה לא יקנו זכויות הצבעה באסיפה הכללית של החברה הנשלטת.

הערות ונקודות למחשבה

המונח "חברת שכבה" הוגדר בחוק כ"חברה או חברת חוץ שהן תאגיד מדווח". הגדרה זו אינה כוללת חברה פרטית, חברת חוץ ושותפות, דבר המאפשר שימוש במניפולציות כדי להגדיל את מספר שכבות הפירמידה. לאחר שהתנועה לאיכות

על חוק המאבק בארגוני פשיעה

עו"ד לירן אוחיין

פירוק ההגדרה של ארגון פשיעה על פי החוק והבחנה בין ארגון פשיעה לפשע מאורגן, לשיכלול המאבק בארגוני הפשע בישראל

אחד, ניתן לומר כי החוק בא להתמודד עם המבנה של ארגוני הפשיעה. לאמור, עם ארגון פשיעה, אשר בעקבות מבנהו, יש קושי לקשר בין מפעיליהם ומוביליהם של הארגונים לבין ביצוען של עבירות קונקרטיים. אשר על כן, ובהתאם למהלך הפרשני שהצעתי, יש לעצור לאחר המילה **תבנית**. התבנית מהווה תנאי מקדים שלאחריו תיבדק האפשרות, האם אותה תבנית מונה את שלושת היסודות - מאורגנת, שיטתית ומתמשכת, ורק אז ניתן יהא להכתיר את הגוף הטעון בדיקה כ"ארגון פשיעה", לעומת "פשע מאורגן".

ההבדל חשוב, שכן, כשמדובר בפשיעה מאורגנת ניתן להפעיל את דיני השותפות, ואילו כשמדובר בארגון פשיעה, אנו נזקקים לחוק ארגוני פשיעה.

הפשע כשיטה בעלת מנגון היררכי

אם מקבלים את המהלך הפרשני האמור, קל יותר לראות באותן המילים שבחר המחוקק את חזונו. לאמור, מבחינה לשונית הפירוש המילוני של המילה "תבנית" בהקשרנו הוא, "צורה מסוימת שבה נערכות יחידות[...] - למשל חיילים[...]". מכאן, קל להבין שהמונח מתיישב עם הדרישה לקיומה של מערכת בראש ובראשונה. מערכת זו, משמעה דרישה למערכת המורכבת משילוב של הנהגה עם עובדים על בסיס קבוע. זאת, לעומת **תבנית מאורגנת כמושג אחד**, כשיטתו של ד"ר אלדר, שמשמעה מבנה אנכי (כפועל יוצא מאלה הדומיננטיים בכל שותפות), מידה נמוכה של שיתוף פעולה בין חברים והפרדה קפדנית בין תכנון לביצוע, דבר הניתן לייחס גם לשותפות לדבר עבירה, דהיינו פשע מאורגן.

זאת אף זאת, בביטוי "**מתמשכת**", ניתן לראות, לשיטתי, את אותו מאפיין הדורש קיומו של קשר פלילי המיועד להימשך מעבר לתקופת חייהם של חברי הארגון הנוכחיים.

בשיטתית, ניתן לראות יצירה של מונופול עברייני, זאת באמצעות שיטות כגון: השחתת פקדי ממשל והסדרים פנימיים נוקשים המגבילים תחרות בארגון. בנוסף, ניתן לראות בביטוי כמכיל את המאפיין של התמקצעות וחלוקת תפקידים. לאמור, קיומם של תפקידים פונקציונאליים מסוימים, שאותם ממלאים חברים בעלי הכשרה מיוחדת לתפקידיהם בארגון. מהביטוי "**מאורגנת**", ניתן ללמוד על ההיררכיה הנדרשת בארגון. לאמור, לפחות שלוש דרגות של תפקידים, שלכל אחת מהן סמכויות כלפי הדרגות הנמוכות יותר.

למסקנה כי אין לוותר על המבנה ההיררכי שותפה גם פרופ' מרים גור-אריה (מרים גור-אריה) המשפט הפלילי בפסיקת בית המשפט העליון בשנת תשע"א מגמה של הרחבת האחריות הפלילית ושל החמרת הענישה" **דין ודברים** 59, 77-78 (התשע"ג)) אשר מגיעה למסקנה זאת באמצעות פרשנות תכליתית. לאמור, מבחינה תכליתית עצם קיומו של ארגון פשיעה נבדל, לשיטתה, מהסיכונים הטמונים בביצוע משותף של עבירות ומצדיק אמצעים חריפים. את העיגון לתכלית החוק בלשון החוק, היא מוצאת בעצם קיומם של הסעיפים האופרטיביים שבחוק, המאפיינים את הפעילים הנושאים באחריות בגין פעילותם. לסברתה, ניתן לראות בחוק צורך בהתקיימותו של ארגון בעל מבנה היררכי המורכב ממי שעומד בראש הארגון ומתחתיו המנהל, מארגן, או מכון את הפעילות. על כן, לדידה, יש לפרש את הדרישה של "תבנית מאורגנת" שבסעיף 1 לחוק ארגוני פשיעה

"...להלן כמה מהכללים המרכזיים של משחק המשפט: [...] כלל 11 - רוב השופטים והתובעים לא היו מרשיעים נאשם שהם מאמינים שאינו אשם בפשע המיוחס לו (או בפשע קרוב לזה). כלל 12 - כלל 11 אינו חל על חברים בפשע מאורגן [...] כלל 13 - איש לא מעוניין באמת בצדק..." [אלן דרשוביץ, **מכתבים לעורך דין צעיר** 86-87 (2006)].

העיסוק בארגוני הפשיעה בישראל שב ועולה לדין ציבורי בישראל, בעת התרחשותם של אירועים, המקושרים מבחינה מודיעינית למי שמשתייכים ו/או עומדים בראש ארגוני הפשיעה בתפיסה המשטרית¹.

הביקורת שנמתחה על חוק המאבק בארגוני פשיעה משנת 2003, כוונה להיותה של לשון ההגדרה של "ארגון פשיעה" רחבה מאוד: "חבר בני אדם [...] שפועל בתבנית מאורגנת, שיטתית ומתמשכת לעבירת עבירות [...] מסוג פשע...".

מצאתי לעשות סדר בתיאוריות הרבות, הדורשות התעמקות לפני ולפנים וכן להוסיף התייחסות, פרי עטי.

בין ארגון פשע לפשע מאורגן

ד"ר שחר אלדר מדבר על התקיימותם של **שלושה אופנים**, שהם בעצם **שישה**, בהם לשון החוק עצמה מגבילה את תחולתו. העיקרי שבהם הוא הגדרת המונח "ארגון פשיעה", בסעיף 1 לחוק, **כתבנית מאורגנת, שיטתית ומתמשכת**, ועוד שניים שהם בעצם שלושה, סעיפים 2, 3 ו-4 לחוק, כשכולם יחד יוצרים את "התמונה הגדולה" של ארגון פשיעה (שחר אלדר "על היקפו של המונח 'ארגון פשיעה' בחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003" **משפטים** מב 189, 199 (התשע"ב)).

לגבי דידי, המדובר בארבעה מאפיינים, שאין בלתי, הצריכים להתקיים במצטבר וכולם נמצאים בסעיף 1 לחוק. לאמור, אלדר רואה את המאפיין הראשון "תבנית מאורגנת" כתת מאפיין אחד. לשיטתי, יש להפריד את האמור לשתי דרישות והמדובר במאפיין אחד מתוך ארבעה. לאור זאת, תהא הדרישה האחת - "לתבנית", והאחרת - "למאורגנת".

וכיצד הגעתי למסקנה האמורה?

הואיל ומדובר בסעיף הגדרתי, הוא נועד לייתר חלק מהתהליך הפרשני, ולקצר את לשון החקיקה. יש בכך משום אזהרת הציבור. מכאן אני מגיע לתכלית החוק. אם אצטרך לתמצת את תכלית החוק הישראלי למשפט

כמתייחסת לארגון בעל מבנה היררכי.

ובזירה המקומית

על מנת להמחיש את החשיבות שבהבחנתי דלעיל, ראו לדוגמה את התחברותם של מספר עבריינים, המוכרים למערכת החוק כשחקנים חוזרים ומתויגים בתקשורת, באופן תדיר, כארגון פשיעה, אף אם יש פער עצום, הלכה למעשה, בין התיג התקשורת לבין המציאות בשטח, לצורך ביצוע עבירות התפרצות לתקופה בלתי מוגבלת בזמן.

כמו כן, נאמר כי בני החבורה יקבעו בינם לבינם מי בעל הסמכות להחליט ו/או להטיל וטו, ובכלל מה הגדרת התפקיד של כל אחד ואחד מביניהם. על פניו, כיום, אותה חבורה תילכד ברשתו של החוק והדבר היחיד העומד בין חבריה לבין כתב אישום דרקוני, המאפשר החמרת העונשים שיוטלו עליהם בצורה ניכרת, הוא אך שיקול הדעת שיופעל על ידי הפרקליטות. לשיטתי, לא ניתן להסתפק במסגרת זו מהטעם הפשוט שאין זה תפקידה של הפרקליטות להחליט, באופן שרירותי, מי יילכד ברשתו של החוק ומי לא, וזאת בשים לב לעובדה שהפרקליטות, כמו גם בתי המשפט, נתונה להשפעה התקשורתית. אשר על כך, נפתח הפתח להגשת כתב אישום דרקוני כנגד חבורה X, שתיוגה הוא בעייתי, ובמקרה Y תהא הימנעות מהגשת כתב אישום באותן נסיבות, וברי שהדבר אינו רצוי, בהתאם לעיקרון השוויון בפני החוק.

זאת אף זאת, גם לשיטתו של אלדר, אותם בני חבורה ייתפסו כארגון פשיעה לפי ההגדרה שבסעיף 1 לחוק, ותכלית הצעתו, שנועדה למזער את הסכנה באכיפה בררנית, קשה ליישום פרקטי, משום הצורך בהיזקקות לכל הסעיפים כדי להגשימה (סעיפים 1, 2 ו-4, כאמור).

ואילו בהתאם לשיטתי, יוצא כי די בהיזקקות לסעיף אחד על מנת לעמוד במטרה אליה כולם שואפים, זאת ללא היזקקות ללוליינות משפטית. בדרך המוצעת על ידי, תוכלנה זרועות החוק השונות ליצור מתווה שיעזור להבחין בין ארגוני פשיעה ובין התארגנויות קיקיוניות שאינן מתאימות להחזיק בתואר ארגון פשיעה, ובכך לתרום למיגור הפשיעה המאורגנת בהתאם לרוח המחקרים הקרימינולוגיים וכן בהתאם לגישתן של מדינות מערביות נוספות.

1 ראו את "רשימת ה-10", לשיטת אנף החקירות והמודיעין במשרתת ישראל, שדירגה את עשרת הארגונים השולטים בעולם התחתון בישראל: ראו ירון דורון "רשימת ה-10" **דיעות אחרונות** 31.10.2013; דוק, כעת קיימת יוזמה חדשה, המבשילה לכדי חקיקה מוגמרת, ולפיה המשטרה תוכל להשתמש נגד עבריינים, לכאורה, באמצעים שננקטים במלחמת השב"כ בטור. בין האמצעים: מעצרי מנע של עבריינים (מעצרים מינהליים), צמצום חשיפת עבריינים ועורכי דינם לחומר מודיעיני, דחיית מפגשים בין עבריינים לעורכי דינם והגברת השימוש במעקבים אלקטרוניים.

גירושין בדין הדתי הדרוזי

הקווים הייחודיים של החוק:

לאישה הדרוזית זכות להתרת קשר הנישואין ביוזמתה, ז"א - לאישה שמורה זכות שווה לדרוש פירוד מבעלה, כפי ששמורה לבעל ואין כופים חיי נישואין על צד המבקש להתגרש.

גבר אינו יכול לשאת יותר מאישה אחת. התופעה של ריבוי נשים אינה קיימת בקרב הדרוזים.

איסור החזרת גרושה: אישה שגורשה אסורה על בעלה לעולם (הדין הדתי הדרוזי אוסר על בני זוג שהתגרשו, לשוב ולהינשא זה לזו).³

פיצוי לגרושה: אישה שגורשה ללא סיבה חוקית ונגרם לה נזק - רוחני/ נפשי או חומרי, רשאי הקאד'י מד'הב לפסוק לה פיצויים, נוסף על המוהר הדחוי.⁴

הרכוש וההון יחולקו באופן שווה בעת הפירוד, ז"א חלוקת רכוש שוויונית עפ"י עקרונות הדת.

גירושין

בהתאם לדין האישי הדרוזי, הבעל והאישה זכאים לבקש להתיר את הנישואין כזכות שווה, ואין הבדל בין בקשת גירושין שמוגשת ע"י הבעל לבין זו המוגשת ע"י האישה (גם בקשה המוגשת לפי סעי' 37 לחוק). הפן המהותי של הגירושין אינו מגולם רק בעצם הכרזת הבעל, כי הוא מגרש את אשתו והכרזת הגירושין ע"י מי מהצדדים לא תהווה, כשלעצמה, התרת נישואין ואין למעשה זה כל נפקות מבחינת מעמד הצדדים כלפי כולי עלמא. אקט ההכרזה או בקשת האישה להתיר את הנישואין, שניהם טומנים בחובם התקיימות שלושה תנאים מצטברים:

1) קיומה של כוונה של מי מהצדדים להתגרש,

2) נחישות ועקשנות של מי מהצדדים להתגרש,

3) אחד הצדדים הכריז על גירושיו בפני עדים מהימנים וניתנה לצדדים

עו"ד מולא כמיל, מנהל בתי"ד הדתיים הדרוזיים

חוק המעמד האישי של העדה הדרוזית

הדין הדרוזי הדתי המהותי, מגולם ב"חוק המעמד האישי לעדה הדרוזית בישראל", המבוסס על חוק המעמד האישי של העדה הדרוזית בלבנון מ-24 לפברואר 1948. זהו חוק מקיף מאוד, הנשען על יסודות דתיים וחקיקתיים חכם הדור של העדה הדרוזית, השיח' הדגול ג'מאל אל-דין עבדאללה אל-תנוכי, הידוע בכינויו "אל-אמיר אל-סייד (1419-1479)". החוק אומץ על ידי הראשות הרוחנית של העדה הדרוזית בישראל במעמדה כ"מועצה דתית", ב-2 בנובמבר 1961, ועל פיו דנים בתי הדין הדתיים הדרוזיים. החוק חל על העניינים שבסמכות בתי"ד האלה, הגם שבשנינויים מסוימים, המחוייבים מהחקיקה הישראלית בענייני המעמד האישי. ביה"ד הדתי הדרוזי, שהינו רשות שיפוטית עצמאית, בעל סמכות שיפוט ייחודית בענייני נישואין וגירושין של בני העדה בישראל ובכל הנוגע לענייני הקדש דתי (סעיף 4 לחוק בתי"ד הדתיים הדרוזיים, תשכ"ג-1962, להלן: **חוק בתי-הדין הדרוזיים**) וסמכות בהסכמה לפי סעיף 5 לחוק בענייני מזונות אישה וילדים, אפוסטרופסות, משמורת ילדים, ירושה, צוואה ועוד... עניינים בהם יש לביה"ד הדתי הדרוזי ולביהמ"ש לענייני משפחה סמכות מקבילה (עפ"י הסכמה), דהיינו, לביה"ד הדרוזי סמכות שיפוט, לאחר שכל הצדדים הנוגעים בדבר הביעו הסכמתם לכך.¹

לכבד את המסקנות והקביעות של הדין וחשבון של הוועדה. בנוסף, ניתן להפנות הצדדים ובהסכמתם בלבד, להליך גישור המוגדר כ"הליך, שבו מתערב בחילוקי הדעות צד שלישי (מגשר אחד או שניים), ניטרלי, המסייע לצדדים המתעמתים להגיע להסדר מרצון של חילוקי הדעות שביניהם, לצורך יישוב הסכסוך ביניהם".

פיצויים בגין גירושין

לפי סעיף 48 לחוק המעמד האישי הדרוזי, הקאד'י מד'הב רשאי לפסוק פיצויים (עטל וד'ר) נגד הצד שיימצא אשם בגירושין, ולפי סעיף 49 לחוק, ביה"ד דן בפסיקת פיצויי עטל וד'ר נגד הבעל המגרש את אשתו, ללא כל סיבה מוצדקת (גירושין שרירותיים). סעיף זה מקנה סמכות לקאד'י מד'הב לפסוק פיצויים לטובת האישה בנוסף למוהר הדחוי. בשני המקרים ביה"ד יפסוק פיצויים, לאחר הגשת תביעה מפורטת לפסיקת הפיצויים, ובמסגרתה יפורט הנזק הנפשי והחומרי על מנת שביה"ד ישכיל להכריע בדבר גובה הפיצויים.

קריאה לאוטונומיה שיפוטית לעדה

חוק המעמד האישי הדרוזי בארץ מבוסס, כאמור, על חוק המעמד האישי של העדה הדרוזית בלבנון, שנחשב בשעתו לחוק הליברלי ביותר, מנקודת ראות מעמד האישה. יש בו רפורמות מרחיקות לכת בענייני נישואין, גירושין וירושה והוא ממזג בתוכו מקורות משפט רבים, אבל מקור ההשראה החשוב ביותר לחוק הוא ההלכה הדתית הדרוזית. יש לציין כי לאישה הדרוזית מעמד שווה לגבר ואין כל הבדל בין שני המינים. חוק המעמד האישי הנשען על עקרונות דתיים מעניק לאישה את מלוא השוויון, והמושג אישה עגונה או מסורבת גט, לא קיים אצל הדרוזים. כלומר, לפי הדין הדתי הדרוזי, קיימת לאישה זכות לבקש להתיר את הנישואין, ואין הבדל בין בקשת גירושין שמוגשת ע"י הבעל לבקשה שמוגשת ע"י האישה. בענייני הסמכות, ביה"ד הדתי הדרוזי אמור לדון בענייני הגירושין עצמם ובהעדר הסכמת הצדדים, אין בידו סמכות שיפוט בעניינים הנלווים לגירושין, ואלה יידונו בביהמ"ש לענייני משפחה. לדעת, אפשר ונוכח המצב בשאר בתי הדין הדתיים בארץ והשינוי בתפיסת סמכויות בתיה"ד הדתיים בכלל, ראוי להעריך מחדש, במסגרת החקיקה, את מגוון השיקולים, הערכים והאינטרסים הפועלים בסוגיה זו והשפעתם על מרחב הסמכות הראוי של ביה"ד הדתי הדרוזי, ולתת את הדעת לחשיבות שבקיום אוטונומיה שיפוטית לעדה הדרוזית, להכריע עפ"י הדין האישי, המסורת והמנהגים הייחודיים במכלול ענייני המעמד האישי והעניינים האחרים הנלווים לגירושין, להעריך את מידת החשיבות שבקיום ברירת שיפוט בעניינים הכרוכים לגירושין, כדי לאפשר הכרעה כוללת בנושאים הקשורים, קשר אמיץ לפירוק המשפחה ולהימנע מהצורך בפיצול דיוני עם הערכאה האזרחית, המתחייב כיום בהעדר הסכמת הצדדים. זאת, כמובן, בהתחשב בקושי הטמון בתופעת מרוץ הסמכויות ולמשמעות המתחייבת מכפיפותה של ערכאת השיפוט הדתית לעקרונות המשפט הכלליים והאזרחיים בעניינים הנלווים לגירושין.

שהות לשקול חזרה מהגירושין ולנסות להסדיר היחסים ביניהם. אם הניסיון לא צלח ומי מהצדדים עומד על כך, ומכיוון שאין כופים חיי נישואין על מי שמבקש ומתעקש לסיימם, אז באים הנישואין אל סיומם ומכאן, אין אפשרות לחזור בהם ומי שמחליט לחזור ולחיות יחד, מבחינת הדין הדתי הדרוזי, ייחשב כגרוש וייתפס כאדם המפר את מנהגי הדת.⁵

דרכי הגירושין

הדין הדרוזי בישראל מתייחס למספר אפשרויות של התרת קשר הנישואין:

1. **"בקשה לפירוק נישואין"** בהתאם לסעיף 37 לחוק המעמד האישי הדרוזי (גירושין חד-צדדיים כזכות שווה): הכריז מי מהצדדים על הגירושין – הבעל מכריז ומצהיר או האישה מודיעה בפני עדים מהימנים, לאחר שפנה מי מהם לאיש דת בעניין הגירושין וניסיונות הפיוס לא צלחו, ובנסיבות המקרה, נתקיימו הדרישות המצויות בדין הדרוזי לשם ביטול חוזה הנישואין, דהיינו נתקיימו שלושת התנאים המצטברים, התגבש והושלם אקט הגירושין, אז לא יהא מנוס מפירוק הנישואין. ביה"ד, לאחר שוודא כי מן הנמנע להמשיך בקשר הנישואין, יפסוק בעניין ויוציא לצדדים תעודת גירושין. כפי שניתן לראות, בהתאם לנהוג בדין הדרוזי הישראלי, תוקפם של גירושין חד-צדדיים ע"י מי מהצדדים, אינו מותנה במתן פס"ד המאפשר את הגירושין. יש לציין, כי נוסח סעיף זה בחוק הדרוזי הלבנוני קבע, כי התרת קשר הנישואין לפי סעיף 37, לא תכנס לתוקף, אלא לאחר אישורה בפס"ד של קאד'י המד'הב. נוסח זה אומץ, כמצויין, גם לדין הדרוזי הישראלי, ב-1961. עם זאת, ב-1979, תיקנה המועצה הדתית הדרוזית את נוסח הסעיף, כך שהוסרה הדרישה למתן פס"ד לשם מתן תוקף לגירושין, כנוסחה כיום וגירושין חד-צדדיים ע"י הבעל, עלולים לעורר קושי מבחינת האיסור הפלילי, הקבוע בסעיף 181 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

2. האפשרות השנייה של מי מהצדדים (**האישה או הבעל**) להתיר את קשר הנישואין (**תפריק**), הינה בהתקיים אחת מהעילות המנויות בסעיפים 39 עד 45 לחוק המעמד האישי הדרוזי ובהן מחלה קשה (מומים מסוימים), חוסר כוח גברא, מחלת רוח (נפש), ניאוף, מאסר ממושך או היעדרות ממושכת של הבעל. עילות אלו מאפשרות לאישה וגם לבעל לפנות לביה"ד בבקשה להתרת קשר הנישואין בפס"ד.

3. האפשרות השלישית (**גירושין בהסכמה**) והנפוצה ביותר, המופיעה בסעיף 42 לחוק, היא התרת הקשר בהסכמת בני הזוג. התרת הקשר במקרה זה נכנסת לתוקפה עם הכרזתה בנוכחות שני עדים לפחות ובמעמד קאד'י המד'הב שמאשר בפס"ד.

4. האפשרות הרביעית הינה לפי הסעיפים 47 ו-48 לחוק המעמד האישי הדרוזי. מסדירים תביעת **"סכסוך משפחתי"**, שהיא מעין תביעת **"שלום בית"** (יכול להיות מוצע גם ע"י ביה"ד), דהיינו, בקשה להשכנת שלום בית כן ואמיתי (או רצון טקטי) בעקבות סכסוך שנתגלע ונוצר בין הבעל לבין האישה. הבקשה מוגשת בד"כ ע"י הצד שאינו מעוניין בפירוד, כדי להסתייע ולהיעזר בביה"ד ובבוררים לסיים המחלוקות שנתגלעו בין הצדדים, ומטרתה להגיע בחסות ביה"ד ל"הסכם בורות מיוחד". הסכם מעין זה, יכלול בחובו הסכמת הצדדים למינוי ועדה שתורכב מחמישה חברים (או שלושה): שני בוררים מכל צד ובורר חמישי שימונה ע"י ביה"ד ובהסכם הבוררות ייקבע במה תדון הוועדה, וביה"ד ימתין להכרעתם דרך הגשת סיכום כתוב ובהתאם להוראות ביה"ד שניתנו בעת המינוי. הצדדים הם אלה שמבקשים ונותנים את הסכמתם להליך מעין זה, וחותרים בפני ביה"ד על שטר "בוררות" שבו הם מביעים את הסכמתם לכך ומקבלים ומתחייבים

1 סעי' 4,5 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962.
2 סעי' 10 לחוק המעמד האישי הדרוזי בישראל, התשכ"ג-1962.
3 סעי' 38, סעי' 11 לחוק המעמד האישי הדרוזי בישראל, התשכ"ג-1962.
4 סעי' 48, סעי' 49 לחוק המעמד האישי הדרוזי בישראל, התשכ"ג-1962.
5 סעי' 38 לחוק המעמד האישי הדרוזי בישראל, התשכ"ג-1962.

סמכויות בית הדין הרבני - עד לאן?

עו"ד אמנון
גבעוני*

בנושא ברית המילה לסכסוך הגירושין ופסקו, ברוב דעות (המשנה לנשיא השופטת נאור, והשופטים ג'ובראן, מלצר, חיות ודנציגר) שיש לקבל את העתירה. עוד נקבע כי ביה"ד הרבני היה נטול סמכות לדון במחלוקת וכי האב זכאי לפנות בעניין לבית המשפט למשפחה. דעת הרוב קבעה, שסוגיית עריכת ברית מילה, אינה צריכה הכרעה עקב הגירושין. בעוד שפירוק הקשר הזוגי מצריך הסדרה מחדש של המשמורת הפיזית, של מזונות הילדים והרכוש המשותף, הרי כשלעצמו אינו מעורר את סוגיית עריכת ברית המילה. לדעת השופטת נאור ההחלטה בעניין הינה מורכבת ורגישה ובמהותה אקט פיזי בלתי הפיך בגופו של ילד שאינו צד לגירושין ויש להכריע בה עפ"י עקרון טובת הילד - ועל כן אין זה רצוי להכריע בכך אגב הליכי גירושין. דעת הרוב דחתה את טענת היועץ המשפטי לשיפוט הרבני, על פיה כל מחלוקת בין בני הזוג ניתנת להיכרך בתביעת הגירושין וחזרה וקבעה כי יש הכרח בזיקה ישירה בין העניין הכרוך לבין תביעת הגירושין.

השופט רובינשטיין, בדעת מיעוט, קבע שביה"ד הרבני לא יצא ידי חובתו בבדיקת טובת הילד, וסבר שהיה צורך בעניין במינוי מומחה ובחור"ד רפואית. הצעתו היתה להחזיר את הדיון לבית הדין הרבני. השופט הנדל הביע עמדה שלישית לפיה, נוכח חשיבות ברית המילה והשפעתה יוצאת הדופן על זהות הילד, יש לאפשר לכרוך את סוגיית עריכת ברית המילה בתביעת הגירושין במקרים בהם תוכח זיקה מספקת להליך הגירושין. במקרה זה, סבר כי הכריכה נעשתה שלא כדין. לפיכך, הוא הצטרף לעמדת הרוב.

* ראש תחום מעמד אישי בלשכה לסיוע משפטי מחוז חיפה
1 בג"ץ 8533/13 פלוגית נ' בית הדין הרבני הגדול ואח', ניתן ב- 29.6.14.

כשהורים חלוקים ביניהם בשאלה אם לערוך לבנם ברית מילה, האם יש לבית הדין הרבני סמכות לדון בסוגיה?

ש
אלה יוצאת דופן נדונה לאחרונה בפני הרכב מורחב של שבעה שופטי בג"ץ: האם מוסמך בית הדין הרבני לדון ולהכריע במחלוקת שהתגלעה בין בני הזוג בשאלה אם לערוך לבנם ברית מילה, אגב דיון בתביעת גירושין?

התביעה

לזוג שני ילדים - בת 3 ובן שנה, שנולד עם בעיות בריאותיות, כך שלא נערכה לו ברית מילה סמוך ללידתו. הבעל הגיש תביעת גירושין, במסגרתה התנהלו דיונים שונים בביה"ד הרבני. באחד הדיונים הודיע ב"כ הבעל לדיינים, שהילד לא נימול וביקש לחייב את האישה לאפשר את עריכת ברית המילה. ב"כ האישה התנגדה בטענה שאין לביה"ד סמכות לדון בסוגיה, שלטענתה עלתה לראשונה תוך כדי הדיון. ביה"ד הרבני איפשר לאישה להגיב בכתב לדרישת הבעל, וקצב את זמן התשובה - "תוך 12 שעות". עוד בטרם התקבלה התגובה, קבע ביה"ד הרבני כי על האישה לאפשר קיום ברית מילה לאחר שמוהל-רופא יבדוק את הילד. ביה"ד הרבני האזורי הוסיף וקבע כי העניין בסמכותו, כחלק מעניין המשמורת ועל כן מעצם טיבו וטבעו, הוא כרוך בתביעת הגירושין וכי עריכת ברית מילה איננה בגדר אקט כירורגי רפואי, אלא מצווה דתית חשובה ומהותית לחינוך הילד. בהחלטה נוספת קבע ביה"ד הרבני האזורי כי האישה תיקנס בסך 500 ₪ לכל יום דחייה בביצוע הברית. ביה"ד הרבני הגדול דחה את ערעור האישה וקבע כי הכרעה בשאלה נדרשת לסיום יעיל של יחסי בני הזוג. עוד ציין ביה"ד, שדי בכך שהבעל העלה את השאלה במהלך הדיון בתביעת הגירושין, בכדי שיקנה לו סמכות לדון בה. ביה"ד הרבני הגדול עמד על חשיבות עריכת ברית המילה, ציין כי הדבר מושרש בחברה הישראלית וכי ילד שאינו נימול, נידון לחריגות שתיפגע בטובתו. עוד העיר שלא יעלה על הדעת שערכאה אזרחית תכריע בסוגיה שמקורה בהלכה היהודית.

מה כוללת שאלת המשמורת?

האישה עתרה לבג"ץ, באמצעות עוה"ד שייצגה במינוי מטעם הלשכה לסיוע משפטי במחוז חיפה, וטענה כי ביה"ד הרבני חרג מסמכותו וכי סוגיית ברית המילה אינה חלק משאלת המשמורת או חינוך הילד ואין לכרוך את הדיון בסוגיה זו עם דיון בתביעת הגירושין. הטעם היה שמדובר בשאלה מורכבת, מיוחדת וזרה להליכי הגירושין, ושאלת עריכת ברית המילה, כלל לא נכרכה כדין בתביעת הגירושין וכי חיובה לערוך ברית מילה מהווה פגיעה קשה בזכותה לחופש מדת. בנוסף, טענה שמוסכם היה על בן הזוג ועליה שלא לערוך ברית מילה. השופטים נחלקו בדעותיהם בעניין הזיקה בין המחלוקת

סינרגיה של הראש והלב

אולי לא ניתן להפריד בין רצון הלב לכוונת הראש, אך עורכי דין חייבים לגייס את קול ההיגיון בבואם להוביל את הלקוח שלהם לסיים צודק ונכון של הליך משפטי. טוב יעשה עורך דין אם יגייס לצד ההיגיון גם חמלה ורגש, על מנת להרגיע התלהמות רגשות. על ענייני הקשר בין אדם לאדם ובין אדם לעורך דינו.

עו"ד עפר אטיאס

הראש מייצג את השכל ואת החכמה. הלב מייצג את הרגש, להיטיב ולהרע. במבנה הפיזיולוגי של האדם, הראש נמצא מעל הלב, אבל השאלה האמיתית היא האם בהתנהגות היומיומית שלנו הראש באמת שולט על הלב.

בין שיקול הדעת לנהמת הלב

כשאמר מי שאמר שעורך דין המייצג את עצמו, יש לך לקוח שהוא שוטה גדול - הכוונה הייתה שעקב מעורבותו הרגשית של עורך הדין, בהיותו צד לסכסוך, יקשה עליו לפעול בעת ניהול המשפט, על פי אמות מידה רציונאליות ושקולות. אמירה זו טומנת בחובה הנחה פסימית, לפיה המעורבות הרגשית של צד לסכסוך לעולם תגבר על חכמתו ועל שיקול דעתו. אם נמשיך את קו המחשבה הזה, המניח שההפרדה הקיימת בין הראש של עורך הדין לבין הלב של הלקוח תוביל, בהכרח, לכך שהשכל יגבר על הרגש, נכונה לנו אכזבה קשה. ראשית - לעיתים קרובות הלב של הלקוח חזק מהראש של עורך הדין והלקוח, בעצם, רותם את הראש של עורך הדין על מנת להשיג את מה שהלב רוצה.

שנית - גם אצל עורך הדין הראש לא תמיד מוביל את המהלכים. לצערנו, לעיתים שיקולי יוקרה ואגו ולעיתים תאוות הממון משפיעים על מהלכים לא רציונליים ובלתי שקולים גם מצידו של עורך הדין.

העיקר, כאשר תוצאת ההתדיינות נכפית על הצדדים בדרך של הכרעה, היא מביאה לכך שהצדדים, בין הצד המפסיד ובין שני הצדדים שלא באו על סיפוקם, מתקשים להשלים איתה, וזאת בניגוד למצב שבו המפגש הרציונלי שביניהם מביא להסכמה.

הטענה ששלטון השכל על הלב מוליד בהכרח עולם שכלתני קר וחסר חמלה הינה טענה מוטעית מיסודה, שכן השכל יכול לדור בכפיפה אחת עם הרגש הטוב והמיטיב, ואפילו להעלות אותו בדרגה.

ניקח, לדוגמה, מקרה בו אנו הולכים לתומנו ברחוב ולפתע ניגש אלינו אדם חסר בית ומבקש מאתנו לתת לו עשרים שקל כדי לקנות אוכל. הרגש אומר לנו: "תן לו עשרים שקל כדי שיקנה בהם אוכל כי הוא באמת נראה רעב ותשוש". השכל לעומת זאת אומר: "אם אתה באמת רוצה שחסר הבית יקנה בכסף אוכל, ולא סיגריות, אלכוהול או סמים, תציע לו ללכת

איתו לדוכן הסמוך ולקנות לו כריך ושתייה בעשרים שקל. אם יסרב - הוא לא רעב, ואם יסכים - עשית מצווה. ההפרדה המלאכותית שאנו עושים בין השכל לרגש הופכת את היחסים בין עורך הדין ללקוח ליחסים חסרי אחריות, שבהם עורך הדין מוותר על הרגש והלקוח על השכל.

צוות מנצח

אנחנו, כעורכי דין, חייבים לדרוש מהלקוח לקחת אחריות ולהפעיל את השכל שלו כשולט על הרגש, כפי שהוא בעצמו עושה כאשר הוא פועל למען הזולת ולא למען עצמו. פסיכולוג ידוע אמר פעם שחבל שחבריו הפסיכולוגים אינם מפעילים את המוח היצירתי והשכל הישר, שעל פיו הם פועלים כמטפלים, בשעה שהם נתקלים בבעיות ההתנהגות של הילדים שלהם או בסכסוך עם בת הזוג שלהם או עם

השכן שלהם.

אנחנו, כעורכי דין, המלווים את הלקוח ברגעי מחלוקת ומשבר, חייבים לראות כמשימה עיקרית את השלטת הראש על הסכסוך שבו אנחנו מעורבים, ולהביא לפתרון רציונלי במקום להתנגשות אמוציונלית. פתרון שיביא בחשבון את האינטרסים הלגיטימיים של שני הצדדים, את הסיכונים והסיכויים, והכל בתוספת קצת חמלה, התחשבות ודרך ארץ.

אנחנו, כעורכי דין, חייבים להבהיר ללקוח שאין אנו משמשים כ"חרב להשכיר" בסכסוך שבו אנו מייצגים אותו, כאילו אנחנו ממלאים תפקיד של בריון חוקי, שתפקידו להכריע את הצד שכנגד. נהפוך הוא - אנחנו חייבים לנצל את מעמדנו כדי להנמיך להבות, כדי להציג בפני הלקוח את התמונה כפי שהיא נראית משני הצדדים, ולחפש ביחד איתו את הפתרון שיפיס את דעתם של שני הצדדים.

כפי שעודף חקיקה ורגולציה מעידים על חוסר תרבות, כך גם עודף התדיינות. אם אנחנו מתגאים בהיותנו מדינה תרבותית, מן הראוי שנוכיח זאת, בראש ובראשונה, ביכולתנו להשליט את הראש על הלב.

משרד המשפטים
Ministry of Justice

תכנית תל אביב - נורת'ווסטרן בשיתוף היועץ המשפטי לממשלה

תואר שני במשפט ציבורי בשנה אחת של אוניברסיטת תל-אביב
ואוניברסיטת Northwestern

- התכנית היחידה בישראל המעניקה גם תואר אמריקאי
- תכנית מנהלים למשפטנים בכירים: שופטים, פרקליטים ויועצים משפטיים
- לימודים בימי שלישי בערב ושישי בבוקר המאפשרים שילוב של קריירה ולימודים
- שני סמסטרים בתל-אביב וסמסטר קיץ מרוכז בן חודש בשיקגו
- מלגות למתאימים

אוניברסיטת
תל-אביב

למידע נוסף:

אתר התכנית: Tel-avivchicagollm.tau.ac.il

טלפון: 03-6405204

דוא"ל: oritdr@tauex.tau.ac.il

 Northwestern Law

”קח לתשומת לבך שעד היום
הוא עשה בחירות נכונות.“

הידעת?

במבטחים החדשה תוכל
לבחור מבין ארבעה מסלולי
הטבות ייחודיים לצרכיך!

שווה להיות עו"ד במנורה מבטחים!

מבטחים החדשה קרן פנסיה שדואגת לך כבר היום.

למידע נוסף והצטרפות:
אלי שוורץ 050-4049353

מנורה מבטחים
מומחים בניהול ביטוח פנסיה פיננסיים

קו ייחודי לעו"ד: 03-7552406 | mmp@newmivt.co.il | www.menoramivt.co.il

האמור אינו מהווה יעוץ או שיווק פנסיוני, המלצה או חוות דעת ואין בו כדי להוות תחליף ליעוץ או שיווק פנסיוני כאמור הניתן על ידי בעל רישיון כדון, המתחשב בצרכים ובנתונים המיוחדים של כל אדם.